

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIARNICA

GS

37 027

d

395006257

COBISS

Pouk krščanskim staršem.

Po nemški knjigi obdelal

Frančišek Bleiweis

== župnik v Lešah. ==

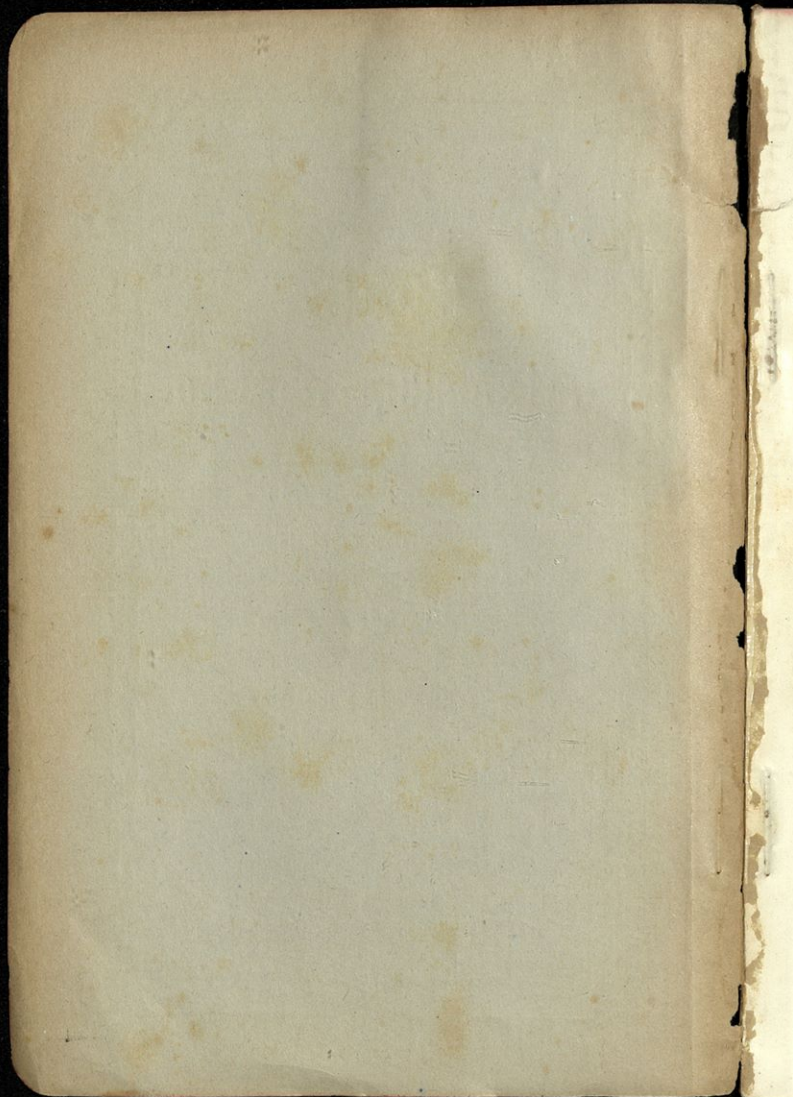
Daruje svojim vernikom za novo leto

† **Anton Bonaventura** škof.

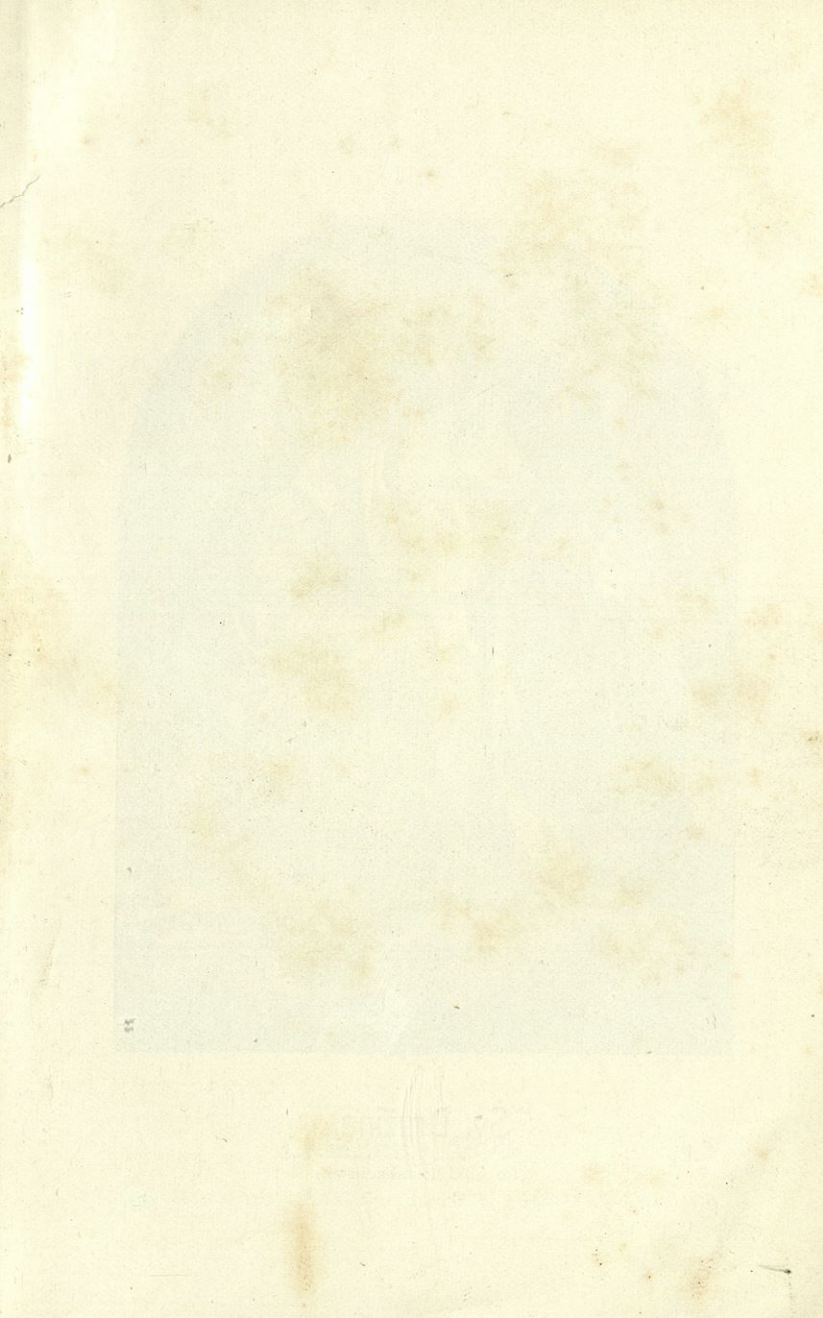

===== **Ljubljana, 1903.** =====

Založil škof ljubljanski. — Tiskala Zadrúžna tiskarna.

Sv. Družina.

(Po sliki Ittenbachovi.)

Pouk krščanskim staršem.

Po nemški knjigi obdelal

Frančišek Bleiweis

župnik v Lešah.

Daruje svojim vernikom za novo leto

† **Anton Bonaventura**

škof.

Ljubljana, 1903.

Založil škof ljubljanski. — Tiskala Zadružna tiskarna.

37027 *okl*
VII 8. 8

Q 6257/1950

Katoliški starši!

Katoliški ženini in neveste!

Pokoren postavam cerkvenim sem v minulih petih letih obiskal vse župnije v obsežni in prekrasni ljubljanski škofiji. V marsikaterih župnijah sem bil že večkrat: treba je bilo nove ali popravljene cerkve posvetiti, novega župnika vmestiti, Marijine družbe vpeljati in pospešiti, ali kak drug cerkven posel opraviti.

Na tem cerkvenem potovanju sem opazil marsikaj veselega, pa tudi marsikaj žalostnega. Najbolj sem se prestrašil nevarnosti, katere prete povsod Vašim otrokom, hčeram in sinovom. Prav v srca Vaših otrok sem mogel pogostokrat pogledati: tu sem videl dokaj lepega, plemenitega in vzvišenega; toda videl sem tudi, kako strašne strasti se tam vzbujajo, kako že bujno rastejo in zatirajo plemenite bilke v srcu Vaših otrok.

Tudi sem čul o velikih grehah, o veliki razuzdanosti po marsikaterih krajih! Posebno Vaši sinovi so se mi zasmilili: komaj šolo zapuste, že jih pokvarijo slabe tovaršije, postanejo razuzdanci, ponočnjaki, popivavci. In ti nesrečni sinovi beže od duhovnega pastirja, ne marajo za užaljene svoje starše, zoperna jim je molitev, zoperna cerkev, zoperni sv. zakramenti.

Tudi dobrih očetov sem mnogo spoznal, še več pa plemenitih krščanskih mater, ki ste prave mučenice v svojem težkem poklicu. In kaj Vas najbolj peče, najbolj skrbi? Ali ne ravno Vaši otroci, manjši in večji, dekleta in fantje? Posebno onda, ko odrastejo, ko se nevarnim strastem vdajajo, ko postajajo zoper Vas surovi, neubogljivi.

V zakonski stan ste stopili. Prvi namen tega stanu je, da se po zakonskem stanu množe na zemlji otroci Božji, to je, da pridejo ljudje na svet, ki Boga spoznajo, ljubijo, Njemu služijo in tako zaslužijo po smrti priti tja, kjer je On vernim svojim služabnikom pripravil ono nebeško srečo, po kateri koprne vsa natura naša. V ta namen so se Vam pri poroki podelile pravice zakonskega življenja, in le ta namen zakonsko življenje povzdigne nad samo nizko uživanje in ga posveti, da za kristjana dostojno postane.

Otroke svoje morate torej v otroke Božje vzgojevati. O pretežke dolžnosti, o prevzvišene umetnosti! Ali se je zavedate? ali jo razumete? Oh, opazil sem v tem oziru mnogo mnogo pomankljivosti. Kot mlad duhovnik sem bil dušni pastir v ženski kaznilnici. In kaj sem izkusil? Rekel sem: „na vrata kaznilnice naj bi se z debelimi črkami napisalo: Sadovi slabe vzgoje.“ Isto sem opazil pri premnogih nesrečnih, divjih, strastnih, razuzdanih otrocih po naši deželi. Večinoma prave vzgoje manjka: starši ne znajo vzgojevati!

Pa od kod bi tudi to znali? Vsaj ste tudi Vi sami precej pomankljivo vzgojeni bili. Duhovni pastir sicer poučuje ženine in neveste, tudi v pridigah govori večkrat o Vaših dolžnostih do otrok: toda to je presplošno in premalo, ne zadostuje.

Vse to sem opažal in premišljeval; očetje in matere prav v srce ste se mi smilili, pogostokrat sem bil žalosten in otožen radi Vaših nezadolženih muk, težav in bridkost. Želel sem Vam pomagati. Pa kako?

Silil sem, da se po župnijah ustanove Marijine družbe; saj sem bil prepričan, koliko te družbe dobrega store, koliko mladine obvarujejo od telesnih in dušnih nesreč. Hvala Bogu in Mariji Devici, v družbi imademo nad 30.000 udov in, kakor sami veste, večinoma jako dobrih;

le v malo župnijah je Marijina družba mrtva in ne rodi skoraj nobenega sadu.

Toda premalo je to. Kaj pa z otroki od prvega začetka do one starosti, da morejo v Marijino družbo stopiti? Ali niso prav mnogi že popolnoma sprideni? Oh koliko jeze, sovražnosti, nevošljivosti, grde kletve, svojeglavnosti, surovosti in žalibog tudi nesramnosti se bahato šopiri v srcu otrok, preden za Marijino družbo dozore? Vso to nesrečo sem gledal, globoko sem čutil bridkosti Vaših src, očetje in matere, pravim britkosti, katere Vam zadajejo tako ponesrečeni otroci.

Želim pomagati. Ko sem letos mesca septembra vse častite gospode duhovne pastirje v Ljubljano sklical, sem se posvetoval z njimi tudi o vprašanju, kaj naj bi storili, da pomagamo Vam za pravo vzgojo Vaših otrok. Marsikaj smo sklenili. Poskrbel bom posebno za Vas krščanske matere, za Vas ženini in neveste, da boste večkrat na leto dobivali točen pouk, kako morate svoje otroke vzgojevati. Ta pouk se bo začel okoli binkošti leta 1904.

Ko sem vse to premišljeval, porinila mi je Božja Previdnost v roke krasno nemško knjižico prav primerno za ženine in neveste in za vse matere. Vsi najpotrebniši nauki, kako treba za otroke skrbeti koj od začetka pa do časa, da si svoj poklic izbero, se v tej knjižici mično raz-

lagajo. Sklenil sem koj poskrbeti, da se ta knjižica posloveni in Vam v roke potisne.

Sam nisem imel časa, zato sem naprosil veleč. gospoda Frančiška Bleiweisa, župnika v Lešah, ki so od nekdanj velik prijatelj otrok in staršev, naj bi mi knjigo poslovenili. Gospod župnik so to delo prav veselo prevzeli in knjigo ne le poslovenili, ampak tudi nam primerno predelali, ter z zgledi iz našega domačega življenja prav zanimivo napravili. Jaz pa sem jo dal tiskati v 10.000 iztisih, da v vsako župnijo pride po 25 do 30 knjižic, katere naj se kot moj novoletni dar razdele med najmlajše matere v župnijah; le te pa naj knjižico prečitajo, potem pa sosednim hišam izposodijo tako, da jo bodo povsod prebrati in uvaževati mogli. Ako Vam bo knjižica prav močno všeč, povejte svojemu gospodu župniku, da jo dam zopet ponatisniti in da pride v vsako hišo, ter v njej ostane. Samo darovati bi je več ne mogel, ampak bi stala morda pol krone.

Sprejmite torej, krščanski starši, krščanski ženini in neveste, to knjižico, pa jo večkrat prečitajte, nauke si zapišite globoko v srce in vzgajajte po njih svoje otroke, da bodo zares lepo živeli kot otroci Božji in z Vami skupno prišli k Očetu v nebesih, ter tam vekomaj blaženi in presrečni bili.

O prečista Devica Marija! izprosi iz božjega Srca Gospoda našega Jezusa Kristusa obilnega blagoslova za vse, ki bodo čitali to knjižico, katero jim za novo leto daruje Tvoj zvesti, če tudi nevredni služabnik in njihov dušni pastir

V Ljubljani, 12. decembra 1903.

† Anton Bonaventura

škof.

I.

Poklic staršev, visoko važni njegov pomen.

Ljubi, slovenski starši, tele bukvice so spisane samo za vas. Povedale vam bodo, kakšne svete dolžnosti imate v različnih okoliščinah do svojih otrok. Razložile vam bodo, kaj je naloga, kaj je poklic staršev.

Po božji volji ste starši vto poklicani, da se po vas množi človeška družba, da sveti cerkvi pridobite v svojih otrocih novih udov, da te vzgajate v veselje očetu nebeškemu, v čast sveti materi cerkvi, sebi samim v tolažbo, sosedom v pomoč in izpodbudo, trpečim dušam v vicah za olajšavce, svetnikom pa zazdaj v dobre posnemavce in po smrti pa v tovarše ob prestolu božjem za večno.

Visok poklic! Veleobsežna naloga! Imenitne dolžnosti! Da bi pa mogli te važne dolžnosti prav izpolnjevati, ste dobili pri poročnem oltarju pravico do nadnaravne pomoči. Pa Bog hoče, da tudi vi svoje storite, da s pomagalno milostjo božjo zvesto sodelujete. S tem, da tako sodelujete, izpolnite vse stanovske dolžnosti, ki jih imajo starši do otrok. Na poročni dan, ko si ženin in

nevesta obljubita večno zvestobo vpričo Najvišjega, nevidnih njegovih angelov in vidnega božjega namestnika, takrat se te dolžnosti začno, — trajajo pa celo življenje.

Res je v današnjih časih, ko je svet tako izpriden, težko otroke pripeljati do prave sreče za čas in večnost. Tu je treba žive vere. Tu je treba posebno tudi odločne stanovitnosti v izpolnjevanju stanovskih dolžnosti. In seve treba pred vsem zaupnih prošnja za blagoslov božji.

Vsak je svoje sreče kovač. Res je! Vendar so v mnogoterem otrokom tudi starši kovači sreče ali nesreče za čas in za večnost. Zakaj starši so z otroki tako tesno zvezani, da vpliv prvih mora v mnogem odločevati srečo zadnjih. Kako mora starše boleti v poznejšem življenju, če si morajo očitati, da so otroke slabo vzgojili in tako sami zakrivili, da se jim ne godi dobro na svetu. Kaj pa šele, če jim bo vest rekla: „Vi ste krivi, da otroci brezbožno živijo, vi, da se bodo večno pogubili!“ S kakim strahom stopajo taki starši v večnost pred vsepravičnega sodnika, ki bo od njih terjal duše njihovih otrok!

Mislite na svetopisemskega Helija! Ta je bil dober svetovavec izraelovemu ljudstvu, vesten čuvar v svetišču Gospodovem. Očetovskih dolžnosti pa ni izpolnjeval. Preveč mehak, preveč prizanesljiv je bil grešnima sinovoma. Kaj je

govorila zato sveta jeza božja Samuelu: „Glej, storil bom reč v Izraelu, da bo slehernemu, ki to sliši, v obeh useših donelo. Tisti dan bom izpolnil zoper Helija vse, karkoli sem zapretil njegovi hiši; začel bom in končal. Zakaj naprej sem mu povedal, da bom sodil njegovo hišo vekomaj zavoljo hudobije, ker je vedel, da sta njegova sinova nespodobno ravnala, in ju ni strahoval. Zatorej sem prisegel Helijski hiši, da se ne bo izbrisala hudobija njegove hiše z žgavnimi darovi in z darili vekomaj“. (1. Bukv. Kr. 12.—15.)

a) Obilne družine se starši ne smejo bati.

Vzgoja otrok je odgovornosti polna skrb; zavoljo tega si nekateri starši otrok niti ne žele. So pa še drugi, posebno taki, ki ne živijo po veri, ki se otrok boje zavoljo truda, ki s številom otrok seveda tudi rase. Teh ne veseli, da bi potnega obraza mnogim služili kruha. Ti bi radi zložno živeli, še dolgo mladi ostali in svetno veselje uživali, kar bi jim pa obilna družina obteževala.

So pa starši, ki resnost življenja poznajo in se pred blagodarom mnogoštevilnih otrok strašijo le, ker jim je pred očmi težko dosegljiva blaginja otrok in pa pretresljiva odgovornost v večnosti. Tem v tolažbo rečem sledeče:

1. Izkušnja uči, da nobeden ni zato reven na premoženju, ker je bogat na otrocih.

Dobri Bog tega ne pripusti, še posebno ne, če njegove zapovedi izpolnjuje. Poslušaj, kaj ti je Bog obljubil po Mojzesu: „Ako poslušaš glas Gospoda, svojega Boga, da izpolnjuješ vse njegove zapovedi, ... poslal bo Gospod blagoslov nad tvoje shrambe, in nad vsa dela tvojih rok.“ (5. Moz. 28, 1. 8.) Vrhtega sveto pismo zatrja, da Bog skrbi za vse tudi najmanjše stvari, še črvička v prahu ne pozabi. Kako bi tedaj pozabil na človeško dete, ki ga je ustvaril po lastni podobi, ki ga bolj ljubi, kakor vse druge vidne stvari. Skrbel bo torej ljubeznjivo tudi za tvoje otroke. Poslušaj tolažilne besede Odrešeni-kove: „Ne skrbite (preveč) za svoje življenje, kaj boste jedli; tudi ne za svoje telo, kaj boste oblačili. Ali ni življenje več ko jed, in telo več ko oblačilo? Glejte ptice pod nebom, ki ne sejejo in ne žanjejo in ne spravljajo v žitnice, — in vaš oče nebeški jih živi. Ali niste vi veliko več kakor one? . . . In za obleko kaj skrbite? Poglejte lilije na polju, kako rastejo; ne delajo in ne predejo; pa vam povem, da še Salamon v vsej svoji krasoti ni bil tako oblečen kakor njih ena. Če pa travo na polju, ki danes stoji, in se jutri v peč vrže, Bog tako oblači, koliko bolj bo vas! . . . . Ne skrbite torej in ne recite

bolestno: „Kaj bomo jedli, ali kaj bomo pili, ali v kaj se bomo oblačili?“ . . . . Saj ve vaš Oče nebeški, da vi vsega tega potrebujete.“ (Mat. 6, 25—33.) . . .

„Ali se ne proda pet vrabcev za dva vinarja? In ne eden izmed njih ni pozabljen pri Bogu. Pa tudi lasje vaše glave so vsi sešteti. Ne bojte se torej; več ko veliko vrabcev ste vi vredni!“ (Luk. 12, 6. 7.) Krščanski mož, verna žena, ali vama gre k srcu Jezusova tolažba? le zaupajte, božja previdnost bo skrbela za vašo družino, če se še tako namnoži!

2. Pomislite tudi; kjer je veliko ust, ki jedo, je tudi veliko ust ki molijo. In vama so znane Odrešenikove besede: „Prositate, in se vam bo dalo! . . . . Zakaj slehern, ki prosi, prejme! . . . . Ali je kak človek med vami, ki bi sinu, ki ga kruha prosi, kamen podal? . . . . Ako torej vi, ki ste slabi, veste dobre darove dajati svojim otrokom, koliko bolj bo vaš Oče, ki je v nebesih, dobro dal tem, ki ga prosijo!“ (Mat. 7, 7—12.) Ljubi starši, ali bo torej mogel dobri Bog preslišati pobožne prošnje vaših otrok? Molitev naj bo vam in otrokom ključ, s katerim odpirajte zakladnico božjega usmiljenja. Potem blagoslova ne bo manjkalo! Bog bo pomagal! Dokler človek moli, mu je božja pomoč blizu!

Pred leti je živela v Emerihu na Nemškem revna vdova Eleonora. Imela je štiri male otroke; najstareji je imel osem let. Nekega večera so bili vsi otroci lačni; mati pa jim ni imela ničesar dati za večerjo. Zdaj so skupno molili k Jezusu, ki je nekdam 5000 ljudi čudežno nasitil. Molili so pa prav pobožno in zaupno. Po molitvi pravi najstarejši, Rihard po imenu: „Mati, ali niste pravili, da je enkrat Bog krokarju naročil, da naj nekemu pobožnemu možu kruh nosi?“ — „Res je krokar Mozesu kruh nosil v puščavo; pa to se je že davno godilo.“ Deček je pa rekel: „Kdo ve, če bi Bog ne hotel tudi danes k nam krokarja poslati. Vsaj vrata bom odprl, da bi mogel noter, če pride.“ Odpre in čaka. Po bližnji stezi prikoraka oče župan in se ustavi pred hišo. „Žena“, nagovori prijazno, „zakaj imate pa tako pozno zvečer vrata do kraja odprta?“ Vdova se je začetkoma malo prestrašila, potem je pa povedala, kaj je mali Rihard v otroškem zaupanju ravnokar storil. Župan, ki je bil slučajno črno oblečen, je rekel smehljaje: „Vaš sin je imel prav. Tu stoji črn krokar in še velik! Rihard, pojdi z menoj, da ti ta krokar pokaže, kje je kruh!“ Deček je sledil in se je kmalu vrnil s celo pletenico različnega živeža, po katerem so vsi z največjim veseljem segali. Po večerji je stopil Rihard pred odprte duri in

v nebesa zroč je rekel: „O Bog, jaz te zahvalim, da si nas uslišal!“

Pač je dandanes veliko številnih pa zraven revnih družin. Pa zakaj revnih, nesrečnih? Ne zato, ker so obilne. Zakaj pa? Pogledjmo vanje in našli bomo, da vernost v njih ni doma, pač pa grešno življenje, ki odganja Boga in njegovo pomoč od njih. Na takih družinah se izpolnjuje Gospodovo žuganje: „Ako pa nočeš poslušati glasu Gospoda, svojega Boga, da bi hranil in izpolnjeval vse njegove zapovedi in predpise, ... bodo nate prešla vsa prekletstva . . . . Preklet boš v mestu, preklet na polju. Prekleta tvoja žitnica, preklete tvoje zaloge. Preklet sad tvojega telesa in sad tvoje zemlje, črede tvojih goved in črede tvojih ovac . . . . Poslal ti bo Gospod lakoto in pomanjkanje in nesrečo nad vsa dela, ki jih boš opravljal . . . . Nebo, ki je nad teboj, bo bronasto, in zemlja, ki po nji hodiš železna!“

Bog prepusti nesreči le tiste, ki so poprej njega zapustili. Vi pa, ljubi starši, ne pozabite Boga in njegovih zapovedi; zapomnite pa tudi pregovor: „Če je več ust za jed, jih je pa tudi več za molitev!“

3. Pa še nekaj! Pobožni krščanski otroci so celi hiši v blagoslov. Vsak otrok je ljub božjemu Srcu Jezusovemu. In če vzrejajo starši otroke lepo za Jezusa, potem bo njegovo Srce

to plačevalo staršem in otrokom. Vsak otrok posebej da vrhtega očetu in materi pravico do nove posebne pomoči od zgoraj. Bog ne pusti nič neplačanega; Bog bo tudi starše bogato poplačal zato, ker se trudijo, da bi otroka privadili lepemu življenju. Za umirajočega vernega očeta in za umirajočo pobožno mater gotovo ni nič bolj tolažilnega, kakor če moreta reči o mnogostevilnih otrocih, klečečih ob njih smrtni postelji: „Vsem sva vsadila v srca strah božji in ljubezen do lepih čednosti; božjemu Zveličarju sva poklonila novih src, ki ga zvesto ljubijo!“ Pozabiti se tudi ne sme, da dobro vzgojeni otroci ostanejo celo življenje hvaležni. Opora so staršem, ko se tem nagiblje življenje h koncu, in starši že leta spavajo smrtno spanje, otroci groba niso pozabili. Roka hvaležnega otroka prši blagoslovljene kaplje na gomilo, srce pa pošilja pobožne priprošnje k Mariji in Jezusu.

4. Torej, krščanski starši, prepustite število otrok mirni in zaupni modrosti in dobrosti Stvarnikovi. Če vi vsak dan molite, vsak dan izpolnujete dolžnosti, če tako vsak dan lepo Bogu služite; ali bo potem Gospod vam, takim zvestim služabnikom, naložil več, kakor morete nositi? Nikdar! Nasprotno! Bog ve tisoč načinov, ki bi vaše družinsko življenje osrečili. Njegova neskončna previdnost bo tudi ozir števila vaših

otrok tako odločevala, kakor je vaši hiši v srečo.

Da boste to bolj umeli, zopet en dogodek — tega pa s slovenskih tal. Leta 1871. je ležal v Naklem pri Kranju enoinpetdesetleten mož na mrtvaškem odru. Žena in štirje otroci so jokali, ker so že vedeli, kaj so izgubili; no, najmlajši, ki so ga oče samo en mesec gledali, je tudi jokal, ko so ga mati pri peči previjali; dva otroka pa, ki sta se že v nebesih smejala, in dvoletni Francelj pa ne. Še vseč je bilo zadnjemu, da so imeli oče sredi lučic tako lepo posteljo. Pa zdaj nič ne pomni, kako je že bilo. Mati mu pa večkrat povedo in pravijo: „Vsi ljudje so milovali mene in vaju najmanjša otroka. Prišli so kropit tudi teta G. in so rekli: „Kaj boš počela, sirota?! Šest jih imaš, pa nobenega za delo. Ali boš zemljo obdelovala, ali boš otroke pestovala? Da bi ti Bog vsaj tele dva mala odvzel“ . . . . Pa mene teta s tem niso nič potolažili. Takrat je bil za moje srce dovolj en sam mrlič. Mislila sem pa takrat že tudi: Bog, ki jih je dal, jih bo tudi pomagal zrediti. Pa je tudi“ . . . . Da bo zgodba trikrat okrajšana, kar povem, da so ta mati želi največ veselja prav od dveh najmlajših. Eden je postal doktor in sodnik. Francelj je pa duhovnik; mati so pa pri njem, in ne godi se jim slabo; sicer nosijo vsak

dan butaro sedemdesetih let ob palici od župnišča do cerkve — trikrat tja in trikrat nazaj. In jim ni nič žal, da so morali kot vdova pri tolikem poljskem delu vzgajati še sedmega in osmega otroka.

Bog je zmirom dober z nami. Tudi takrat ima dobre namene z nami, ko se nam nasprotno dozdeva. Enkrat bomo spoznali vsi, da Bog vse prav stori. Spoznali bodo to tudi tisti, ki nimajo več v srcu globokega krščanskega prepričanja. Še en zgled.

Francoski general Ludvik Gaston pl. Sonis († 1887) je bil veren katoličan in zgledno molitveni mož. Žena njegova mu je bila v vsem dobrem podobna. Prihranjenega premoženja nista imela; zaslužek tudi ni bil velik; vendar nista godrnjala, ko jima je Bog dal veliko otrok. Pa prišla je še večja poizkušnja. V nemško-francoski vojski v bitki pri Loigny je bil general tako ranjen, da so mu morali nogo odrezati. Tudi to zakonskima ni zmanjšalo velikega zaupanja v dobrotno previdnost božjo. „Čast in hvala roki, ki me tepe!“ — tako je pisal general ženi v bolezni. In kako se mu je izteklo pri tolikih otrocih? Večkrat se je zdelo, ne bo jih mogel pripraviti do kruha, ki bi bil primeren visokemu stanu; pa vselej je o pravem času Bog pomagal. Bog ne zapusti svojih. General je umirajoč vesel

gledal na zbrano dobro preskrbljeno kopico otrok, ki jih je Bog dal in osrečil.

**b) Družine, ki res krščansko žive, Bog
blagoslavlja.**

Največji del življenja prebije človek v družini. Izide iz družine, v nji raste in dorašča; potem se morda suče nekaj let sam zase; nato ustanovi novo družino, da v njej pričaka konec zemeljskega teka. Družina je torej pravi dom človekov. Družina je pa lahko kraj tihe sreče, lahko pa tudi kraj nepopisne reve — pravi pekel. Nič žalostnejšega kakor živeti v družini, v kateri je vedni prepir. Če žanje kdo med svetom še toliko neprijetnosti, če pa doma vlada mir in ljuba sloga, potem mu vse one težave ne morejo odvzeti srčnega miru. Med ljubimi domačimi bo hitro pozabil, kar mu je svet žalega storil. Nasprotno pa, naj koga svet še tako časti, naj mu je naklonil še tako imenitno službo, kaj mu pomaga vse to, če pa najde doma le pekel. Nikjer ni pravega domovja zanj, ki še pri domačih ne najde sočutno ljubečih src.

Med pogani je bilo in je še zdaj družinsko življenje popolnoma zmedeno. Kjer je neznana Kristusova vera, tam je nepoznano tudi lepo življenje v urejenih družinah. Saj tudi ni drugače

mogoče. Zakaj, kjer ne prebiva Bog s svojim blagoslovom in mirom, tam manjka skupnemu življenju višjega posvečenja, in potem mora sčasma skupnost postati mučna in pristudena.

Kaj je storil torej učlovečeni Sin božji, da bi ponižano človeštvo osrečil? Družine je blagoslavljal; zakonsko zavezo je povzdignil v svet zakrament in ji je s tem naklonil veliko milosti. Še sam je hotel biti član družine, ki naj bi bila zgled vsem drugim. Kdo bi mogel popisati, kako srečni so bili udje svete Družine! In čeprav so morali vsi trdo delati, in jim je marsikaj manjkalo, kar svet poželi, so se vendar čutila njih srca tiho zadovoljna in popolno srečna, kakor sicer nobeno človeško srce.

In ta zaklad miru, sreče in zadovoljnosti, ki ga je Kristus prinesel iz nebes za človeške družine — je tudi vaši hiši na razpolago. Vse družine, ki so dobre volje, lahko pridobivajo iz njega nebeškega blagoslova zase. Vse si morejo v Kristusu in po Kristusu življenje osrečiti in z blaženim mirom osladiti. Pač je pa samoobsebi umevno, da se morajo družine za tako osrečenje tudi same resno prizadevati. Z vsemi milostmi, ki nam jih je Odrešenik zaslužil, moremo pošteno sodelovati, da so nam v korist; tako je tudi ozir tihe sreče v družini. Pa kako sodelovati?

Glavna člana v družini sta oče in mati, ta dva se morata najbolj potruditi, da odpreta v družino pot božjemu blagoslovu in pa tihi sreči, ki jo je sveta Družina obilo zaslužila za vse hiše. Starši morajo lepo po veri živeti in hoditi pot, ki jo jim kažejo božje in cerkvene zapovedi. Vestno morajo izpolnjevati vse dolžnosti. Ako bodo tako ravnali, potem jim bo tisti, ki jih je poklical med starše, dobrotno pomagal, da se bodo v tem poklicu ali stanu tudi čutili srečne in se udeleževali blagoslova srečne svete Družine nazareške.

Zdaj vam bom pa, ljubi očetje in matere, na drobno razkazal vaše dolžnosti in vselej navrgel nekaj primernih naukov. Ti zadnji vam bodo pomagali, da boste res svojemu stanu primerno živeli.

II.

Pričakovanje novega člana v družini.

Kakor hitro mati spozna, da je v blagoslovljenem stanju, mora koj pričeti vestno skrbeti za novo bitje. Ni nekaj majhnega, če se velika božja družina na zemlji za nov član pomnoži. Bog in starši skupno izvrše to delo. Prvo človeško telo je Bog naredil iz prsti in ga je oživil vdihnivši mu neumrjočo dušo. Zdaj se v gotovi meri poslužuje staršev, da se vpodobi otrokovo telo. On sam pa neposredno vdihne v to novo telo neumrljivo dušo, kar določno uči sveta cerkev. Od staršev duša seve ne more izvirati.

Stvarniški vpliv božji je zraven, kadarkoli se pojavi novo človeško življenje.

Kaj pa pomeni to, novo človeško življenje se je pričelo? To pomeni, s sodelovanjem staršev je postala nova stvar, ki ima nalogo, da Boga spoznava in časti, ga ljubi in mu služi ter se tako večno zveliča. Eno samo tako bitje je v božjih očeh več, kakor solnce, luna in vse zvezde, več, kakor vse živali, vse rastline, vsi

zakladi sveta. Sam Sin božji je dal kri in življenje za tega ubogega črvička, da bi ga usposobil za visoki njegov namen. Črez tisoč in tisoč let bo še bival in bo blagroval trenutek, ko so starši provzročili njegovo začetje, ali pa bo preklinjal uro, v kateri je po sodelovanju staršev začel živeti. Trenutka, v katerem bi človeški otrok jenjal bivati, si niti misliti ne moremo. Starši so storili torej nekaj, kar se ne more nikdar več narediti nestorjeno, kar bo ostalo s posledicami vred celo večnost.

a) Naloga staršev.

V čem pa obstoji, ljubi starši, vaša glavna naloga za imenovani čas? V tem, da se varujete vsega, kar bi škodilo zdravju ali celo življenju pričakovanega otroka.

1. Oče se mora varovati dvojnega Matere ob tem času, posebno še proti koncu tega časa, ne sme preobkladati s težkimi deli. Rekel sem „s pretežkimi deli“; zakaj navadna dela ne škodujejo. Saj bi bilo tudi v mnogih družinah prav nemogoče, da bi se mati zdrževala vsakega dela. In vrhtega bi ji popolno brezdjelje več škodilo kakor koristilo. So pa dela, ki telo silno utrudijo in takoreč cel organizem pretresejo. Teh se je varovati. Prav tako drugič škodljivo vpliva na

mater in otroka, če mater hudo žali, če se trdo ž njo ravna . . . . . Mož naj bo ta čas proti ženi posebno ljubeznjiv; skrbi naj tudi po moči, da je ne sreča nič vznemirljivega.

2. Mati naj se pa tudi sama varuje obojega, pretežkega dela namreč in vsakega večjega vznemirjenja. Oboje škoduje njej in otroku. Strastna jeza, prepirljivo zasramovanje, hudo sovraštvo bližnjega, hrupne veselice, trajno žalovanje in druga taka stanja materine duše, vplivajo kvarno tudi na dušno stanje otrokovo. Otrok navadno podeduje strasti, katerim se je udajala noseča mati. Tako utegne mati zakriviti, da prinese otrok s seboj na svet veliko razpoloženje k jezi, žalosti, nevoščljivosti, sovražnosti . . . . . Kolikor bolj bo mirna v notranjem čutstvovanju, pohlevna v vnanjem obnašanju, zmerna v raznih strasteh, toliko boljše je. Taka bo tem laže, čim pobožnejša bo, čim pogostejše si bo v svetih zakramentih preskrbljevala notranjega miru.

b) Molitev za pričakovanja.

Dobri krščanski starši za pričakovanega otroka koj začno moliti in ga tako z vsakodnevnimi prošnjami stavijo že v prvem početku v Marijino in božje varstvo. Tako pričakovani otroci so navadno otroci milosti in blagoslova, otroci, ki

so nebesom v veselje in staršem v tolažbo. Pogledjmo to na nekaterih zgledih.

Izak je bil sad molitve. Njegov pobožni oče Abraham ga je takoreč izmolil, z molitvijo od Boga izprosil. In Izak je bil velik v očeh božjih in predpoda obljubljenega Odrešenika.

— Samuela je Bog dal pobožni materi Ani v plačilo za dolgotrajno, stanovitno molitev. Ta izmoljenec je bil velik prerok v Izraelu. — Omenjam še sv. Janeza Krstnika. Tudi tega so si starši izprosili. Zaharija in Elizabeta sta leta in leta molila, da bi jima Bog dal dobrega otroka. Sad teh molitev je bil svetnik, o katerem je Odrešenik rekel: „Povem vam! Večjega preroka izmed rojenih od žen, nobenega ni, kakor je Janez Krstnik.“ (Luk. 7, 28.) — Pomislite še na častitljive Marijine starše, na Joahima in Ano. Ustno izročilo pravi, da sta si v neki meri zaslužila z molitvijo, miloščino in postom, da sta postala roditelja njej, ki je blažena med ženami in slavljenja kraljica nebesom in zemlji.

Še iz življenja poznejših svetnikov nekaj podobnih zgledov! Starši svetega Nikolaja so bili zelo bogati — pa bogati tudi na dobrih delih. Bili so dolgo brez otrok. Čez dolgo je nastopilo za njih hišo veselo pričakovanje. V tem času sta oče in mati podvojila molitve in dobra dela. Bog jima je to plačal s tem, da jima

je nekako naznanil, da je Nikolaja za nekaj posebnega odmenil. Po božji naredbi namreč se je ta sinček že prve mesece postil vse srede in sobote do solnčnega zahoda in te dni ni sprejemal materine hrane. — Sv. Julijana Falkonerska je kmalu po rojstvu lepo jasno začela izgovarjati najsvetejši imeni Jezus in Marija. To so pripisovali mnogi pobožnim molitvam, v katerih so jo starši pričakovali. — Tudi sv. Janeza Šentfalkundskega, in sv. Stanislava, mučenika in škofa krakovskega, in mnoge druge, ki so se posvetili, so starši spočeli in pričakovali v pobožnih molitvah. O sv. Elizabeti se piše, da je molitve in milodare zelo pomnožila, kakor hitro je spoznala namen božji v sebi. Bila je pozneje lahko vesela svojih otrok. Sin in tri hčere, vsi so bili dobri; dve sta postali celo redovnici in opatinji.

Da, modri starši prosijo blagoslova otrokom že prej, predno ti zagledajo beli dan.

So tudi starši, ki vsakega otroka, koj, ko ga jim Bog da, zavarujejo pri kaki hranilnici. Starši plačujejo vsako leto po malem, otrok bo pa prejel lepo doto, če dorase. Na tak način ne morejo vsi starši za boljšo prihodnost otrok poskrbeti. Brez izjeme vsi pa lahko zavarujejo otroke že pred rojstvom pri usmiljenju božjem, to pa z molitvijo in dobrimi deli. Za to glavnico bo usmiljeni Bog plačeval obilne obresti otrokom.

Zavarujte, ljubi starši, navsezgodaj svoje otroke, in ne bo vam žal!

Žal, ravnaajo marsikateri starši ravno narobe! Ko mati spozna, da ni več sama, godrnja zoper božjo previdnost, ne da bi se ponižno vdala. Molitev in dobra dela bi bilo treba podvojiti, sv. zakramente pogosteje prejemati, pa vse to jame celo opuščati. Na severnem Češkem sem poznal ženo, ki je po večletnem mirovanju zopet dobila up matere. To jo je tako razjarilo, da nalašč ni hotela nič več moliti, nič v cerkev hoditi, in še za velikonoč ni prejela sv. zakramentov. Njeno nezadovoljnost je cela hiša bridko čutila. Vse prigovarjanje je bilo zastonj. Ali more ostati božji blagoslov nad hišo, v kateri je tako malo vdanosti v voljo božjo? Nad to hišo že ni! Oče je pri kupčiji vse izgubil. Otroci so morali iti od doma za kruhom. Ena hči je slabo živela in prišla v sramoto. Starši so se le s težavo preživili.

Zdaj pa drugačen zgled! Pobožna mati je ležala na smrtni postelji. K sebi je poklicala šestnajstletnega sina, ki je obiskoval gimnazijo: „Ljubi sin“, je dejala z oslabeledim glasom, „poglej na sveto razpelo, ki zmir visi tu ob moji postelji. Pred tem sem vsak dan molila; najbolj pa takrat, ko sem zaznala, da mi Bog hoče dati otroka — tebe. Pri vseh molitvah in sv. mašah sem najbolj

zate pošiljala pobožne vzdihljaje k Bogu. Prosim te, ljubi sin, naj ne bodo takratne molitve tvoje matere zastonj. Ko jaz umrjem, misli na to, kar sem te zdaj prosila, da te tudi v hudih poizkušnjah te misli ohranijo na potu nedolžnosti in kreposti!“ Sin je ves ginjen umirajoči materi poljubil roko in v glasnem joku je rekel: „Draga mati, nikoli ne pozabim, da ste me v molitvi in pobožnih vzdihljajih pričakovali. Bog vam plačaj!“ Po materini smrti je dal napraviti podobo, ki je predstavljala njegovo mater, klečečo pred sv. razpelom. Ta podoba ga je spremljala potem celo življenje. Imel jo je v svojem stanovanju, ko se je šolal na vseučilišču. Pri sebi jo je imel, ko je bil uradnik. In ko se je čez več let oženil, je še zmir z veseljem gledal na podobo. Pogledi na podobo, pa sveti vzdihljaji, v katerih ga je pokojna mati pobožno nosila in čakala, so mu obvarovali nedolžnost v tako nevarnih mladostnih letih, so mu ohranjevali sveto vero ter so mu pomagali, da si je tudi sam izvolil pobožno družico, s katero sta ustanovila zgledno krščansko družino.

Zdaj pa še nekaj posebno važnega! Sicer pobožne matere to vse vedo in vse izpolnjujejo. Pa biti bi ne smelo prav nobene, ki bi opustila prejem sv. zakramentov, ko se ji bliža porodni čas. Porod je in ostane nekaj nevarnega. Brž se

kaj primeri, in nagla smrt je tu! Koliko ženâ mrzlica pobere v teh okoliščinah. Kajne, krščanske matere, vsaki izmed vas je znan že kak tak žalosten dogodljaj hitre smrti. Vendar postavim sem en primerljaj iz domače škofije. Spomladi l. 1903. je pritekel nekdo iz Vadič v Leše po gospoda. Bilo je ravno po krščanskem nauku; zato sta bila gospod in cerkovnik že kakor pripravljena. Prišla sta v hišo k ženi, ki je bila že čez desetkrat mati, in je bila zopet na tem. Pa zdaj se ji je hudo godilo. Silno je trpela. Pa ni najprej tega gospodu tožila. Najprej je povedala, da zavoljo bolezni ni mogla priti v cerkev sprejet sv. zakramentov, kar je bila prej vselej storila. Potem je rekla: „Jaz vse rada trpim, tudi umrjem rada, samo da bi otrok zadobil milost svetega krsta.“ Dobra žena je dva dni še veliko trpela in potem res umrla prav vdano. Krščanske matere, tudi vam naj bo navada, da se na porod pripravite, če le moč, z dobro izpovedjo in s sv. obhajilom. Tudi lepo molite za srečen porod — posebno tudi, da otrok doseže milost sv. krsta.

III.

Katere skrbi nastanejo staršem ob rojstvu in potem.

a) Poskrbite, ljubi starši, da se otrok kmalu krsti!

V kaki družini se zgodi, da prineso otroka krstit šele 10, ali celo 14 dni po rojstvu. To gotovo ni prav! Le pomislimo, kaj uči sv. vera o človeku, ki še ni prerojen v vodi in sv. Duhu. Otrok stopi v življenje obtežen z izvirnim grehom. „Po enem človeku“, piše sv. Pavel, „je prišel greh na svet in po grehu smrt; in tako je smrt prešla na vse ljudi, ker so vsi v njem grešili.“ (Rimlj. 5, 12.) Isti apostol uči, da je človek zavoljo podedovanega greha do prejetega sv. krsta otrok božje jeze. „Po naravi smo bili otroci božje jeze“, tako piše Efežanom. Duša takega otroka je v Stvarnikovih očeh mrtva. Dasi ustvarjena po podobi božji, vendar ji manjka zavoljo Adamovega greha nadnaravnega življenja, to je posvečujoče milosti, ki nadnaravno veže dušo z

Bogom in ji daje neko višje življenje, življenje milosti. Tudi taka duša ne more nič nadnaravnega, nič Bogu dopadljivega, nič za nebesa zaslužnega storiti. In še več! Ker manjka duši nekrščenega otroka svatovskega oblačila posvečujoče milosti, prav zato nima nikake pravice do nebes in nebeškega veselja. Tudi še ni ud svete cerkve in ni deležen molitev, sv. maš, dobrih del te družbe v isti meri, v kateri so jih deležni tisti, ki so že po sv. krstu postali njeni udje. Končno ima zavoljo podedovanega greha hudobni duh še nekaj oblasti nad otrokom. Kakor je pred Kristusom človeštvo sploh ječalo v sužnosti satanovi, tako tak otrok dotlej! Nekrščeni otrok je torej vsem nebeščanom nedopadljiv, naravna podoba božja v njem je omažešana, nadnaravna je kar izgubljena.

Krščanski starši, ali ni žalostno stanje nekrščenega otroka? Ali bi prav ravnali, če bi cele tedne sv. krst odlašali in tako mesto angelčka pogančka imeli pod streho? Gotovo ne! Saj bi otrok lahko vmes umrl in potem bi nikdar Boga ne gledal; vi bi ga potem v večnosti ne imeli pri sebi in bi ga nikdar več ne videli, ker nekrščeni otroci ne pridejo v nebesa; saj je Zveličar sam zatrdil, da „kdor ni preroben iz vode in sv. Duha, ne more v kraljestvo božje!“ (Jan. 3, 5.)

Nekateri, posebno po mestih in v gospodskih družinah sv. krst odlašajo zavaljo matere, da je ta že bolj trdna in se more udeležiti pojedine, ki v nekaterih krajih sledi sv. krstu. Pa ta vzrok je malenkosten. Angel varih otrokov mora pri Bogu tožiti starše, ki tako dolgo ne preskrbe otroku osrečevalnih milosti sv. krsta. Le pomislimo, kakšne so te milosti.

1. Sv. krst izbriše duši izvirni greh. Sveti Duh opere, bi rekel, dušo v sveti krvi tistega Jagnjeta, ki odjemlje grehe sveta (Jan. 1, 29.), in tako odstrani od nje vse, kar je bilo Bogu nedopadljivega na njej. Naravna podoba božja v duši je zopet čista. V tem trenutku se odmakne od duše tudi prekletstvo božje, ki ga je Bog v raju izgovoril nad njo. Duša je zdaj Bogu mila in ker ji je odpuščen greh, oprosti jo Bog tudi vseh časnih in večnih kazni, ki so strašne posledice storjenega in neodpuščenega greha.

2. Sv. krst podeli detetu posvečujočo milost, po kateri se dušno prerodi ter postane otrok božji in dedič nebes. V teh katekizmovih besedah je veliko povedanega.

Sveti krst podeli duši posvečujočo milost. Ravno po tej milosti je očistil Bog v duši njeno po grehu omadeževano naravno podobo božjo; v tako očiščeno dušo pa vtisne in doda še prekrasno nadnaravno podobo svojo.

Saj je posvečujoča milost notranja, nadnaravna, to je naravi dodana lastnost, ki dušo prešinja kakor svetloba, ji podeli novo življenje in jo stori svetlo, Bogu podobno in dopadljivo. Po tem nezaslužennem nebeškem daru odseva iz duše takorekoč sama lepota božja. Sv. Pavel piše: „Bili ste nekdanj tema, zdaj ste pa luč v Gospodu.“ (Efež 5, 8.) In sv. Peter pravi: „Poklical vas je iz teme k čudoviti svetlobi.“ (1 Petr. 2, 9.) Angeli in svetniki občudujejo lepoto duše, ki je v posvečujoči milosti, in Bog sam ji kliče: „Kako lepa si, moja prijateljica, kako lepa si!“ (Vis. pes. 4, 1.)

Pojasnimo to z zgledom iz davnih časov. Sveto devico Katarino so mučili v Aleksandriji leta 307. ali 312. Ko je bila ta še mala poganska deklica in še nič ni vedela o Kristusu, že tedaj se ji je studilo vse nečisto. Pobožen puščavnik Ananija jo je poznal; smilila se mu je in zato je zelo molil, da bi spoznala pravo vero. Na to molitev je imela Katarina, kakor se pripoveduje čudne sanje. Videla je pred seboj nepopisno lepo gospo, ki je imela nad vse ljubkega otročiča v naročju. Gospa je vprašala: „Ali hočeš biti nevesta temule ljubemu otroku?“ Katarina je vesela prikimala. Otrok je pa z rokami in obrazom začel kazati, da je ne mara. Proč obrnjen je dejal: „Ne, Katarina je pregrda,

Katarina še ni krščena.“ V tem se je zbudila. Poznala pa ni lepe gospe, ne milega otroka. Tudi si ni znala razložiti, kaj pomenijo besede: „Katarina še ni krščena“. Kmalu na to je pa izvedela, da imajo kristjani sv. krst. Poiskala si je mašnika, ki jo je podučil in krstil. Naslednjo noč je videla zopet podobno prikazen v sanjah. Pa otrok se je ni več branil. Z ljubkim smehom ji je rekel: „Da, Katarina mi bo nevesta; zdaj je lepa.“ Obenem ji je sladko dete prstan nataknilo na roko. Tu je hotel Bog pokazati, da v sv. krstu prejeta posvečujoča milost stori otroka svetega in Bogu dopadljivega.

Človek brez posvečujoče milosti je samo hlapec ali suženj božji. Posvečujoča milost ga pa povzdigne iz stanu sužnosti k nadnaravni časti otrok božjih in dedičev nebes. Zato piše sv. Janez: „Glejte, kakšno ljubezen nam je oče izkazal, da se otroci božji imenujemo in smo!“ (1. Jan. 3, 1.) Po Jezusovem krstu se je zaslišal iz nebes glas: „Ti si moj ljubi Sin, na tebi imam svoje dopadenje.“ (Luk. 3, 22.) Podobno se zgodi pri vsakem sv. krstu. Ko je otroka umila krstna voda, potem lahko reče nebeški Oče: „Ti si moj ljubi otrok, na tebi imam dopadenje. Odzdaj me kliči: Moj Oče!“ (Jerem. 3, 4.)

Katekizem pravi, da po sv. krstu postanemo ne samo otroci božji marveč tudi dediči

nebes. Sv. Pavel piše Rimljanom: „Če smo otroci, torej smo tudi dediči!“ Pri sv. krstu dobimo domovinsko pravico za lepa nebesa. Ali si moremo lepše dediščine misliti, kakor so nebesa? Od sv. krsta dalje je zapisan otrok v imenik nebeščanov in gotovo se bo veselil enkrat na nebeški ženitnini, če sam ne bo lahkomišljeno zapravil te pravice. Kadarkoli je prišel francoski kralj sveti Ludovik v kapelico, v kateri je bil krščen, se je vselej pri krstnem kamenu kleče zahvalil za veliko krstno milost. Vprašali so ga, zakaj ne ljubi bolj velike cerkve, v kateri je bil za kralja kronan, kakor to malo kapelo. Rekel je: „Kako bi mogel više ceniti kraj, kjer sem prejel minljivo krono, kakor pa kraj, kjer sem postal dedič neminljive, večne nebeške krone!“

3. Še nekaj! Pri sv. krstu postane otrok ud skrivnega telesa Jezusovega, postane član katoliške cerkve ter deležen vseh zveličalnih milosti, ki jih je Odrešenik zaslužil ter sv. cerkvi dal na razpolago. Neizbrisno znamenje kristjana, ki mu ga sv. krst utisne, bo večna priča, da je imel otrok pravico zajemati iz neprecenljivega zaklada sv. katoliške cerkve.

4. Naposled postane krščena duša še tempelj sv. Duhu. Ko jo je sv. Duh obogatil z nebeško krasoto, se na skrivnosten način naseli vanjo. Zato pravi sv. Pavel: „Ali ne veste, da

so vaši udje tempelj svetega Duha, ki v vas prebiva?“ (1. Kor. 6, 19.)

Zdaj pa vprašam krščanski starši, ali ni vašemu otroku kopel sv. krsta duše čudovito izpremenila? Če bi mi imeli oči, da bi videli nadnaravne milosti, potem bi pri vsakem sv. krstu kleče slavili dobrotljivost troedinega Boga, ki jo razliva v toliki meri na ubozega človeškega otroka. Kakor noč pa dan, kakor tema in luč, tako različna sta krščeni in nekrščeni otrok! Zato se te spremembe vesele vsa nebesa, posebno pa otrokov angel varih. In starši bi ne storili nič napačnega, če bi kleče sprejeli otroka od botrov, ko so se povrnili od sv. krsta, to pa zavoljo sv. Duha, ki biva v otrokovem srcu. Sveti Leonida je bil oče cerkvenemu pisatelju Origenu. O njem beremo, da je vsak večer pokleknil k zibelki malega Origena in je poljubil spečemu otroku prsi, da bi se tako poklonil svetemu Duhu, ki je kraljeval v nedolžni duši. Sveta Blanka je koj po svetem krstu poljubila sinčka Ludvika z besedami: „O srečno dete, ki si postalo svetišče svetemu Duhu. O da bi pač to stanovanje nikdar ne bilo omadeževano!“

Koroški vojvoda Ingo je napravil l. 791 veliko pojedino. Povabil je revne in bogate, krščene in nekrščene. Krščene je posadil k sebi, k gosposki mizi, nekrščene pa na dvorišče in

jim je dal kmečke jedi. Nekrščeni so bili pa ravno sami gospodski ljudje. Zato jim je bilo zelo hudo. Vprašali so vojvoda, zakaj je k sebi posadil berače in kmete, velikaše pa na dvorišče. „Vi ste bogati na premoženju, ti pa na milostih; vi imate telo lepo oblečeno, tem je pa Bog pri sv. krstu dušo lepo oblekel; vi služite malikom in satanu, v teh pa prebiva sam sveti Duh. Zato so mi ti ljubši!“ Tako je rekel.

Ko so vam prinesli otroka od sv. krsta nazaj, tedaj vam naroča nebeški Oče nekako takole: „Ta otrok je postal zdaj moj otrok. Sprejel sem ga za svojega ter mu dal pravico do nebes. Zdaj ga vam izročam, da ga v mojem imenu varujete in ga tako vzgajate, da bom lahko zmir gledal z veseljem nanj!“ — Iz tega vidite, kakšen zaklad imate v nedolžnem krščencu. Preudarjajte vse to v duhu svete vere ter mislite na dragocenost, ki so vam jo naklonila nebesa.

Dan sv. krsta je za družino pravi praznik, seveda ne praznik v posvetnem pomenu. Tudi tu veljajo svetopisemske besede: „Danes je tej hiši došlo zveličanje. (Luk. 19, 9.) Sam na sebi je novorojenček slabotna stvarica, ki si ne more pomagati. Če bi ne mislili, kaj je njegova duša, koliko je ta vredna v očeh božjih, bi ga velikokrat opravljali le nejevoljni. Če pa vašo ljubezen vodi živa vera, boste vse storili z veseljem.

In Sodnik vam bo enkrat rekel: „Karkoli ste storili enkrat temu najmanjšemu, je ravno tako, kakor bi bili meni storili, in jaz vam tudi tako plačam!“

K svetemu krstu se jemljo botri, pri nas navadno dva, zadostuje pa tudi eden. Še o botrih en migljaj! Posvetni starši izbirajo bogate in imenitne botre in ne gledajo veliko na to, koliko so ti verni, kakšen zgled bodo dajali otroku. Modri krščanski starši pa prosijo le pobožne, bogaboječe kristjane za botre; le taki so vredni, da sodelujejo pri tako svetem zakramentu, kakor je sv. krst. Le taki, ki krstno obljubo sami izpolnjujejo, morejo resno obetati v imenu otrokovem, da se bo ta varoval greha in lepo živel po sv. veri. Boter ima v nekaterih krajih velik vpliv na otroka. Prav velikokrat se zgodi, da otrok rajši posnema botra kakor starše. Srečen otrok, če je boter v tem slučaju vzoren! Škoda zanj, če ni! In če starši odmrjo, pripadejo vse njihove dolžnosti botru. Te bo prav izpolnil le dober kristjan!

b) Skrbi otroku za telesno zdravje!

Tu omenim nevarno razvado, ki jo imajo nekatere matere. Da bi ne bilo v hladni noči treba večkrat vstajati in k otrokovi postelji

hoditi, vzamejo otroka kar k sebi v posteljo. Vsak pozna, da je to nevarno. Po utrudljivem dnevnem delu mati po noči trdno zaspi, otrok se kako nerodno presuče ter se zaduši ali poleži. O koliko otrok je že tako pomrlo! Matere pa potem celo življenje to peče!

Zaklinjam pa matere, nikar ne pijte žganja, dokler otroka dojite in tudi pozneje ga otroku nikoli ne dajajte, ako hočete, da bo otrok brihten, pameten in zdrav! Pač pa koj od mladih nog vsajajte v srce svojega otroka gnjus do opojnih pijač, posebno do peklenskega žganja.

Če starši otroka privajajo na zibanje ali ne, je njihova stvar, časa se veliko porabi; že zato se mnogim to ne zdi pametno.

c) Pogosto izročajte otroka višjemu varstvu!

Ko je Bog dal Zahariju in Elizabeti sina, so se zgodile čudovite reči; sosedje so to videli in rekli: „Kaj bo pač iz tega otroka, ker je roka Gospodova ž njim.“ (Luk. 1, 66.) Mi vemo, kaj je bilo iz njega, velik svetnik, Janez Krstnik, predhodnik Gospodov. Zdaj pa obrnite nase to, krščanski starši. Na vašem otroku so se zgodile pri sv. krstu tudi velike reči. Angelci božji so bili vpričo in so tudi utegnili vprašati: „Kaj pač bo iz tega otroka?“ Gotovo resno vprašanje,

kaj bo iz njega, ki zdaj začenja, blagoslovljen po sv. cerkvi, nevarno zemsko pot. Odgovoriti na to vprašanje pa ve le Bog. Še kerubini in serafini ob njegovem prestolu ne morejo gledati v kraljestvo prihodnosti.

Staršem je Bog izročil otroka, da ga varujejo in vzgajajo; enkrat ga bo pa zopet zahteval iz njihovih rok. To gotovo ni mala naloga. Starši sami iz sebe bi ji ne bili kos. Treba je pomoči od zgoraj! Te je treba izprositi. Kaj je torej lepšega, kakor če mati prav kmalu po rojstvu nese otroka v cerkev in ga tam izroči v varstvo Jezusu in Mariji? V stari zavezi je bilo judovskim staršem kar zapovedano, da so prvorojenca starši kmalu po rojstvu nesli v tempelj in ga Bogu posvetili. V novi zavezi take zapovedi sicer ni. Vendar pridne matere vseeno to store. Pridejo v cerkev k očiščevanju ali vpeljavanju, da jih mašnik blagoslovi. S seboj pa prineso tudi novorojenčka, da ga posvete ter darujejo presvetemu Srcu Jezusovemu, ki živi v tabernaklju. Če bi pa katera imela res predaleč v cerkev, da otroka ne bi mogla s seboj prinesiti, naj v cerkvi pri sv. maši presrčno zanj moli, darovanje pa doma opravi. Postavi naj se v duhu v cerkev pred tabernakelj in z otrokom v naročju naj moli, ter otroka dobremu Jezusu izroči z besedami, katere ji bo narekovalo njeno materno srce.

V Šleziji je imela pobožna mati majhnega Peterčka. Kmalu potem, ko ga je dobila, ga je nesla pred oltar presv. Jezusovega Srca in ga je v gorki molitvi takorekoč v naročje in Srce Jezusovo položila. Ko je otrok malo odrasel, mu je mati to povedala; ponavljala mu je pogosto, naj ve čigav je, naj ve, da ga je darovala Srcu Jezusovemu, naj gleda, da bo tudi temu Srcu delal veselje. Če je kdo zdaj otroka vprašal: „Čigav pa si?“, je hitro odgovoril: „Presvetega Srca Jezusovega sem; zato moram priden biti!“ Saj je pa tudi res bil priden in pobožen; v cerkev pred oltar presv. Jezusovega Srca je posebno rad hodil. Enkrat so ga starši vzeli na imenitno pojedino. Deček je sedel pri visokem vojaškem dostojanstveniku. Ta ga je vprašal: „Ti, mali prijateljček, čigav si pa ti?“ Prijateljček mu je odgovoril: „Jaz sem pa presv. Srca Jezusovega!“ „O, kaj pa to pomeni, Srca Jezusovega?“ Temu vojakovemu vprašanju se je deček jel čuditi. Mislil si je, to mora pač vsak vedeti. Splazil se je k materi in rekel: „Mama! pogledjte, tistile veliki vojak pa še ne ve, kaj je Srce Jezusovo!“ Mati mu je rekla smehljaje: „Le lepo moli zanj, da bo kmalu to zvedel.“ Visokega moža je bilo sram, ter je kmalu odšel. Tole ga je pa ganilo, da je zopet začel živeti po sveti veri.

Dobra mati že prve mesece priporoča otroka tudi varstvu Marijinemu. Kolikorkrat je Bog sveti Elizabeti dal kakega otroka, ga je bosa nesla v cerkev, kateri je darovala poleg večje miloščine tudi vselej eno svečo. Potem je pokleknila pred Marijin oltar in takole molila: „Glej, tu otroka, ki mi ga je izročil tvoj najljubši Sin Jezus Kristus! Njegovo nedolžnost in čistost posvečujem tebi. Ne daj, da bi kdaj omažeževal ali celo raztrgal belo oblačilo krstne milosti. Ko bo malo večji, mu bom povedala, da sem ga tebi posvetila. Spomin na to posvetitev in tvoje mogočno varstvo bosta dosegla, da se ohrani čist in brez smrtnega greha.“ — Na nekem potovanju, tako piše nemški pisatelj, sem našel za velikim oltarjem še majhen Marijin oltar v primerni kapelici. Na strani Marijinega oltarčka je bila postavljena primerna zibelka, jaslicam podobna. Ko mati pride z dojenčkom prvič v cerkev, ga položi v jaslice ob Marijnem oltarju, sama poklekne pred oltar in ga v lepi molitvi posveti Mariji. Kaj ne, tudi lepa navada!

Slovenskim materam pa mora biti navada, da vsak dan to doma ponove, kar so enkrat v cerkvi storile. Tam so darovale otroka Marijinim rokam in po njih najsvetejšemu Srcu Jezusovemu. Doma naj pa to vsaj enkrat vsak dan, najboljšo zjutraj, ponove. Molijo naj:

„O presveto Srce Jezusovo, po rokah prečiste Device Marije darujem vse molitve, dela in trpljenja današnjega dneva, prvič Tebi v spravo za vsa razžaljenja, ki jih trpiš v sv. Rešnjem telesu, in drugič s Teboj Bogu Očetu na vse tiste namene, ki jih imaš ti na naših oltarjih. Tvoji smo in tvoji hočemo biti, ter se ti danes zopet radovoljno posvetimo.“

Tako moli pridna mati z večjimi otroki in obenem tudi manjše posveti vnovič najsvetejšima Srcema.

Pohvalim tudi lepo navado slovenskih mater, da otroka vselej pokrižate, kolikorkrat ga spat polagate. Naj tega nobena ne opusti!

IV.

Prva leta. Otroku se začne jasnit.

Otrokovi pameti se kmalu začne pomalem odpirati; že poprej razume nekatere reči, predno poizkuša govoriti. Zato morajo starši paziti, da vidi in sliši le dobro. Zgodaj mora otrok kaj izvedeti o Bogu, Jezusu, Mariji, križu, angelu varihu . . . Bolj z zgledom kakor z besedo naj starši otroku vsajajo ljubezen do Boga. Navadijo naj ga, da bo vselej ročici sklenil, kadar zagleda podobo križanega. Tako hitro primeroma kakor ata in mama mora otrok tudi znati najsvetejši Imeni izgovarjati.

To se pa ne doseže tako lepo, če morajo starši otroke popolno prepustiti slabim pestunjam. Pobožna mati sama bo znala najlepše praviti otroku o ljubem Jezusu, o dobri nebeški Materi. Kazala bo zraven na križ in na primerne podo-be. Posebno naj starši gledajo na to, da bo otrok na njih samih bral vselej sveto resnost in spoštovanje, kadar bodo molili ali o svetih rečeh

govorili. Škotska kraljica, sveta Marjeta je koj majhnim otrokom vsadila z zgledom in opomini globoko spoštovanje do vsega božjega. Še čisto majhne je jemala seboj v cerkev, in obnašali so se tako spoštljivo in vzpodbudno, da so druge matere svojim otrokom zmir kazale na kraljeve ter jim te v zgled imenovale.

Čudno to, da nedolžen otrok tako rad posluša, če mu pripoveduješ o Jezuščeku, ko leži v jaslicah ali ko počiva v naročju Marijinem ali ko trpi na križu. Rekel bi, kar nehote roke sklene. In kar kmalu razume, da Bog vse vidi, da ima Bog pridne otroke rad, da je angel varih vesel, če otrok lepo roke sklepa . . . . .

Odkod to, da je otrok tako zgodaj dovzeten za svete reči? To je sad sv. krsta. Visoki rimski vojščak Nemezij je prestopil s celo družino h krščanstvu. Krstili so vse tudi slepo hčerko. Ta je pri sv. krstu naenkrat spregledala. Kakor je dal sveti Duh tu luč telesnega vida, tako daje pri vsakem sv. krstu vsakemu — tudi že otroku vsaj v kali — luč razsvetljenja in nagnjenje k vernosti. Zato je krščeni človek veliko bolj sprejemljiv za krščanski nauk kakor nekrščeni ali neveljavno krščeni.

En slučaj iz mojega življenja mi je to neovrgljivo dokazal. V Hamburgu je hodila v šolo deklica, ki se je vse reči prav lahko učila, tako

da je bila vedno med prvimi; samo katekizem ji ni šel v glavo. Za verske resnice ni imela nobenega zanimanja; tudi so ji bile prav težko umljive; cela šola se je čudila temu. V tistih krajih so katoliški učitelji in učiteljice globoko verni in so velika opora škofu in duhovščini. Da more biti kdo katoliški učitelj, mora biti vsem pravi zgled pobožnosti. Uče tudi krščanski nauk. Tako je tudi to šolarico podučevala pridna učiteljica v vseh rečeh. Enkrat je ta meni potožila, kako sta v sovraštvu katekizem in ta deklica ter je prosila za svet. Jaz sem slučajno vprašal: „Kje je pa bila krščena? Učiteljica je nato poizvedovala, in dognalo se je, da jo je krstil na tujem neki luteranski pastor, ki še sam na Kristusa ni veroval. Nato sem jaz otroka pripravil in še enkrat pogojno krstil. To se pravi, pri krščevanju sem rabil besede: „Če še nisi krščena, te jaz krstim v imenu Očeta in Sina in sv. Duha“. In — otedaj je bila dekle naenkrat vsa izpremenjena; katekizem ji je bil najlažji in najljubši.

Milosti sv. krsta so pomagale tej deklici, te pomagajo tudi že majhnemu otroku, da ima razum in veselje do svetih reči. Če prav še ne zna govoriti, da bi z jezikom molil; vendar zna spoštljivo roke skleniti, če sliši ime božje; vendar zna Jezusa na križu poljubiti, ter podobe Matere

božje in svetnikov s sveto častjo pregledovati. In te male vaje so v očeh božjih veliko vredne, posebno ker pridejo iz tako čistega srca. Kako bo sveti Duh, ki prebiva v otrokovem srcu blagoslovil njega in mater, če ga ta navaja, da bo že v zgodnji mladosti pobožno mislil na Boga. — Seve mora biti tudi pametna mera. Preobkladati otroka ne smete z ničimer — tudi z pretežavnimi verskimi vajami ne!

Krog leta 1870. je prišel v mesto Ruáu francoski viceadmiral Cecil in je obiskal malo kapelo. Tam je pokleknil pred oltar, nad katerim je visela preprosta podoba Marijina. Ko je odmolil in zapustil kapelico, je rekel tamošnjemu duhovniku: „Ta kapelica je sicer neznatna, vendar zame na svetu najbolj imenitna. Zato sem najprej šel vanjo, ko sem se povrnil v Ruáu. Tu je moj rojstni kraj. Moja mati so bila revna žena. Imeli so veliko zaupanje do Marije. Ko sem bil jaz čisto majhen, so me prinesli v tole kapelico, so me položili na oltar kakor v dar Bogu in Mariji. Marijo so še prav goreče prosili, naj mi bo zvesta mati na vseh potih mojega življenja. Pozneje so me večkrat peljali v to kapelico, so mi roke sklepali, kazali na Marijo in rekli, naj jo imenujem. Ko sem bil večji, so povedali, kako so me darovali Mariji, kako moram zato to najboljšo Mater celo življenje

častiti in ljubiti. Mati so tako mojstersko dosegli, da se mi je ljubezen do Marije že v otroškem srcu vkoreninila. Veliko srečo sem imel v življenju in v varstvu Marijinem sem se povspel do tako visoke službe. Velikokrat so sicer nastopile hude poizkušnje. Tudi tovariši so me nadlegovali, naj potegnem ž njimi. Pa spomnil sem se vselej materinih opominov ter klical sem k Mariji, in vselej se mi je zdelo, kakor bi me nevidna roka vlekla od greha. Tako sem izkušnjave premagal ter postal to, kar sem. To svojo srečo pripisujem Mariji, kateri so me mati posvetili, Mariji, ki so me jo naučili ljubiti že v prvih letih.“

V.

Od četrtega leta do šolskega izstopa.

Pravzaprav se vzgoja začne, ko otrok že nekoliko misli, ko že nekoliko razume, kaj bi starši radi, in je telo že toliko krepko, da otrok lahko kar sam stori, kar starši žele. Kaj se pravi vzgajati? Vzgajati, se pravi, otroka napeljevati, da bo zmir boljše spoznaval, častil, ljubil Boga, da bo domači hiši enkrat v prid in čast, ter da bo kdaj pošten, koristen član človeške družbe. Tu je pa več vprašanj: Kaj je podlaga vzgoji? Kateri so pripomočki pri njej? Kaj vse obsega ista? Na to vprašanje hočemo v sledečem odgovoriti in vso stvar z zgledi pojasniti.

A. Podlaga pri vzgajanju.

Vera in strah božji sta prava trdna podlaga vzgajanju. Na ta temeljni kamen se mora vse naslanjati. Le tako in ne drugač bo vzgoja res krščanska in otroku koristna. Če hočem dosledno

vzgajati, moram imeti vedno določno pred očmi, kaj hočem doseči v otroku; moram imeti načela, po katerih se bom ravnal, in pa dovolj močne nagibe, ki bodo meni in otroku pomagali, da bova vestno in vstrajno šla po predpisanem potu do namena, ki ga ima vzgoja. Samo vera je, ki mi vse to zadostno more dajati. Zato mora vzgoja temeljiti na veri in strahu božjem.

1. Vzgajanje brez verske podlage.

Če starši niso verni, potem bodo pri vzgajanju otroka imeli pred očmi samo kratko zemeljsko življenje in srečo njegovo na svetu. Katera načela jih bodo pa vodila, da to dosežejo? Ravnali se bodo po posvetnih navadah in šegah, ki se pa vedno kakor vreme izpreminjajo. Tu že manjka trdne solidne podlage. Kaj pa z nagibi? Ti bodo vsi, taki, ki izvirajo iz samoljubja (egoizma). „Ali boš imel dobiček ali škodo?“ „Ali ti bo v čast ali sramoto?“ „Kaj bodo pa ljudje k temu rekli?“ . . . . Samo to imajo taki starši pred očmi.

Vprašam pa: Ali bodo tako vzgojeni otroci kremenito značajni in plemenito misleči? Ali se bodo navadili zvesti ostati izpolnjevanju dolžnosti, tudi če jih svet zato graja, in če imajo osebno škodo? Ali se bodo naučili velikodušne ljubezni, ki rada stiskanemu bratu pomaga in se

z veseljem žrtvuje za blaginjo ljudi? Ali se bodo oborožili dovolj za vojsko zoper greh, da bodo zmagovali tudi v najbolj vabljenih izkušnjah? Ali se bodo naučili starše tako ljubiti, da jih v potrebi in visoki starosti ne bodo zapustili, da bodo še po smrti za njih duše skrbeli? — Vsak pameten človek mora reči, da taka vzgoja vključuje vsej zunajni oglašenosti priuči le hinavščine, neodkritosti, samoljubja in samopridnosti.

Da imam prav, krščanski starši, se lahko koj sami prepričate! Le pogledajte v družine, ki jim je vera tuja. Ali je tu sreča doma? Ali so otroci dobro vzgojeni? Ali so staršem v tolažbo in veselje? Ravno nasprotno!

Ni še davno, ko sem bral v časopisu o nekem očetu, ki je brez vere po posvetnih nazorih vzgojil otroke. Pri nekem misijonu se je pa oče popolnoma izpreobrnil. Pri otrocih pa ni mogel več popraviti, kar je zagrešil. Križ, ki so mu ga nakladali še v sivi starosti je nosil za pokoro. Dal je vsem dovolj, pa so še s silo hoteli od njega zadnje goldinarje. Tu se je pa ustavil in rekel: „Ne dam in ne dam, pa je mir! Videl sem namreč pred kratkim gnezdo in veliko ptičkov v njem. Stara dva sta neutrudljivo skup nosila, da so bili vsi dobro preskrbljeni. Jaz sem bil pa radoveden, če bi tudi mladiči starima tako pomagali, če bi ta

dva ne imela. Vjel sem ju, zaprl v kletko ter to obesil na tisti prostor. Mladiči so bili že dorasli, letali so tam okrog, še radovedno so v kletko pogledovali, sami so jedli, staršem pa nobeden nič ni dal. Ker jaz od vas ne smem nič upati, zato ne smem biti prazen. Boste že še dobili, če meni kaj ostane.“

Dandanes časopisi zmir vzdihujejo, da je mladina podivjana, da že kar otroci izvšujejo največja hudodelstva. Ko bi ne bilo brezverskih staršev in nevernih učiteljev! Pa so v mnogih deželah. In če je mladina takim prepuščena!

Pred več leti je živel na Francoskem župan, ki je bil čisto brezveren. Pa ne samo vere ni imel, še vojskoval se je zoper njo. Enkrat se je izprehajal s šestletnim, dobro rejenim, sinčkom. Došel je kmetico in se jel ž njo pogovarjati. Kmalu je spoznal, da je žena živo verna. Zato je menil, da ji mora ponagajati. Rekel je: „Vera ni nič vredna! Jaz ničesar ne verujem. In te gale sinčka še krstiti nisem pustil. Pa glejte, kako je debel. Zdaj vidite, da so otroci tudi brez vere in krsta lahko debeli. Ali ne?“ „Lahko“, je rekla, „saj moji prašički doma tudi niso krščeni, pa so še bolj debeli kakor vaš otrok! O, za debelost ni treba vere. Treba je pa je, da človek more mirno živeti in srečno umreti. Gospod župan! Ali še pomnite, da se je pred nekaj leti

kuga začenjala v mestu? Ali poznate tistega, ki jo je prvi iz strahu pred smrtjo popihal iz mesta. Vi ste bili tisti, vi se smrti najbolj bojite, ker ste neverni in zato po smrti nimate nič kaj dobrega pričakovati. Za verne katoličane, posebno za dobre usmiljenke, pa ni bilo nikakega strahu. Te so počakale mirno na mestu, da pomagajo nesrečnim. Vernost jim je dajala moč in pogum.“ Županu je bila pridiga že dosti dolga, zato jo je zavil na drugo pot.

2. Vzgajanje na verski podlagi.

Tu je pa vse kaj drugega! Verni starši imajo pred očmi pravi namen človekov. Vedo: „Otrok je postal pri svetem krstu otrok božji. Ustvarjen je za nebesa, da bo tam večno srečen. Tu na zemlji mora pa tako živeti, da bo vreden nebeške sreče! Vedo, da je to otrokov poklic; in ta jim je pri vzgoji stalno pred očmi. Da bo otrok v pravi zvezi z Bogom, to doseči jim je prvo in rekel bi vse. Skrb za časno srečo, in kar je še podobnega, to je bolj postransko, ali da rečem boljše, to je že v prvem kar obseženo in doseženo. Kdor išče najprej in prav božjega kraljestva, temu bo vse drugo kar navrženo. Bog je tako odredil, da je človek, ki je prav zanj vzgojen, že tudi na pravem mestu v družini in v človeški družbi. Najsi je že v kateremkoli

stanu, v vsakem je srečen sam in v srečo tudi drugim. Če pa ni kdo vzgojen za Boga, ampak samo za svet, je sebi in in drugim povsod na potu.

Vera daje nadalje staršem trdna in stano-vitna načela, po katerih se jim je ravnati pri vzgajanju, načela, ki se ne menjajo kakor šege, ampak ostanejo v vseh časih enaka. Ta izvirajo iz božjih in cerkvenih zapovedi. V teh je jasno zarisana pot, ki jo morajo starši otrokom storiti priljubljeno, da bodo srečni. Vera pa kaže tudi na najmočnejše razloge, zakaj tako in ne drugače. Ti razlogi ali nagibi pa pomagajo staršem in otrokom, da vstrajajo na pravi poti, čeprav je včasih težko. „Če boš izpolnjeval, boš že tu žel božji blagoslov, tam pa večno plačilo! Če ne boš hodil po pravi poti, boš nesrečen tu in tam!“ Kaj bi bolj krepko nagibalo kakor ta obljuba in ta grožnja? Ti dve dajeta stalnost mišljenju in delovanju. Grožnja vodi k zmagi v najhujših izkušnjavah, pričakovanje obljubljenega srčnega miru v življenju in nato v večnosti ne-beškega venca, to pa pomaga, da človek sebe pozabi in izvršuje velikodušna dela svete ljubezni.

Kajne, starši, sami izprevidite, da mora vzgoja sloneti na verski podlagi. Le potem bodo otroci srečni. Le potem se bodo starši enkrat veselo ozirali nazaj na srečno dovršeno težko

nalogo. — Blaženi Nikolaj iz Flije in njegova žena Doroteja sta imela pet sinov in pet hčera. Oče ni znal ne brati ne pisati; pa s poslušanjem božje besede in s premišljevalno molitvijo je dosegel, da je prav dobro razumel zveličanske resnice. Otroke je vzgojil prav lepo krščansko. O tej družini se piše, da je verski duh prešinjal vse njene ude. Ljubezen je tesno vezala enega na drugega. „Moli in delaj“, to dvojno se je vršilo v lepem soglasju v Nikolajovi hiši. Nikolaj je umrl že leta 1487. Duh njegov pa še danes živi v njegovih potomcih, ki uživajo viden blagoslov božji. To kar je storil ta krščanski oče pred več kakor štiri sto leti, to se še danes pozna v mnogih srečnih družinah. Kako veliko dobro delo je, otroke prav vzgojiti!

3. Dajajte lep zgled!

Da bodo pa starši mogli vzgajati otroke krščansko in v strahu božjem, morajo pred vsem sami ta strah božji imeti. Kako boš pa dal, česar sam nimaš! Kako boš otroka navdušil za božje stvari, če si sam mrzel zanje! Zato mora biti najprej tvoje srce polno strahu božjega. To pa bo, če neomahljivo trdno veruješ vse, kar sveta cerkev zapoveduje imeti za resnico, če ne veruješ samo, ampak tudi po veri živiš, če uravnavaš vsakdanje življenje, mišljenje, govorjenje

in dejanje po pravcu božjih in cerkvenih zapovedi, če ti velja volja božja za najvišjo postavo, če redno moliš, k službi božji hodiš, svete zakramente prejemaš, če si cerkveni gospodski vdano podložen. . . . Srečni otroci, če imajo takega očeta in tako mater, ker strah božji se bo po starših razlil tudi njim v duše. Kako potrebno je torej, ljubi starši, strogo verskega mišljenja in življenja. Nikdar ne smete pozabiti, da je eden nad vami, ki mu dolgujete spoštovanje, ljubezen in pokorščino. Da temu vestno in zvesto služite, to vam mora biti prva in najimenoitnejša skrb. Vse vaše govorjenje in obnašanje mora to jasno in določno kazati. Ko začne otrok misliti, ste mu starši najvišja veljava, kar na vas vidi, to mu velja za lepo in posnemanja vredno; to si globoko vtisne v spomin in srce.

Na Kranjskem živi silno nesrečen oče, ki že žanje pri doraščajočih otrocih, kar je sejal. Sicer je zmir veroval, ali živel pa ni po veri; sicer je znal zapovedi naštetih, izpolnjeval jih pa ni. Ta oče mi je enkrat bridko potožil: „Gospod, nobeden me nič ne uboga, ne žena, ne otroci; saj sem vendar jaz gospodar pri hiši, ali ne?“ — „Ti si gospodar čez ženo in otroke; Bog je pa gospodar čez te in vse tvoje. Ti pa gospodarja — Boga ne ubogaš; drugi tvoji pa prav lepo po tvojem zgledu ubogajo tako tebe

kakor ti Boga. Mož je glava v družini, če je pa glava zmešana, je pač vse narobe! Najprej se ti poboljšaj; če boš ti enkrat nebeškemu očetu dober sin, potem ti bom lahko pomagal, da bodo tudi tvoji otroci tebi dobri otroci.“ Pred petimi leti je bilo to. Poslušal je, poboljšal se pa ni. Zdaj mu gre zmir trše. Enkrat so že obešenega našli in ga komaj rešili. Najhujši pa je, ker otroci njegov zgled posnemajo. Najstarejšo hčer so dobrotniki hoteli rešiti pred vplivom slabega zgleda. Izročili so jo za več let dobrim učiteljicam. Zdaj pa v Ljubljani služi. Pridna ni. Ob neki priliki je prijateljici celo rekla: „Če se mi bo kdaj hudo godilo, se bom pa obesila!“ Zgled staršev je navadno močnejši, kakor šolski in vsi drugi vplivi.

Pred kratkim je umrl v Španiji almeidski grof. Bil je imeniten državnik in vnet katolik. Šel je vsak dan k sv. maši, da si je zaslužil nebeških milosti in božji blagoslov za dnevna dela. Enkrat se je počutil zelo slabega. Vseeno je hotel v cerkev. Grofinja mu je odsvetovala. Ker je vendar le šel, ga je spremila. Med potjo so ga obšle take slabosti, da so onemoglega prinesli nazaj. Takoj je dal klicati duhovnika in zdravnika. Čutil je, da bo dokončal. Ko je prejel sv. zakramente in je mirno ležal, je prišel najmanjši otrok, lep deček, ter je zlezal na posteljo

in rekel očetu na uho: „Oče, ljubega Jezusa nikar ne pozabite!“ Oče se je posmejal in umrl. Otroci so objokani stali okrog smrtne postelje. Mati je pa rekla: „Otroci! Zdaj nam samo še eno ostane. Posnemajte očeta svojega! Potem je božji blagoslov vedno z vami!“

Po pravici pravijo: „Verni starši imajo tudi verne otroke. Izjem ni veliko. Pač se pripeti, da zagazi na kriva pota kak doraščajoči sin, če mora na vseučilišču ali v družini slušati krive nauke in gledati temu odgovarjajoče zgleda. Pa to ne bo dolgo trajalo. Kar je v mladosti videl na starših, to je pognalo v njegovem srcu tako globoke korenine, da se ne da uničiti. V nekatereh letih že navadno izpregleda. Misel na starše mu ne da miru. Pregovor: „Jabolko ne pade daleč od drevesa“, ima skoraj vselej veljavo. Saj ne more drugač biti. Če je otrok na starših vselej videl le izpodbudo, če so bili tako vsi vtiski iz prve mladosti sem le dobri, kako bi se to čisto izbrisalo? Vsi vemo, da smo dolžni Bogu služiti, vemo, da je to prva in najvišja dolžnost za vsakega. Zakaj Bog je najvišji Gospod, ki se mu mora vsak ukloniti. Če vsak, pa starši še posebno; zakaj zanje je še en drug vzrok, da se morajo, namreč ozir na otroke. Ti bodo redkokdaj dali Bogu, kar so mu dolžni, če ne bodo tega že izmladega sem vedno opažali na starših.

Mislite na češka kraljeva sinova Vaclava in Boleslava. Prvi svetnik, drugi hudodelec, bratomorec. Odkod ta razloček? Vaclav se je svetosti naučil pri stari materi sv. Ljudmili, ki ga je že izprva sem vzgajala. Vse, kar je videl in slišal pri njej je bilo dobro in sveto. To mu je moralo močno vplivati na srce. Strah božji se mu je čvrsto vkoreninil v duši in je pozneje rodil najlepše sadove. Drugega, Boleslava, je pa vzgajala mati Drahomira sama; ta je bila pa hinavska, brezbožna, nečista ženska. Nič lepega, nič dobrega ni ne videl, ne slišal pri njej. Tako se je moralo navsezgodaj ukužiti mlado srce. Grešne kali so z leti tudi rasle; njih sad je bil greh za grehom in nazadnje celo umor lastnega brata — svetnika.

Zgled! Zgled nad vse! V eni važni reči pa še sicer dobri starši na to pozabijo. Ko imajo kopicco otrok in veliko truda ž njimi, jim je pa preveč še stara mati in stari oče — — pa z besedo otroke lepo uče četrto zapoved, sami je pa več ne izpolnjujejo. Čujte zgled iz „Krščanskega detoljuba“:

Neki meščan, krznar, je imel šest otrok, tri sine in tri hčere. Marljiv je bil in varčen in božji blagoslov ga je spremljal, da si je pridobil ne malo imetje, ki ga je po smrti svoje žene razdelil otrokom. Vsak je dobil precejšnjo doto. Najstajši sin je prevzel po očetu njegovo obrt,

in oče je bival pri njem. A kmalu je pokazal leta, da mu je oče na poti, in nekega dne mu je to tudi povedal. „Ljubi oče“, je dejal, „veste, da mi je Bog dal sinčka, in smo zdaj tako na tesnem v hiši; tudi ne bote mogli prenašati vednega vpitja otrokovega. Zato bi bilo bolje za vas, če greste k mojemu bratu Jožetu; ta nima nič otrok in bolj prostorno hišo. Tam se bote gotovo bolj udomačili.“ „Saj res, prav imaš, moj sin,“ je rekel stari oče, poljubil je vnuka, blagoslovil ga, ter šel k Jožetu. Leta je bil kovač. Dasi je hiša bila velika in prostorna dovolj, je Jože našel brz izgovor, da odpravi starega očeta rekoč: „Ljubi oče, glejte, vas tako rada glava boli, in niste navajeni na ropot v kovačnici. Pri meni ne more drugač biti, ker samo veža je med kovačnico in sobo. Najbolje bi bilo za vas pri bratu Mihetu. Pek je — pri njem je vedno gorko in nikakega ropotanja; gotovo vam bo mogel bolje postreči, kakor jaz.“ Oče je bil zadovoljen in je šel k sinu Mihetu. Nekaj časa je tam bival, a tudi Miha je dobil izgovor in je starega očeta opomnil: „Ljubi oče, ne vem, kako bi vam bolje postregel, a pri meni ne morete imeti mirne noči. Ponoči je največ dela, šuma in ropota in tekanja; in čez dan prihajajo ljudje od zgodnjega jutra. Kako bi se mogli odpočiti, kakor potrebujete na stare dni? Pri sestri Ivani bi bilo za vas najbolj ugodno.“

Zapuščeni starček je opazil, da je nadležen tudi temu sinu; milo mu je postalo pri srcu; pa si je mislil, da mu bo pri hčeri bolje, ker ženske so po naravi bolj mehkega srca in pripravnejše za postrežbo. Zato je šel k hčeri. Ivanin mož je bil kolar. Prijazno in ljubeznjivo so ga sprejeli in tudi ž njim ravnali. Le žal, da ni dolgo trpelo. Hči mu je rekla nekega dne: „Ljubi oče, meni je kar hudo pri srcu zavaljo vas. Spodaj je delavnica, stanujemo pa v zgornji hiši, zato morate vsak dan po strmih stopnicah, kar je gotovo pri vaši starosti pretežko. Kar bojim se in tresem, ko morate po njih, in bojim se, da se vam ne primeri kaka nesreča. Pri moji sestri Barbi bi vam bilo bolje postreženo. Ona biva na deželi, ima lep vrt — tam bi imeli vse večjo zabavo in veselje, kakor tu pri nas.“ Kakor nož so zabodle dobrega starčka te besede; vendar je dejal po svoji navadi: „Prav imaš, otrok moj!“ in je šel na deželo k hčeri Barbi. Tu mu je zelo dopadlo in je bil zadovoljen. A dolgo ni trpelo. Zima je prišla in stari mož je jel pokašljevati. Pa mu pravi Barba: „Ljubi oče, stari ste in bi morali imeti blizu zdravnika in lekarno, ker vedno bolehate. Tu na deželi je težko dobiti pomoči, in če bi oboleli, česar Bog ne daj, ne bi mogli dobiti ne zdravnika ne zdravil. Tudi v cerkev bi radi šli vsak dan pa tega tu

v vasi ne morete. Zato sem premislila, in se mi zdi, da bi bilo za vas lepše pri sestri Luciji, ki biva v mestu blizu cerkve.“

Stari je ljubil Lucijo kot svoje najmlajše dete zelo; zato se mu je dozdevalo, da mu bo tam gotovo najboljša in ostane pri nji vse svoje dni. „Prav praviš, otrok“, je odgovoril Barbi in odšel k hčeri Luciji v mesto. Ko je nekaj časa živel ondi, so začeli njegove reči vedno bolj potiskati v kot, tako da mu je bilo nazadnje pretesno. Nekega dne mu pravi sinček Lucijin: „Stari ata, včeraj so rekli mama teti Barbi, da bi bilo za vas najbolje v taki hiši, kakor jo delajo oče, vidite, tam zunaj.“ Pri tem je pokazal na rakev, ki je stala pred hišo. Tega starček ni mogel več prenesti, jokal je bridko in hudo. Žalosti in tuge nad svojimi otroki mu je krvavelo srce. Štiri dni pozneje je ležal v isti hiši, ki je bila zanj najbolja in mu jo je pripravil zet. Šele iz tega stanovanja ga niso podili.

Morebiti so se ob pogrebu otrokom odprle oči, in so mislili na to, da je tudi njim pripravljena taka hišica, in da jo jim bodo otroci po njihovem zgledu zgodaj voščili.

Starši, še v tem dober zgled otrokom! Izpolnajte četrto božjo zapoved, da se vam bo dobro godilo. Drugač se ne bo. Bodo že vaši

otroci poskrbeli, da ne; poskrbeli bodo, če še več skrbite zanje! Gledajo, kako merite vi svojim staršem, tako bodo ti vam! Če pa svojim staršem tako strežete, kakor svetuje četrta zapoved, boste vi srečni, in vaša sreča je sreča vaših otrok.

4. Da bodo tudi otroci prešinjani z verskim duhom, bodo rabili starši tele **pripomočke**: a) pouk, b) napeljevanje k molitvi, c) izpodbujanje za cerkev.

a) P o u k.

Sv. Janez piše: „Kdor Boga ne ljubi, ta ga ne pozna.“ (1. Jan. 4, 8.) Da morem koga ljubiti, ga moram prej poznati, saj vedeti moram zanj. Da bo otrok mogel Boga ljubiti, ga bodo morali starši najprej o Bogu poučiti, da ga bo zmir bolj spoznaval. Ko bo malo večji, se bo to najlepše doseglo s pripovedovanjem svetopisemskih zgodb.

V vasi N. se je zopet šola začela. Precej šest- in sedemletnih otrok je vprvič prišlo v to hišo. Kaplan so tem malim možem in ženicam morali krščanski nauk malo drugače razlagati, kakor pa onim učenjakom, ki so že po pet ali šest let svoje glavice prinašali v šolo. Prvoletnikom so pravili s prav živo besedo lepe svetopisemske zgodbice; koncem vsake so pa razložili

kako vprašanje iz katekizma, ki ga je ravno tista zgodba lepo pojasnjevala. Pripetilo se jim je pa to leto, da je neka šestletna deklica hotela več znati kakor sami. Katerokoli zgodbo so začeli, pri vsaki je koj roko vzdignila in rekla: „Gospod, jaz to že znam!“ Kaplan so ji rekli, da je namesto njih povedala zdaj eno, zdaj drugo. Pripovedovala je pa tako živo in razločno, da so jo otroci zelo radi poslušali. Gospod so jo pa vprašali: „Kdo te je pa naučil toliko zgodbic?“ Odgovorila je: „Naša stara mati nam vsak večer takele zgodbice pravijo, če smo bili po dnevu pridni in če smo lepo molili.“ — Iz svojih otročjih let se spominjam, da ni bilo noben večer tako tiho v hiši, kakor kadar so nam mati zgodbe pravili. Ko so katero končali, se je pa moj mlajši bratec brž oglasil: „No, mati, še eno“ ... „Zdaj pa še tisto.“ — Koliko lepih opominov lahko navežejo starši na zgodbo, ki ž njo vred otroku za vselej ostane v spominu.

Koncem malega katekizma je natisnjenih nekaj molitvic, in o njih je zapisano, da naj bi jih starši sami naučili, še predno njih otroci vstopijo v šolo. To so dali zapisati združeni avstrijski škofje. In zelo dobro bi bilo, če bi se to izpolnjevalo. Koliko več drugega se bodo otroci naučili v šoli, če katehetu ne bo treba namesto staršev šele teh molitvic učiti. V

mošenski cerkvi sem to enkrat oznanil, in kolikor je bilo zares vestnih staršev, ki so imeli otroke v tej starosti, so kar po male katekizme prišli in so začeli učiti. Pa pri tem vas ljubi starši, še nekaj lepo prosim. Ko učite otroke molitvic, naučite jih natančno tako, kakor so natisnjene v novem katekizmu. Kako lepo je, če bomo vsi enako in vsi prav molili. To pa bomo, če molimo tako, kakor so nam škofje predpisali v katekizmu. Pri skupnem češčenju opažam, da mnogo odraslih pravi: „Češčena si Marija“, namesto: „Češčena Marija.“ In v svetimariji vtikajo v več krajih skoro vsi ljudje nepravilno še en za in molijo „prosi za nas, za grešnike“, namesto: „prosi za nas grešnike.“ V mojem rojstnem kraju so angelsko češčenje različni različno molili. Kam pridemo, če bo vsak po svoje molil? Če se sami ne morete več prav naučiti, poskrbite gotovo za otroke, da se vsaj ti kaj prav nauče. Zato je pa seve treba, da je katekizem v vaši hiši. Saj bi te knjige ne smelo manjkati v nobeni družini.

Zdaj pa začne vaš otrok v šolo hoditi; zdaj bodo pa že vse g. katehet storili, in vaše poučevanje je končano. — O kaj še! Kaj pa še ostane? Poznam očeta, ki je takole ravnal. Otrok je prišel iz šole. „Oče, malo kruha!“ „Koj ga boš dobil, najprej brž povej, kaj so vas g. katehet

učili?“ Otrok je pravil, oče je pa kruh rezal. Ko je šolar dokončal, je pa jedel, oče mu je pa potrdil, kar je dobrega povedal, popravil, kar je napačno zapomnil. Pristavil je še kak lep nauk in navadno vselej še opomin: „Drugič moraš pa še več prav zapomniti.“ In je bilo res zmir več. Ko je oče čas imel, je vzel katekizem v roke in je poiskal, kje je to v njem, kar je deček pravil. Tako ga je že koj prvo šolsko leto vsa lažja katekizmov vprašanja naučil. Da je šlo dečku drugo šolsko leto s katekizmom lahko, to se razume. Imel je pa tudi spoštovanje do teh bukvic, ki jih je oče vselej v roke vzel, predno je šel otrok v šolo h krščanskemu nauku, da ga je izprašal, če se je natančno naučil. In ta mož ima veliko drugega dela. — Če se pa starši nič ne menijo zato, v kaki prijaznosti sta katekizem in otrok, je pa silno žalostno.

Če imate v vašem kraju verne, krščanske učitelje, nikdar ne morete dosti Boga zahvaliti zanje. Pobožni učitelj je pravi blagoslov za občino. Kar je samemu najljubše, za to bo navdušil tudi otroke. Visoko spoštujte take učitelje, saj so v neki meri dušni pastirji vašim otrokom. Utrdili jih bodo v verskem življenji bolj, kakor bi vi mogli. Naša kranjska dežela ima hvala Bogu nekaj učiteljev, ki so globokega verskega prepričanja. Mogel bi navesti več krasnih uzorov.

Imenovati bi vedel može, ki so vzgojili živoverno ljudstvo. In sami zdaj po dolgoletnem delu gledajo sadove vzgoje, ki se je vršila na pravi podlagi. Vesele se, da je Bog blagoslovil njih in njihovo delo.*) Posebno me tudi veseli, da dobre učitelje, vi starši, tako zelo spoštujete in ljubite. Izkusil sem, da njih zasluge veste ceniti, da si v čast štejete, če jim smete zastonj kaj pripeljati, narediti ali drugače postreči. Lepo tako! Učitelji, od katerih je v mnogem odvisna sreča vaših otrok, niso primerno plačani. Mnogi težko ali komaj izhajajo. Kdor ni globoko veren, morda ravna po geslu: „Kakor me plačajo, tako

---

*) Na Kranjskem živi še čvrst starček, ki se bliža osemdesetemu letu. Ta je učiteljeval 52 let v eni in isti župniji. Vzgojil je tri rodove. Ko je l. 1896. vstopil v vrlo zasluženi pokoj, ni bilo nikogar v tej župniji, ki bi ne bil njegov učenec. Trinajst duhovnikov in 22 učiteljev (učiteljic) deluje, katere je on kot prvi vzgojitelj navdušil za nadalje šolanje! Od cesarja ima dve odlikovanji. Sloveči ljubljanski škof Anton Alojzij Wolf so ga odlikovali s častnim pismom, v katerem ga imenujejo vzor učiteljem. Najtožilneje pa je, ker lahko z mirno zavestjo čaka najvišjega priznanja od Boga samega. Plačilo pa ima že tudi tu; cela župnija ga ljubi kot svojega očeta in velikega dobrotnika, in celi okraj ga spoštuje kot moža, ki je ponos učiteljskemu stanu. Enajst srečnih njegovih otrok se prička, kdo bo imel očeta in mater pri sebi. Dva izmed njih sta tudi učitelja po njegovem uzoru, dva sta pa duhovnika, eden mestni župnik in dekan, drugi celo stolni kanonik. Ali ni Bog blagoslovil njega, njegove družine in pa njegovega dela? Da, tudi delo njegovo je blagoslovil! Starček gleda na delo svoje bogaboječe duše, na lepo vzgojeno ljudstvo, ki je junaško verno, ki krščansko živi, ki bo enkrat njegova krona v nebesih.

bom pa delal.“ Kako hvalevredno je torej to vaše ravnanje, da greste na roko njim, ki si več prizadevajo, ki se krščansko vestno trudijo za pravo srečo, tudi za dušno srečo, vaših milih otročičev. Vsak delavec je vreden plačila. Vnetega, pobožnega učitelja se pa celo ne more preplačati. Če je za posamezno hišo dobra mati največji dar božji, je pa za šolsko občino prav to izvrsten učitelj, ki deluje v soglasju s sveto cerkvijo.

Dobe se pa tudi učitelji, katerim je liberalna mucka vso vernost snedla. V cerkev gredo le, če morajo z otroki, in če jih posvetna postava k temu sili. Zakramentov ne prejemajo. Zapisani so za katoličane, pa so jim bolj všeč judovski časopisi kakor pa krščanski. Seve taki ne morejo biti v lep zgled vašim otrokom. Najhujše pa bi bilo, če bi svoje nekrščanske nazore celo otrokom prodajali v šoli. Tudi to se je že zgodilo v kakem kraju. Pa dobri starši niso odjenjali, da so se žalostne razmere brž izpremenile.

Pametni starši ob nedeljah otroke vprašajo tudi, koliko so si pridige zapomnili. To pomaga, da začno bolj pazno poslušati. — Ko je otrok odrasel in če rad bere, morajo starši paziti, kake knjige dobiva v roke.

b) Napeljevanje k molitvi.

Starši morajo pridno moliti, da bodo otroci tudi dobili veselje do molitve. Žalostno, če štiri-ali petleten otrok ne zna nič moliti. Mater takega otroka mora angel varih Bogu zatožiti.

V tovarniškem kraju G. je prišel šestleten deček prvič v šolo. Bili so ravno kaplan v šoli. Vprašali so malega: „Kako ti je pa ime?“ „Božidar,“ je rekel. „Ali znaš kaj moliti?“ „Ne.“ „Ali se znaš pokrižati?“ „Ne.“ „Ali poznaš Marijo?“ „Ne.“ „Ali nisi nikoli videl mater moliti?“ „Nikoli.“ Revež, otrok, ki ima tako mater! — V Berlinu je šel pred 20 leti po ulici imeniten gospod. Šel je mimo dečkov, ki so se igrali; eden izmed njih je bil šele pet let star, pa je tako grdo klel, če ga je kaj zjezilo, da je bilo groza. Mati je pa zraven stala in se sladko smejala. Gospod je rekel: „Ti si majhen, pa znaš kleti, kakor kak velik mož!“ „To se mi zdi,“ je rekla mati, „dobro razume to reč ta mali patron!“ — „Ali pa zna tudi tako dobro moliti?“ — „No, tistega pa še ne! Zato je pa vendarle še premajhen!“ — Kajne, tudi mati!

Pa še nekaj dobrih zgledov. Bila je mati, ki je vsak večer z otroki lepo molila, jih z blagoslovljeno vodo poškropila in Marijinemu varstvu izročila. Eden teh otrok je postal celo

škof, imeniten škof v Mogunciji. Bil je to blaženi Viljem Emanuel pl. Ketteler. Ta je enkrat rekel v pridigi: „Krščanska mati je med vsemi božjimi darovi največji!“ Izkusil je sam, koliko je vredna zlata mamica v časih, katerih človek sam še tako ne zna porablјati, kakor bo želel, da bi bili porablјeni, vsaj takrat, ko se mu zasvita večno solnce. — V avgustu l. 1903. je umrl nagle smrti v Vadičah mlad, premožen gospodar. Šel je z dvema tovaršema nad lisico, ki je pobrala veliko perutnine v okolici. Pridejo ga domov klicat zavoljo neke kupčije. Za ta čas je položil puško v grm. Ko se je vrnil, jo je prijel; pa veja mu jo je sprožila, in prestrelila ga je krogla. V groznih bolečinah je najprej prosil za gospoda, ki so prišli pravočasno. Umrl je izgovarjajoč lepe vdanostne vzdihljaje. Odkod jih je pa znal? Že v otročjih letih je mati veliko ž njim molila. Molil je tudi še zdaj zmir za zadnjo uro lepo molitvico k sv. Barbari, ki jo je slišal kot otrok iz materinih ust. Že takrat se je naučil ceniti vrednost molitve; zato jo je še zdaj bolj cenil kakor denar. Hotel sem mu malo pred smrtjo enkrat nekaj plačati; pa poslal mi je pošto, da ni treba, naj rajši izmolim tri očenaše zanj. Žena mi je rekla: „Če je prišel še tako pozno in še tako utrujen domov, vselej je še dolgo kleče molil.“ V Vadičah je precej ljudi, ki v nedeljo

popoldne ne gredo v cerkev. Za Hlebčarja, to je bil ta blagi rajnik, pa vsi pravijo, da njega nobeno nedeljo lešanski zvon ni zastonj vabil v cerkev. Njegova pobožna mati še živi, in ljudje jo tolažijo s tem, da je Bog nenadoma poklical njega, ki je bil najbolj pripravljen.

Molitve, ki jih opravlja mati z otroki so pa pred Bogom tudi veliko vredne. Če prav otrok vsega še ne razume, da le spoštovanje kaže, da ima ročici lepo sklenjeni ter oči obrnjene v križ ali kako drugo sveto podobo, pa bo njegov angelček vesel. Te molitve, ki prihajajo iz nepokvarjenega srca, izprosijo celi družini obilnega blagoslova božjega.

Ko so otroci malo večji, se morajo udeleževati skupnih domačih molitev. Te so važne. Jezus pravi: „Če sta dva ali trije zbrani v mojem imenu, sem jaz sredi med njimi.“ (Mat. 18, 20.) Mora pa biti zbrana vsa družina, tudi oče. Otrok bo težko kdaj molitev prav cenil, če se ni najprej učil moliti v materinem naročju potem pa tudi ob strani očetovi. Ni dovolj, da oče reče: „Otroci zdaj pa molit!“ Reči mora: „Otroci, pridite, zdaj bomo pa skupaj molili!“ Otroci bodo očeta šele potem prav spoštovali, če ga bodo imeli v svoji sredi, ko se zvečer v skupni molitvi klanjajo nebeškemu očetu. Pomilovanja vredne so družine, ki so jele opuščati

skupne molitve; največ je pa pri tem izgubil oče. Sam si je krono verskega gospodarstva v hiši raz glave vzel, če se je odtegnil iz skupne sobe, ko je mati začela z otroki opravljati večerno molitev. — Poznam starega očeta, ki ima več sorodnikov. Pa pri nobenih ni lahko; vsi molijo in k molitvi silijo. Zato pravi: „Pri teh ljudeh mi ni obstati!“ Tožil mi je šina, ki je pa boljši kakor on. Rekel sem mu: „Oče, morda ste pa vi sami nekoliko krivi, če je sin malo narobe? Ali ste ž njim skupaj molili, ko je bil majhen? Ali ste ga vzeli seboj vsak mesec k izpovednici?“ — „Tisto naj bi bila pa mati storila, če je hotela“, tako me je brž zavrnil. Rekel sem mu tako, ker sem vedel, da je zelo mrzel za prejem sv. zakramentov. Vsi ljudje mu pravijo, da je vsega sam kriv, pa vsem vkup ne verjame. Tako daleč v zaslepljenost zleze oče, ki se boji molitve.

Zdaj pa za zgled eno nemško kmečko družino. Oče je bil kakor častitljiv očak poln strahu božjega. Zjutraj pred delom je celo hišo vselej zbral h kratki jutranji molitvi, ki so jo vsi opravili kleče. Potem je rekel: „Zdaj pa še dober namen obudimo. Darujmo vsa dela in trpljenja današnjega dneva Bogu; združena naj bodo s trpljenjem Jezusovim!“ Zdaj so pričeli delati. Pred jedjo in po jedi so zopet skupno molili.

Oče je pazil, da so bili vsi, mali in veliki, domači in posli, spodobno in pobožni pri molitvi. Zvečer so se zbrali k rožnemu vencu: Oče je molil naprej. Nazadnje je dodal nekaj očenašev za svetega očeta, za razširjanje svete cerkve, za škofe in mašnike, za take ki so v smrtnem grehu in za duše v vicah. Nato so šli vsi počivat. V cerkev so imeli celo uro daleč; vendar so hodili redno ob nedeljah vsi k sv. maši, in vsi trdni h krščanskemu nauku. Proti večeru so se zbrali in pogovarjali o pridigi in nauku. Včasih je oče iz kake lepe knjige tudi kaj bral. Posebno je gospodar pazil, da so vsi v pravem času prejemali sv. zakramente. Taka hiša je vredna božjega blagoslova, in ga je tudi imela. V njej ni bilo pričkanja in zmerjanja, kletvine in razbijanja. Sveti mir je vladal. Vsi so bili zadovoljni. Posli so ostali radi dolgo pri hiši; gospodarja so spoštovali in ljubili kakor pravega očeta. Še pozneje so mu bili hvaležni. Da so bili otroci vsi dobri in staršem v veselje, se razume samoobsebi.

Pameten oče in modra mati bosta pa sama vedela, da ne smejo otroške molitve predolgo časa skup trajati. To ni za otroka, in bi mu ne dajalo veselja do molitve, marveč ravno nasprotno.

c) Izpodbujanje za v cerkev.

Kako pa to doseči, da bodo otroci radi hodili v cerkev in se v cerkvi tudi lepo vedli? Najprej z zgledom, potem pa tudi z naukom! Če starši sami nimajo veselja za cerkev, potem ga tudi otrokom ne bodo mogli dati. Vsaka stvarica bo dobra v izgovor. In če že mladi ne dobe veselja do svetih reči, bodo pozneje mesto v cerkev šli na kriva pota. Prvič torej zgled! Drugič pa morate, starši, tudi z besedo večkrat otrokom povedati, kako svet kraj je cerkev, da tisti Jezušček, ki je enkrat materam blagoslavljal otročiče na judovskem, zdaj tam prebiva v tabernaklju in blagoslovi vsakega otroka, ki se v cerkvi lepo vede. Povedati jim morate, kako lepo angelci Jezusa molijo, kako bi bili ti žalostni, če bi otrok šepetal, se igral, smejal, tepel, tja in sem letal, drugim nagajal v cerkvi. Počasi jim povejte tudi, kaj se pri sv. maši godi na oltarju, kolikor to znate. — Zdaj smo pa zopet pri novi važni točki; to je prejem sv. zakramentov. Škof in duhovni svetujejo tvojim otrokom, da naj gredo vsak mesec k izpovedi in svetemu obhajilu. Kaj pa ti praviš, krščanski oče? Kaj pravi predvsem tvoj zgled?

Pred nekaj leti sta živela v nekem kraju dva zelo različna soseda. Eden je imel veliko

kmetijo in mnogo denarja. Drugi je pa imel samo malo posest in nič drugega. Prvega so slabi prijatelji, živi in tiskani, tako preslepili, da je molitev čisto zavrgel. Nobenega ni pustil v cerkev. Vse nedelje so morali vsi trdo delati. Rekel je: „Samo delo nam bo naprej pomagalo.“ Drugi oče s svojimi peterimi otroki se je pa ravnal po pregovoru: „Moli in delaj!“ Storil je to, kar vsak krščanski oče, in še malo več. Še ob delavnikih je vsak dan vsaj enega otroka poslal k sv. maši. Rekel mu je: „Danes pojdeš pa ti za vsa naša dela v cerkev po blagoslov!“ Vsi so tudi pogosto prejeli sv. zakramente, v katerih so si vernost vedno premlajevali. Leta teko in prinašajo srečo ali nesrečo. Kaj so tema družinama prinesla? V prvi družini je šlo vidno nazaj, čeprav so samo trdo delali. Noben dan ni minul brez prepira. Denar so ves pobrale nesrečne kupčije. Eden od sinov je bil obsojen na večletni zapor; drugi je pobegnil v Ameriko, da se je odtegnil enaki kazni. Nazadnje je bilo vse prodano, in prevzetnega očeta je zelo peklo, da ga je morala na starost srenja rediti. — Pri drugi hiši je bilo pa vse drugač. Sicer počasi, vendar vedno bolj jim je raslo imetje. Zraven so živeli vsi v prijaznosti in zadovoljnosti. Otroci so delali staršem veselje. Dve hčeri sta postali nuni, en sin duhovnik, in med svetom ostalima

je tudi prav dobro šlo. Oče je dosegel visoko starost, in otroci so ga takorekoč na rokah nosili. Vsak dan je z ginjenim srcem zahvaljeval Boga za blagoslov, dokler ga ni smrt presadila v rajski vrt. Vsi pa, ki so te dve družini poznali so rekli: „Bolje je, „moli in delaj“, kakor pa samo, „delaj!“

B. Vzgojevalni pripomočki.

1. Moli za otroke!

Da se ti posreči veliko delo, ki se mu pravi vzgoja, moraš predvsem vsak dan za otroke moliti. „Ako Gospod ne zida hiše, zastonj delajo, ki jo zidajo!“ (Ps. 126, 1.) Pa o molitvi sem že veliko povedal; zato vse povedano tu podprem samo s krepkim zgledom. Pred leti je prišel k svojemu župniku precej visok uradnik. Potožil mu je, kako uporen in trmast je njegov sin. Zdi se mu kakor obseden. Župnik je vprašal žalostnega očeta, če je že kaka zdravila poizkusil zoper dečkovo trmo. „Seveda“, je odgovoril oče, „opominjal sem ga, tepel, stradal; pa vse zastonj!“ „Ali drugih zdravil pa niste rabili?“ „O tudi druga; zapiral sem, da, celo na čisto mrzlo sem ga zapiral; pa še veliko drugega!“ „Ali ste pa tudi tako pridno za dečka in z dečkom molili, kakor pridno ste ga strahovali?“ „Ne“ je rekel oče dolgim obrazom. „No zdaj pa to

poizkusite!“ Oče je ubogal in pomagalo je; iz dečka je počasi zrasel priden mož.

2. Opominjevanje, svarjenje, učenje.

Očetova in materina beseda otroku veliko pomeni. Ko smo bili majhni, smo rekli: „Saj so mati tako rekli!“ Pa je bilo dopovedano, kdo ima prav. Če je pa v očeh otrokovih toliko vredno, kaj so rekli oče ali mati, morate pa tudi skrbeti zato, da bosta po pameti otrokom rekla, kar je umestno; rekla ob vsaki priliki, kaj je koristno, dobro, lepo, sveto; rekla pa tudi, kaj škoduje na duši ali na telesu. Sv. Duh pravi: „Poučuj sina, potem te bo razveseljeval in radost pripravljaj tvoji duši.“ (Bukv. preg. 29, 17.) Nauki in opomini pa morajo prihajati iz dobrohotnega srca; biti morajo kratki; dolgo klepetanje nič ne izda. Primerna dogodba ali jedrnat pregovor se pa globoko vtisne v srce. Tvoj svarilen glas naj prihaja iz mirnega, ne togotnega srca. Pri svarjenju naj ti je obraz resen; šale ali pretiravane grožnje nič ne pomagajo, vsaj stalno ne. Videl sem skozi okno 16 let starega vola, ki je že veliko zvozil in nešteto udarcev držal. Mirno se je pasel na vrtu in se prav nič ni zmenil, ko je prišel deček s šibo in okrog njega hodil ter povsod tolkel. Ko je prišel gospodar in se je samo oglasil, je vol

brž dvignil glavo in kar šel proti vojniciam. Tako pri otroku več izda oster pogled očetov, kakor vedno raglanje materino, za katero se otroci nazadnje toliko zmenijo, kakor star fijkarski konj za bič.

Vestni starši opozore otroke natančno, kako jim je ravnati v različnih okoliščinah domačega življenja: „Pridno morate delati, vsako reč na svoje mesto dejati; vsakemu, ki vas ogovori prijazno odgovorite, ko jeste in pijete, morate takole, ne pa takole, kakor je zdajle tale Janezek. Med seboj se ne smete pričkati, tepsti ali celo bljuvati. Če manjši bratci in sestre ne znajo obleke prav zapeti, moraš ti, starejši brat, pomagati manjšemu in ti, starejša Micika, tejle mali Nežici. Če tebi botra pogače dajo, drugi bratci in sestrice pa nič nimajo, moraš vsakemu malo odlomiti . . . .“ Zdaj pa za tuje ljudi: „Otroci, vse ljudi morate radi imeti. Vse je Bog ustvaril. Vsi so naši bratje, ker imamo vsi Boga za očeta. Enkrat bomo vsi skupaj v eni hiši, ki se ji pravi nebesa. Samo tisti ne bo gori, ki bo sovražen, ki drugih ne bo rad imel. Zato ne smete drugih otrok tepsti, zmerjati, kamnja vanje metati. Če vam teta ali kak drug človek da sladkorja ali kaj drugega, kar imate radi, morate brž Boga zahvaliti in reči: „Bog plačaj!“ Velike in stare ljudi morate vse spoštovati; bati

se jih pa treba ni; samo to morate vedeti, da je grdo, če majhen otrok hoče več vedeti, kakor velik človek. Če pa morate spoštovati vse odrasle ljudi, kaj pa šele tiste, ki jih je Bog postavil, da smejo v šoli učiti. No, Janez, ti že dobro poznaš gospoda učitelja in gospodično učiteljico. Ko bodo mimo naše hiše šli, boš pa brž vsem otrokom rekel: „Zdaj pa le lepo recimo: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Potem vas bodo pa vse radi imeli. In ko bo Nežica v šolo prišla, pa bodo rekli: „To je pa tista pridna, ki že zna lepo reči: „Hvaljen bodi Jezus Kristus . . .“ Gospoda pa že vsi poznate. Saj so vam vsem svetinje dali. Tistega pa moramo vsi ubogati. Namesto Jezusa so tu, da nas uče . . .“

Na ta način starši dosežejo, da znajo otroci z vsakim prav občevati; in to je za človeka veliko vredno. Kdor to zna se vsakemu prikupi, in vsak ga ima rad; tak otrok veliko lažje služi, se lažje šola in ima povsod prednost pred drugimi. Kujavi, zamerljivi, potuhnjeni, hinavski, neodkriti otroci so pa sebi in drugim na potu.

— Da bodo otroci nauk rajši izpolnjevali, je treba povedati: „Bog tako hoče. Bog bo plačal, če boste pridni, in kaznoval, če boste hudobni!“

— Francoska kraljica sveta Blanka je učila krščanski nauk malega sinčka. Potem je postavila: „Ti veš, moj Ludovik, kako te imam rada.

Veš, da nič drugega ne želim, kakor da bi bil ti srečen. Pa vendar, če bi vedela, da boš kdaj v življenju Boga razžalil s smrtnim grehom, bi te videla rajša kar zdajle tu mrtvega, čeprav bi v tem slučaju meni kar srce razpočilo!“ Te besede pobožne matere so ostale za vselej zapisane v otrokovem srcu. Postal je svetnik. — Otroci se morajo dovesti do tega, da se jim greh zdi grd, da se jim studi, da ga sovražijo. Vzgoja mora doseči, da se hudega varujejo, pa ne zato, ker bi jih sicer starši kaznovali, marveč ker je isto greh, ker je isto Bog prepovedal. Bog tako hoče, le ta razlog ima moči dovolj za celo življenje. Srečni otroci, ki so se koj iz početka navadili vse presojati po tem, ali se zлага z voljo božjo, ali se ne zлага. Vsi drugi razlogi in nagibi nimajo stalne moči. Nagib: „Če ne, te bodo pa oče topli“, še za majhnega otroka nima vselej moči. Otrok pravi: „Saj ne bodo zvedeli . . .“ Posvetni razlogi: „Sicer boš veljal za surovega, neolikanega . . . ne boš mogel pri ljudeh živeti . . . povsod se bodo norčevali iz tebe . . .“ so malo izdatni.

Pri vodnjaku sta igrali dve deklici, ena je bila v sedmem ena pa v desetem letu. V kletanju je ušla manjši kletvica. Starejša se je kar stresla, dvignila je žugajoči prst ter trdo rekla: „Oh, sestra, kleti se ne sme! Ti si pa

zaklela! Angelček je slišal in se joka. Zdaj je proč šel od tebe in bo Bogu povedal.“ Mlajša je glavico povescila, in kar na jok ji je šlo. Starejša na to pravi: „Prosiva Boga, da te ne kaznuje!“ In prijala je manjšo za desnico in jo je pokrižala; izmolili sta kleče očenaš. Starejša je še pristavila: „Zdaj pa nikar nikoli več!“ Potem sta dalje igrali. — Tedve deklici sta gotovo imeli dobre starše, ki so jih lepo učili.

Neki škof so prišli v malo župnijo. Vse jih je čakalo v praznični obleki. Dolgi pozdravilni nagovor je imela mala nedolžna šolarica. Dobro je izpeljala. Škof so jo pohvalili in nato rekli: „Ali ne, malo bala si se pa?“ Deklica je pa hitro rekla: „O jaz se ne bojim ničesar!“ „Pogumna si, pa pomisli, ali res ni nobene stvari, ki bi se je ti bala?“ „Pač, nekaj je, česar se bojim; to je greh.“ Škofu se je solza utrnila v očesu in blagoslavljač otrocka so rekli: „O, če bi vsi v tem kraju tako mislili, kakor ta deklica!“ — Ta otrok pač ni imel slabe matere!

Posebno se mora otrokom pristuditi: laž in tatvina, pretepanje in zmerjanje, najbolj pa seve vsaka nečistost. Posebno za stud pred nečistim grehom starši ne morejo nikoli dosti storiti. Pa so ravno v tem nekateri kaj površni. In prav dandanes je najbolj treba, da se že otroku

prignusi ta nesrečna kuga, ki toliko hudega zakrivi. Strah pred tem grehom je otroku v neki meri že prirojen; treba le, da ga starši previdno izbude. Če je pa ta naravni angel varih, ki mu pravimo sramežljivost, otroka zapustil, potem ga kaj lahko omrežijo hude navade ter mu izpodkopljejo vso srečo.

Marsikaj jemlje dandanes otrokom stud pred nečistostjo. Pomislite na podobe v mestnih prodajalniških razložbah, na gledališčnih pročeljih, v umazanih spisih, na okuženo berivo, na pohujšljive gledališčne igre, h katerim zaidejo včas tudi otroci. Omenim še silno nespametno nošo deklic v kratkih krilih, pa nesrečne pijance, ki ne vedo, kaj govore in kaj delajo. Če vse to preudarite, ljubi starši, spoznate, da je treba paznosti, če hočete otrokom ohraniti neprecenljivi dar nedolžnosti.

Pred desetimi leti je umrl v mestu M. duhovnik in vodja učiteljske pripravnice. Imel je prav bogaboječo mater. Dala mu je napraviti iz čistega platna zelo lepo krstno oblačilo, katero je po sv. krstu skrbno hranila. Ko je otrok prihajal k pameti, ga mu je večkrat pokazala in rekla: „Tvoje srce je pri sv. krstu tudi takole lepo belo postalo; glej, da zmir ostane čisto.“ Potem je položila oblačilce na malo mizo, ki je bila oltarčku podobna; pred razpelom, ki je bilo

na tej mizi, sta z dečkom vsak dan molila. To se je močno vtisnilo otroku v srce; zato se je obvaroval popolnoma čistega, dokler je obiskoval domačo šolo. Ko je šel na višje šole v mesto, je vzel krstno oblačilo s seboj. Kedar ga je pogledal, se je vselej spomnil materinih opominov. Nedolžnega srca je dovršil gimnazijo in vseučilišče ter postal mašnik. Zdaj je dal iz krstnega oblačila napraviti korporale, to je tisti beli prt, na katerem leži pri sv. maši sveto Rešnje Telo. Pri novi maši je položil na ta čisti prtč Jezusa pod podobo kruha in potem ga je položil na čisti jezik, v čisto srce, ki ga najgrša pregreha nikdar še malo ni oskrunila. Vselej je na obletnico nove sv. maše rabil ta prtč. Sicer ga je pa imel lepo zavitega na svojem klečalniku, da ga je vsak dan spominjal materinega naročila. Tako je dosegel sedemdeseto leto. Takrat je pa prišla smrtna bolezen. Ko so ga prišli previdit, je prosil za tisti prtč in ga je pregrnil predse na posteljo. Na ta čisti prtč so mu mašnik položili najčistejšega Jezusa, in tako je iz krstnega oblačila zadnjič sprejel Jezusa v postarano pa vendar še krstnenedolžno srce. Kajne, kaj doseže opomin bogaboječe matere.

Ljubi starši, kako vas bo tolažilo na smrtni postelji, če vam bo vest pritrdila, da ste lepo učili, svarili in opominjali svoje otroke. Naj sledi še en zgled.

Lepo življenje blaženega patra Damijana, ki se je v veliki ljubezni sam ponudil, da je šel na otok Molokaj ter je tam ubogim zapuščenim gobovim stregel, jih poučeval, tolažil in jim delil sv. zakramente. Nazadnje je dobil sam to strašno bolezen ter je umrl za njo l. 1883. Pa celega življenja tega junaka v ljubezni ne bom popisoval. Za nas je važno samo vprašanje, kakšne starše je imel. Oče njegov je prebral vsak večer življenje enega svetnika. Mati je pa nazadnje spretno še enkrat opomnila otroke na tiste lastnosti svetnikove, ki jih otroci najlažje posnemajo. Tako je zbujala v otročjih srcih sveto tekmovanje; kar izkušali so se otroci drug dan, kdo bo lepše molil, hitrejši ubogal, večkrat šel v cerkev in podobno. Nekega dne je kar pet otrok izmanjkalo. Šli so v bližnji gozd in so cel dan preživeli v tihi molitvi, kakor so to slišali prejšen večer iz življenja puščavnikov. Nekega dne so povsod iskali malega Jožefa, tako je bilo ime patru Damijanu prej, dokler ni stopil v samostan; našli so ga nazadnje v cerkvi, kjer je nepremično klečal in ponižno molil. Da se je tak otrok moral posvetiti, nam je vsem umljivo. Vendar je to zasluga staršev, ki so vsak večer na svetnike kazali. Storite še vi tako! Bolj pripravnega pomočka, da boste znali otroke prav učiti, vam ne vem svetovati, kakor je življenje

svetnikov. Vsaka hiša bi morala imeti to knjigo poleg katekizma in svetopisemskih zgodb. Dobi se pa vezana knjiga „Življenje svetnikov“ pri „Družbi sv. Mohorja“ po 9 K 20 v. za ude. Naročite lahko takrat, ko plačate letnino za Mohorjeve bukve župniku.

3. Dober zgled staršev.

Tretji in najbolj važen pripomoček pri vzgajanju je dober zgled. Besede nagibljejo, zgled pa kar potegne. Svetoval sem vam kazati na zgled svetnikov. Vaš zgled pa otroci kar sami gledajo, in jim sega globoko v dušo. Kar deklica vidi mamo delati, pa sama poizkuša; zato punico pestuje, ji pripravlja posteljico, pere, kuha . . . . Deček ljubi bič, vozičke, konjičke, če so prav leseni. Očeta posnema. Otrok vidi tudi, kako oče in mati molita, kako izpolnjujeta verske dolžnosti. Kako v zadregi so starši, če sami ne izpolnjujejo, kar bi radi otrokom ukazali. In če ukažejo, otrok si vsaj misli, če ne reče: „Starši naj bi to najprej sami storili.“ — V neki bavarski vasi je bilo. Še en dan je bil čas za velikonočno izpoved. Gospod župnik so šli po vasi. Prišli so mimo neke hiše, v kateri je ravno mati sina gonila k izpovedi. Opazivši župnika jih je poklicala noter. „Kajne, gospod, naš Janez mora na vsak način k izpovedi? Jutri je že

zadnji dan.“ „Seveda mora, saj je kristjan!“ so rekli. Vmes je stopil oče v hišo. Mati se je obrnila še nanj: „Oče, Janez mora k izpovedi!“ „Brez vprašanja!“ je krepko pritrdil oče. Poprej je bil sin miren; očetovih besedi pa ni mogel prenesti. Kar vzrožil je in rekel: „Oče! vi pa kar molčite, ker sami že osem let niste prejeli sv. zakramentov.“ — V mestu L. je zdravnikov sin Karel prijokal iz šole. „Kaj pa je?“ je oče brž vprašal. „Onegav Tonček mi je rekel poganček.“ „Kaj? Pogančka te je imenoval?“ „Ja, rekel mi je: pri krščanskem nauku smo danes slišali Jezusove besede: „Če pa kdo cerkve ne posluša, naj ti bo kakor pogan in očitni grešnik!“ Pri vas pa tretje cerkvene zapovedi ne poslušate, ker v petek meso jeste; zato so tvoj oče pogan, ti pa poganček!“ Oče je bil v veliki zadregi. Po kratkem premisleku je pa rekel: „Karel! povej Tončku, da smo mi kristjani in da ne bomo nikoli več ob petkih mesa jedli.“

Redko se zgodi, da bi bili otroci dobri, če so dajali starši slab zgled. In če se zgodi, ni to zasluga staršev, marveč jim je le strahovito živa pridiga. Tu en tak dogodek. Pred nekaj leti je šel v večjem avstrijskem mestu med drugimi k prvemu sv. obhajilu tudi deček, ki je imel prav mlačne starše. Gospod katehet so ga prav lepo

pripravili, in pristopil je z najglobokejšim spoštovanjem. Čutil se je silno srečnega. Samo ena reč ga je pa zelo pekla. Oče in mati nista hodila ob nedeljah v cerkev. Deček jih je že velikokrat prav lepo prosil, pa zastonj. Kaj pa je zdaj storil? Obljubil je božjemu Zveličarju, da bo vsak teden dva delavna dneva skrivaj zgodaj vstal in šel enkrat namesto očeta in enkrat namesto matere k sv. maši. Bog naj pa potem staršem odpusti in jih ne kaznuje. Tako je počel več tednov. Enkrat je pa mati zapazila in šla skrivaj za njim, da vidi, kam hodi. Ko se je prav tiho vrnil, ga je pa oštela. Jokaje je povedal, kaj je pri prvem sv. obhajilu obljubil ljubemu Jezusu, da bi ne zadelo prekletstvo božje staršev. Mati je vse to povedala tudi očetu. Oba sta bila globoko ginjena in tudi ozdravljena. — Pa taki zgledi so redki. Navadno velja pravilo: „Kakršni starši, taki otroci!“

Starši gotovo opominjajo, naj se otroci varujejo zmerjanja, preklinjevanja, pretepanja in podobnega. Pa kaj to izda, če otroci vidijo, da se oče in mati tudi prepirata, če slišijo iz ust staršev grde psovke, posebno kadar se s sosedovimi sovražijo. — Enkrat sem slišal, kako je mati ostro prijemala dva sinova, ki se nista dobro umela. Pa starejši ji je hitro nazaj zasolil: „Saj se vi tudi zmir s teto prepirate.“ — Neki

oče je lepo učil otroka, kako se mora varovati greha, ker Bog vse vidi in vsak greh kaznuje. Čez nekaj dni je pa otrok očeta vprašal: „Oče, ali Bog res vse vidi?“ „Res!“ „In vsak greh kaznuje?“ „Vsak!“ „Potem je pa tudi videl, da ste vi v nedeljo prišli pijani domov.“ — Neki otrok se je zlagal, in mati ga je trdo posvarila. Povedala je, da je to grd greh, ki ga Bog zelo sovraži. Čez nekaj dni je otrok slišal, ko je mati sosedi neresnično govorila. Zdaj je pa otrok mater posvaril: „Danes ste pa vi lagali. Bog vas bo kaznoval, ker ste ga zelo razžalili.“

Najbolj morajo starši paziti, da na kak način ne bodo kalili otročje nedolžnosti. Ponavljam še enkrat! Otroci so veliko boljši opazovavci, kakor navadno starši mislijo.

Najžalostnejši zgledi so v družinah, v katerih žganje gospodari. V neki vasi na Bavarskem je živel pred leti kovač, ki je pijačo veliko bolj ljubil kakor svoja dva otroka. Petletna Rezika mu je nosila skup žganje, in če mu ni dovolj hitro prišla, jo je neusmiljeno pretepal. Isto je večkrat izkušal tudi bolehnemu bratcu. Revščina je zmir bolj rasla. Za žganje je moralo biti, če tudi otroci niso imeli kruha. Bog se je Reziike usmilil in je poslal belo smrt ponjo. Čujte kako se je Rezika poslovila od matere, ki je jokaje pri njeni postelji vprašala: „Kaj ne, Rezika, ko

boš v nebesih, boš pa Boga prosila, da bom še jaz za teboj prišla?“ „Ja, mama, pa za bratca bom tudi Bogu rekla, da kmalu pride!“ „Kaj pa za ata, ali boš tudi prosila, da v nebesa pridejo.“ „Oh ne, mama, če bi ata gor prišli, bi jim pa zopet morala žganje nositi, in bi me še do krvavega tepli.“ — Če je oče pijanec, imajo otroci cel pekel — pa vendar le enega; če je pa mati pijanka, jih imajo pa sedem.

4. Kazen.

Četrtrič pomaga vzgajati tudi kaznovanje. Če kdo misli, da se lahko brez kazni dobro vzgoji, se zelo moti. Sicer se dobi dandanes dovolj mehkužnih ljudi, ki imenujejo vsako kaznovanje brezsrčno in grozovito. Zato so zoper palico v šoli in doma. To pa ni duh božji in duh krščanski. To je misel tistih, ki so se sami zaslužnili strastem, in imajo tudi ozir drugih za grozovito, če bi se jih oviralo živeti po nagonu, ki ga ubogajo tudi živali. Sredi leta 1903. sem govoril s premožnim možem, ki je doma iz mesta, pa se je naselil v miren kraj na deželi. Vprašal sem ga tudi za sedemnajstletnega mladeniča, ki ga je takrat imel v svoji hiši. „O lep, močan, kakor nobeden v okolici. Malo na poskok pa je; no to pa leta s seboj prineso. Dekleta ga imajo zelo rada . . . . Pri meni ima vse prostosti.

Ima svoj ključ od vežnih duri, da odhaja in prihaja, kadar hoče. Naj se le mlad iznori. To mladeničem puste v najboljših družinah. Sicer pa zelo raben fant . . . . V takem duhu bi vzgajal hudič.

Sv. Duh v sv. pismu pa pravi: „Komur se šibe škoda zdi, sovraži svojega sina. Kdor ga pa ljubi, ga vedno strahuje.“ (Bukv. preg. 13, 24.) „Strahuj svojega sina!“ (Bukv. preg. 19, 18.) „Nespamet se dečkovega srca trdo drži; pa krotitilna šiba jo prežene.“ (B. preg. 22, 15.) „Ne odteguj otroku krotitve; zakaj če ga s šibo udariš ne bo umrl. Ti ga boš s šibo udaril, njegovo dušo boš pa pekla rešil.“ (B. preg. 23, 13. 14.) Kdor ljubi svojega sina, ga ima vedno pod šibo, da se ga veseli naposlednje, in mu ni treba trkati na sosedova vrata.“ (Sirah 30, 1.) To je jasna beseda. In jaz mislim, da je sveti Duh še zmir najboljši vzgojitelj. Ta bo še zmir bolje vedel, kakor moderni liberalni pedagogi, ki so na sv. Duha pozabili.

Kakšen zgled pa daje nebeški oče, ta najvišji vzgojevalec človeških otrok? On sam pravi: „Katere jaz ljubim, tiste svarim in pokorim.“ (Skr. raz. 3, 19.) Sveti Pavel piše o njem: „Kogar Gospod ljubi, ga pokori, in tepe vsakega otroka, ki ga sprejme. Prenesite pokorjenje! Kakor otrokom se Bog vam izkazuje; zakaj kje je

otrok, ki ga oče ne pokori? Ako ste pa brez pokorjenja, ... ste postranski in ne pravi otroci. Dalje ako smo svoje telesne očete strahovavce imeli in jih spoštovali: ali ne bomo veliko bolj Očetu duhov (duš) pokorni, da živimo? In oni so nas malo časa po svoji volji strahovali; ta pa k temu, kar je koristno, da dosežemo njegovo posvečenje. Vsako pokorjenje pa, ko je pričujoče, se ne zdi veselo, ampak žalostno; potem pa prinese izkušnim po njem mirapoln sad pravice.“ (Hebr. 12, 6—11) Bog pošilja ljubljencem šibe, časne kazni, da za napake na tem svetu zadoste, da bodo potem čisti kmalu po smrti mogli k Očetu v nebeško domovino.

Perzijski kralj Cir je umrl 529. l. pred Kristom. Ta je imel dva sina. Eden je bil blag, drugi pa zelo hudoben. Čudno pa, da je oče prvega za vsako napako hudo strahoval, drugemu je pa tudi velike hudobije izpregledal. Prijatelj Krizip mu je to očital. Kralj mu je pa rekel: „Enega od sinov jaz bolj ljubim. Ta bo za menoj nosil kraljevo palico; zato mora pa zdaj za vsako napako šibo čutiti, da se pogrškov odvadi in bo tako dober kralj. Drugega pa ne ljubim tako, zato ga prepustim samemu sebi!“

Vsi misleči možje, ki človeštvu dobro hočejo, so v tem edini, da vzgoja brez vsakega strahovanja ne uspeva. Skoro vsak, ki je zdaj dober

mož ali dobra žena, se bo spomnil nazaj, da je od očeta ali matere v mladosti katero dobil. To je pomnil tudi rajni knez in škof Simor, ki je bil v Ostrogonu na Ogrskem za primasa, to je za prvega nadškofa. K temu je privpil enkrat neki oče s pritožbo, da je bil njegov sin v šoli tepen. Cerkvni knez je mirno poslušal. Ko je oče vse povedal, mu je rekel: „Ko sem bil jaz še majhen, so moj oče, ki so bili črevljar, včasih kneftro vzeli, da so me zavaljo napak kaznovali; in vendar sem postal ogrski primas. Če se otrok malo kaznuje, to ne bo torej kaj posebno hudega!“

Kazni so pa različne. Tepenje, post, odrečanje kaj takega, kar ima otrok posebno rad, zapor, prepoved igranja ali izprehoda, resen ukor . . . . sploh vse, kar je otroku neprijetno.

Kakor potrebno je kaznovanje, prav tako težko je isto prav izvršiti. Nekateri starši s kaznimi nič ne dosežejo; samo razdražijo otroke in vrh tega izmanjšajo ljubezen, ki so jo doslej otroci imeli do njih. Zato podam tu nekaj pravil, ki jih je treba pred očmi imeti pri kaznovanju.

a) „Bodi pravičen in nikdar ne kaznuj brez vzroka!“

Otrok dobro čuti, kaj je pravično. Ta čut je vsakemu naravna dota. Pravična je pa

kazen le tedaj, če je zaslužena, če je res kaj krivde, kaj hudobne volje zraven. Če pa otrok le iz naravne slabotnosti, nepremišljenosti ali površnosti kaj poškoduje, razbije ali razlije, ni naredil iz hudobije, ter ni govorjenja o kaki posebni kazni. Dovolj je, da se otrok opozori, in da si bo bolj zapomnil, se mu k večjemu kaka ljuba reč začasno odreče. O tepenju tu ni govora. Bilo bi krivično. Pa koliko je nespametnih staršev, ki ravno ob takih prilikah zrojijo in nepotreboma izpodkopavajo zaupanje, ki so ga imeli otroci do njih.

Neki oče je imel sina v nižji gimnaziji. Ta je bil zelo slabo nadarjen, pa nenavadno priden. Mnogo si je prizadeval ter prinesel vselej dobro izpričevalo; da bi pa bil dosegel pravdobro, to ni bilo v njegovih močeh; vendar oče je pravdobro zahteval in, ker ni bilo, je vselej sina neusmiljeno pretepel. Ali ni to nespametno in krivično? Pravični kaznuje le hudo voljo! — Drugi oče je poslal desetletnega Mihca v zgornjo sobo po dragoceno posodo. Ta je bila pa visoko na omari. Deček je pristavil stol, pa jo je še komaj dosegel. Stol se je pa majal, da ne bi padel s stolom vred, je deček skočil raz njega in zraven posodo razbil. Jokajočemu je oče, ki je slišal ropot, s palico prišel nasprot ter ga je v jezi pretepel, da je bil ves klobasast. Potem

je bilo očetu samemu žal, jel je otroka poljubljati ter mu je dal krajcarjev, da si kupi sladkorčka.

Če se pa gre za greh, za prelomljenje božje zapovedi, potem je treba resne kazni. Če so otroke starši na kako stvar že včasih opomnili, če so mu že povedali, da je greh, in otrok vseeno še stori, potem je kaznovanje pač upravičeno. Vest bo otroku tudi rekla, da je kazen zaslužena, torej pravična. Žal, da so pa večkrat starši sami napačni; sami nimajo strahu božjega in strahu pred grehom. Če otroci žalijo Boga, so za to kar mrzli, da le njih samih ne žalijo. Poznam očeta, ki ima sebe za najvišjega Boga!

Neki oče je od strani poslušal, kako je njegov sinček tovariša prekanjeno nalagal in ogoljufal. Oče ga je klofil in pametno posvaril. Nekaj ur na to je pa sladkosmehljajoč pravil sosedu, kako premeteno zvit je njegov sinko. Pristavil je še: „Pa pravzaprav mu tega ne smem v hudo šteti; saj je bil njegov oče tudi tak, ko je bil mlad.“ In sin je vse to slišal. Kaj si je mislil o očetu? Pozneje je zašel. Poslali so ga v Ameriko in nikoli več niso nič slišali o njem.

Ko sem bil jaz majhen, sem rad obiskoval enako velike sosede. Naletel sem enkrat v hišo, ko so ravno starši rekli sinu: Drugekrat znaš dobro lagati, takrat ko je koristno pa ne. Ali

si moral povedati, da si drva nosil. Saj bi se bil lahko zlagal in rekel, da te je glava bolela, pa bi te ne bili danes v šoli zaprli.“ Ti starši so otrokom vedeli povedati torej tudi o koristnih grehah. Žalostna bogaboječnost!

Poznam očeta, ki je ženo učil, da je svoji materi jemala; začetkoma se je malo branila; pa modri soprog ji je rekel: „Saj domačim krasti ni nič greh!“ To zdaj vedo tudi njegovi otroci in že izpolnjujejo. Ena njegova hči je obiskala drugo, ki ima manjši zaslužek, in se je sterilna tako domačo, da ji je obleko pokradla. — Starši, kako boste greh kaznovali na otrocih, če ga sami ljubite ali celo priporočate! Pa tudi od takih staršev bo Bog terjal duše otrok!

b) Drugo pravilo: „Ne kaznuj v prvi jezi!“

Dokler je človek razburjen, ne sodi prav tako, kakor če je mirnega duha. Jeza ni dobra svetovavka. Kaznovanje v jezi ne bo doseglo svojega namena. Sv. Duh pravi: „Je svarjenje, toda prazno, ki ga daje v jezi zasramovavec.“ (Sirah 19, 28.) Torej ostani miren; če pa trenutno ne moreš, pa kazen odloži tako dolgo, da se umiriš. Tudi povej otroku, da moraš greh kaznovati, ker Bog tako hoče. Potem bo imela

mala kazen večji uspeh, kakor še tako velika, pa prenačljena.

Če je pametno otroka siliti, da poljubi šibo, ki ga tepe, dvomim. Tepenje je nekaj bridkega; zato v istem trenutku ne more otrok odkrito ljubiti strahovalne palice; poljub je torej prisiljen, hinavsk.

c) Tretje pravilo se glasi: „Ne kaznuj preveč in prepogosto!“

Če je kazen vsak dan na vrsti, se je otrok nekako navadi, in nič več prav ne izda. Najmanj reda je ravno v hišah, v katerih zmir šiba poje. Tudi ljubezen pri tem trpi. Torej ne kaznuj prepogosto; če je pa treba pa kazni menjaj. Nikar samo ne teči, saj lahko za kazen otroku kaj prijetnega odtegneš.

č) Četrto pravilo: „Kaznuj pametno in glej, da otroka kaj ne poškođuješ.“

V slepi jezi so večkrat starši otroke tako mahnili, da je celo življenje trpel. Samim je pa tudi potem zmir vest očitala.

Posebno previden bodi; da pri kaznovanju ne žališ sramežljivosti otrokove.

d) Petopravilo: „Nikdar ne zažugaj kake kazni, ki je ne misliš tudi izvesti!“

Sicer bi trpela tvoja veljava. Če. starši groze, pa ne izpolnijo žuganja, ako otrok vseeno

greši, se otroci njihovim grožnjam smejaajo. Zato dobro premisli predno zažugaš; če si pa zažugal, in otrok kljub temu ni ubogal, pa moraš izpolniti. Otroci naj vedo, da starši ne govorijo praznih besedi, marveč da gotovo izvrše, kar obljubijo.

e) Še zadnje pravilo: „Oče in mati morata biti složna in edina ozir kazni.“

Ne sme eden ugovarjati, če drugi hoče kaznovati. Neka mati ima zelo slabega sina. Nad petnajstkrat je bil že v ječi zavoljo različnih bojov. Enkrat mi je tožila: „Saj je bil koj majhen poreden. Jaz sem ga večkrat hotela strahovati; pa se je koj očetu in teti smilil. Rekla sta: „Bo že boljši, zdaj je še otrok. Ko je bil 15 let star, ga je pa oče hotel strahovati, pa mu zavoljo bolehnosti ni bil več kos. En čas sta se pestila, potem sta oba padla, in oče je z glavo nesrečno priletel na železni tečaj pri vratih, sin je pa ušel in po vrtu sadna drevesa lomil“ . . . Tu je oče ugovarjal; navadno je pa mati tista, ki je slepo usmiljena, ter vpričo otrok godrnja, ko oče pravično kaznuje. To ima zmir slabe posledice. Isto velja tudi, če so otroci v šoli kaznovani. Vpričo otrok starši ne smejo nikoli reči, da je bila šolska kazen prevelika ali celo nezaslužena in krivična. Pametni starši

šolsko kazen potrdijo s tem, da še doma malo pridenejo.

Zgodi se pa, da kdo res nespametno kaznuje, tu je pa treba stvar uravnati, ko otrok ni zraven. Pred nekaj leti je živel na Kranjskem črevljar, ki je imel precejšnjo kopico otročičev; taki tički pa radi malo požvrgole in malo poskačejo. Ta je pa hotel, da bi bili vsi tihi in mirni kakor na fotografiji, ki je visela na steni. Pa niso bili; zato so bili pa vsako uro vsi tepeni. Mati je seve ugovarjala očetovi nespameti; nerodna je pa bila tudi, ker je to storila vselej vpričo otrok. Moža je jezilo, in je otroke in ženo preklinjal. Včasih se ga je pa šel napit. Šele ponoči je privpil domov. Potem je bil pa celo noč veliki semenj. — Taki ljudje bi komaj psa znali izrediti.

5. Zadnji vzgojevalni pripomoček je plačilo.

Če koga plačamo ali hvalimo, s tem priznavamo, da je nekaj zaslužnega, hvalnega storil. Če se je otrok potrudil, da je storil kaj dobrega, plemenitega, hvalevrednega, potem je prav, da mu to poplačamo s pohvalo ali kakim darom. To mu bo dalo veselje do dobrega. Neumestno je pa plačilo in hvala takrat, če otrok, nima nič zaslužnega za stvar, na primer: za lep obraz, telesno gibčnost . . . . Grešno bi pa bilo pohvaliti

in poplačati, če je premeteno koga prekanil, koga užugal s pestjo ali pa z jezikom, če se je g. učitelju ustavil . . . . sploh kaj grešnega storil.

Priznanje, pohvala, plačilo imajo veliko vzgojno moč. Človek ima tako naravo, da se utruji v delovanju, če ni nobenega, da bi mu od časa do časa dal kako priznanje. Priznanje mu da novo moč ter mu obnovi veselje do izvrševanja težavnih stvari. To je pa še posebno pri otroku. Pohvala in obljubljen plačilo ga vzpodbujata, da bo rad izpolnjeval voljo staršev in jim bo v vsem doma in v šoli, v cerkvi in drugod v veselje.

Ko je Zveličar apostole vzgajal, jim je tudi plačilo obetal; rekel jim je: „Blagor vam! . . . veselite se, in od veselja poskakujte, ker je vaše plačilo obilno v nebesih!“ (Mat. 5, 12.) „Prav, dobri in zvesti hlapec, ker si bil v malem zvest, te bom čez veliko postavil.“ (Mat. 25, 21.)

Starši, ki le grajajo in nikoli ne pohvalijo, so krivi, da otroci le nejevoljni ubogajo in dobro delajo. Tudi se taki otroci ne bodo nikdar mogli z veseljem spominjati mladih let. Neka mati je po svojih starših podedovala to nesrečno lastnost, da nikdar ni bila zadovoljna s svojimi otroki; zmir je očitala in grajala; pohvalila in priznala pa ni nikoli dobrih lastnosti, ki so jih njeni otroci več

imeli, kakor vsi drugi v tisti vasi. Ta revica je sebi in otrokom nepotrebno jemala zadovoljnost.

Torej ne samo grajati in kaznovati, po zgledu Zveličarjevem je treba tudi hvaliti in plačilo obetati.

C. Kaj vse obsega vzgoja?

Vzgoja obsega trojno nalogo: 1. Starši morajo v otroku hudo nagnjenje krotiti, slabiti, zatirati. 2. Starši morajo otroka vaditi zatajevanja in pokorščine. 3. Starši morajo otroka napeljevati k dobremu. Če ste prejšnje odstavke te knjige pazno brali, vam bo marsikaj v sledečem že znano. Ponavljamo le, da imate tudi v naslednjem celotno sliko svojih dolžnosti.

1. Zatirajte hudo nagnjenje!

So ljudje, ki mislijo, da otrok nič hudega ne prinese s seboj na svet. Pravijo da v njem ni hudega nagnjenja, da bo rasel brez napak, če le od zunaj ne bo kdo napačno vplival nanj. No, pa to pravijo tisti, ki ne verujejo na izvirni greh in odrešenje, tisti, ki vere sploh več nimajo.

Vera in vsakdanja izkušnja pa drugač učita. Vera pravi, da otrok prinese poleg izvirnega greha tudi hudo nagnjenje s seboj na svet. Sveti krst pač izbriše podedovani greh. Nagnjenje k

hudemu pa ostane še v srcu. Sicer to nagnjenje ni greh, je le razpoloženost za greh. Ta razpoloženost pa v otroku spi, dokler ne začne misliti. Sveto pismo pravi: Čut in misel človeškega srca sta nagjena k hudemu od njegove mladosti.“

(1. Moz. 8, 21.) In sv. Pavel piše: „Vem, da v meni, to je, v mojem mesu, dobro ne prebiva; zakaj hoteti je v meni, storiti pa dobro, tega ne najdem. Dobrega namreč, kar hočem, ne storim; temveč hudo, kar nočem, to delam. Čutim drugo postavo v svojih udih, ki se bojuje zoper postavo mojega duha, ki me devlje v sužnjost pod postavo greha, katera je v mojih udih.“ (Rimlj. 7, 18. 19. 23.) „Meso poželi zoper duha, duh pa zoper meso; ta dva sta namreč eden drugemu zoper, da ne storite, karkoli hočete.“ (Gal. 5, 17.)

To je torej hudo nagnjenje, to je tista kal, iz katere hoče rasti greh. V kali je že vseh sedem poglavitnih grehov v otrokovem srcu. Da bi pa ta plevel visoko ne rasel in ne zorel, zato je Bog postavil dva vrtnarja, očeta in mater, da čujeta nad vrtcem otrokovega srca. Kako pa?

Prvič morata oče in mati verjeti, da je tudi vaju otrok nagnjen k hudemu. Če ga tudi tisočkrat imenujete sladkega angeljčka, vendar tiči v njem nekaj peklenškega. Samoljubje starše velikrat moti, in nočejo verjeti, da bi mogli njihovi otroci kaj zagrešiti. In če jih kdo opozori

na otročje napake, so še nejevoljni: „No to pa že ne more biti, da bi naš otrok kaj takega storil. To je pa grdo obrekovanje . . .“ Tako plačajo tiste, ki jim hočejo oči odpreti. Pa taka slepota se strahovito otepa. Otročje napake, ki jih starši iz napačne ljubezni prezro, postanejo pozneje ostri trni, ki jim bodo enkrat srce bolešno zbadali. Seveda staršem ni treba prav vsega verjeti, kar se pove hudega o otrokih. Domišljati si pa, da sploh ni mogoče, da bi bili vaši otroci tudi kaj napačni, je naravnost nespametno. In vendar se to godi pri malovernih starših, ki le preradi otroke nad zvezde povišujejo, in če učitelj in duhovnik v šoli napake kaznujeta, jih zato doma oče in mati s kako sladkostjo odškodujeta. Iz krempeljcev pa zrasto kremplji. Te pa že starši čutijo; pa pomagati ne morejo več.

Drugič vama naročam, ljubi oče in mati, skrbno opazujta otroka, da bosta hitreje spoznala h katerim napakam je bolj nagnjen. Potem zlo kar v kali zadušita. Pa opazovati je treba posebno takrat, ko še otrok ne ve ne, da ga vidita in slišita. Vpričo staršev se še varuje, če je pa sam, ali v družini drugih otrok, pa bolj pokaže ali jezljivost, trdosrčnost, svojeglavnost, sladkosnednost ali kaj drugega takega. Zato je dobro včasih skrivaj in od strani opazovati. Pa ne

prevečkrat in prenezaupno. To bi otroci opazili ter bi postali tudi vama nezaupni. Le ob ugodni priliki od časa do časa se poskrbi, če že kak plevelček poganja. Glavno pa je, kar sem že ponavlja je rekel, molitev za otroka; potem bo sv. Duh pomagal napake spoznati in jih na prav način odpravljati.

So otroci, ki čutijo veselje, če kdo trpi; zato mučijo živali, posebno ptiče; zato tepo manjše otročiče in smehljaje poslušajo vzdihovanje in jokanje, to je nevarna razpoloženost, ki navadno v poznejših letih rodi velike grozovitosti. Zato je dobro isto koj opaziti in mlado izrovati. — Drugi otroci so k temu nagnjeni, da hočejo zmir sami prav imeti in se nočejo nikoli drugemu ukloniti, če jim je prav jasno dokazal, da se motijo. Tak človek pozneje povsod težko izhaja. Neki vladar, čigar ime zamolčim, se je izprehajal po grajskem vrtu. Tam zraven so igrali njegovi sinovi, ki pa nič niso vedeli, da je oče v bližini. Najstarejši se je obnašal zelo oblastno. Hotel je, da se godi vse po njegovi volji. Če ni bilo, je brž zagrozil zdaj enemu, zdaj drugemu: „Ti bom že pokazal, kdo je prestolonaslednik.“ Cesar je nekaj časa nejevoljen opazoval, potem pa hitro pristopil, najstarejšega sina prijel in jih mu je začel deliti s palico, rekši mu: „Jaz ti pa pokažem, kdo je cesar,

ki nikakor ne trpi, da bi ti tako ravnal z brati.“ To je bilo gotovo pametno. — Dosti otrok je, ki ne delajo natančnega razločka med tem, kaj je moje in kaj tvoje. Brž si prilaste kaj tujega, pobero igrače sosedovim otrokom, se povabijo na tuj vrt še predno je sadje zrelo. Morda so le malenkosti; ali iz tatičev zrasto tatovi! — Nekateri otroci imajo posebno ljubezen do laži. Tudi to je nesrečna ljubezen, ki ji je treba odločno vojsko napovedati. — V jeseni l. 1903. so sadjevec stiskali prav ob potu v vasi L.; prav lepo čist in rumen je tekel. Gospodinja je dobrega srca, in ga je vsakemu mimogredočih dala pokusit. Šestletna hčerka, ki ima sama rada sladke reči, je pa na tihem potožila nekemu tujemu dekletu: „Oh, tale naša mama bodo vsega razdali!“ V njenem srcu torej nevoščljiv plevelček dela vršičke. — O nagnjenju k nečistosti, bomo govorili v posebnem oddelku. Tu pa o vseh različnih otročjih napakah rečemo: „Za nobeno reč pridni otroci pozneje niso bolj hvaležni staršem, kakor če so jih koj majhne opozorili na napake in so jim pomagali, da so se jih odvadili.“

Tretjič pa prosim: Odstranite posebno vse, kar vodi v nečistost. Največji otrokov zaklad je nedolžnost. Angeli so najrajši v družini nedolžnih, in božji blagoslov rosi obilno na hišo, v kateri prebivajo taki otroci. Ne da se pa tajiti,

da je človek prav v tem oziru zelo slab. Kako lahko se izgubi in vname poželenje. Zato so modri starši silno previdni in pazljivi. Vse graje so pa vredni taki roditelji, ki trpe, da leže otroci različnega spola vkup v eni postelji in to do desetega ali celo do dvanajstega leta. Če so starši še tako revni, to ne sme biti! Še to ni svetovati, da otroci obojega spola, čeprav vsak v svoji postelji, spe v isti sobi brez nadzorstva. Najbolje je, da imajo deklice svojo spalnico in dečki svojo. Seve to ni povsod mogoče. Sicer mora pa biti vsaj nadzorstvo. Tudi v medsebojnem obče-
vanju se morata oče in mati vsega ogibati, kar bi utegnilo izbuditi v otroku kako nečisto misel. Ko otroci občujejo s tujimi, je večkrat treba pogledati, če so samo nedolžne igre. Na paši, na daljši samotni poti v šolo in iz šole se zgodi veliko hudega. Zahtevajte, da so pastirji zase, pastarice zase. Šolarji naj hodijo skup in šolarice skup. Učiteljstvo obeh šol v Škofjiloki se je pred leti tako domenilo, da se nauk na dekliški šoli za pol ure v različnem času začanja in končava kakor pa nauk na deški. Podobno ravna-
najo skrbni učitelji v več krajih s ponavljavci in ponavljavkami. Skrbni starši ne puste otrok, da bi čuli ob mrličih, da bi zijala prodajali ob plesiščih, da bi poslušali različne burke godčeve na ženitninah, da bi hodili po noči na prejo,

proso met . . . . . sploh nikamor, kjer se navadno kaj manj spodobnega vidi ali sliši.

Pred nekaj leti je na Nemškem prvorojenček že kot otrok postal nečistnik. Počasi je pohujšal vse bratce in še posebno sestrice; vsenavskriž so počenjali; pa starši nič niso opazili. Najstarši je postal 16 let star. Pa zavoljo takega življenja je bil tako oslabeled, da ni bil za nobeno rabo; šolo je moral kar pustiti, ker ni mogel nič resnega misliti. Sploh tako zašli otroci niso dobre glave. Jokal je in obžaloval svojo propalost; pa je mislil, da mu ni več pomagati; rekel je, da nima moči, da bi se grehu ustavil. — Kako je pa bilo z drugimi pohujšanimi bratci in sestrami, pa nisem zvedel.

Petič naročam: Ko ste spoznali bolezen otrokove duše, je pa treba koj zdravila. Prvo zdravilo, en grenak prašek resnega svarjenja. Drugo zdravilo, cela škatlica z dobrohotnostjo posladkanega podučevanja, in če je pomagalo, pohvala. Za stanovitnost, se sme obljubiti plačilo. Če pa prvi dve zdravili nista pomagali, bo treba močnejšega, to bodo različne kazni; nič odjenjati! Otrok mora vedeti, da imajo starši resno voljo, da on pred nima miru, da se poboljša. Večje kazni, tudi brezovo olje, je treba rabiti, če se gre za krajo, nečistost, zlobnost. Seveda, greh mora biti dokazan.

Tole, kar vam zdaj naročam, je važno. Pa je veliko staršev, ki so tako nerodni, da celo sami otroku izbujaajo huda nagnjenja in jih jim večajo. Za zgled vzemimo najprej prvi poglavitni greh, napuh. V otroku je že kal napuha, nagnjenje k ničemurnosti. Zdaj pa mati hčerko lepo obleče in pokrije, jo pelje k zrcalu, da se še sama vidi; pravi ji: „Zdaj pa nobeden ni tako lep kakor naša Rozika!“ In če se to večkrat zgodi, potem se bo seveda nagnjenje k napuhu razvilo v trn visoke prevzetnosti. V navadnem življenju nerodnost v vzgoji nima vselej tako velikanskih posledic. Kaj pa pravi sledeči dogodljaj?

V večjem laškem mestu je pred več leti živela bogata vdova, ki je imela samo enega otroka, lepo hčerko. Tej je kupila že kot otroku zmir vse najlepše in potem je vsa zaljubljena na vso moč njeno lepoto hvalila. Za molitev pa ni bilo nič časa. Ko je bila hčerka večja, je pa že sama znala dragocenosti izbirati; mati ji pa seve ničesar ni odrekla. Da so jo vsi videli, je hodila pridno po veselicah. Mater je začelo malo skrbeti, pa ni upala nič reči. V dvajsetem letu je pa hčerka zbolela. Jetika jo je počasi peljala smrti nasproti. Nazadnje je ležala upalih lic in vsa oslabela na postelji. Mati je videla, da ne bo več dolgo. Bridko ji je bilo poslušati,

kako hči samo o veselicah govori, ki se jih upa kmalu udeležiti. Nazadnje ji je vendar jokaje rekla: „Ljuba hči, zdaj boš pa morala nekoliko na Boga misliti; začni malo moliti. Ti si zelo bolna; Bog ve, kako se bo izteklo.“ „Oh, mati“, je odgovorila, „kaj takega mi prej niste nikoli rekli, zakaj me ravno danes begate s takimi stvarmi? Prinesite mi rajši najlepše okraske za v lase, biserni vratnik . . .“ Mati je jokaje prinesla to in vse, kar zraven spada. Dekle se je s tresočo roko sama okrasila. Prosila je za ogledalo. Videla se je. Izgovorila je pojemajoč besede: „Mati, jaz mislim, da umiram. No, zdaj bo pa hudič dobil svojo nevesto!“ In mrtva je padla nazaj na vzglavje.

Nekateri starši višjih stanov napeljujejo otroke sami k prevzetnosti s tem, da jih uče, da bi po njihovem zgledu ljudi nižjih stanov zaničevali. Majhen nepokvarjen otrok, če je prav iz kraljeve hiše, rad igra tudi z najrevnejšimi otroki. Ne dela razločka med stanovi. Starši pa pravijo: „Ali te ni sram govoriti z beraškimi otroki . . . . Kaj če kdo vidi, da je graščakov ali uradnikov ali trgovčev otrok govoril z zaničevanim otrokom kmetovim ali rokodelčevim ali delavčevim.“ Tako govoričenje pomaga nagnjenju k oholosti. Oholost pa še ni nobenega osrečila. Napuhnjenih in košatih ljudi dobromisleči

ne marajo; in prevzetnosti sledi padec. Starši višjih stanov, povejte svojim otrokom, da so tudi revni otroci sinovi in hčere bogatega nebeškega Očeta; povejte jim, da ne smejo v njih zaničevati podobe božje. „Karkoli storite kateremu tel najmanjših mojih, je tako kakor bi meni storili,“ pravi tisti, ki je bil prostovoljno reven na zemlji, pa je v nebesih bogat za vse!

Tole se večkrat zgodi; pa starši še ne veste ne, da ni čisto prav. Jožek se udari ob mizo ali kaj drugega in joka. Mati pa pravi: „Ali tale grda miza te je udarila? Čakaj no, zdajle jo bova pa midva še bolj!“ Potem jo pa malo potolčeta, in otrokjenja jokati. Otrok ima po naravi čut maščevanja v sebi. Temu je zdaj zadostil. Maščevalni čut je neplemenit, mati ga je pa pomagala izbuditi, in otrok bo morda tudi kasneje izkušal vsakemu vrniti, kdor ga bo žalil ali sploh kaj žalega storil. To nagnjenje k maščevanju je treba zatirati! Ko je poznejši papež Pij IX. še kot majhen šestleten deček sedel ob materinih nogah, mu je mati povedala, da so v Rimu tisti čas svetega očeta zgrabili in proč vlekli. Mali deček je materi rekel: „Jaz bom koj Boga prosil, da te ljudi kaznuje.“ Mati je pa rekla: „Sinko moj, Jezus pa ni tako naredil. Ko je na križu umiral, je molil za križavce ter jim je želel dobro.“ Nato je otrok pokleknil.

Najprej je izmolil en očenaš za svetega Očeta, potem pa enega za njegove sovražnike, da bi se izpreobrnili. Tako je ta pobožna mati modro maščevalni nagon v otroku utešila.

Pred več leti mi je visok mož pravil tale dogodek iz lastnega življenja. „Ko sem bil devet let star, sem storil pregrešek, h kakršnim sem bil po naravi zelo nagnjen. Mati je pa zapazila — zdaj pravim — k sreči zapazila. Žalostno resnega obraza me je lepo posvarila; potem me je peljala v sobo in rekla: „Poklekniva tukaj pred podobo križanega Jezusa, ki si ga zdaj tako zelo razžalil in prosiva ga odpuščenja.“ Mati je molitev narekovala, jaz sem pa vsako besedo za njo izgovarjal. Vmes sem začel jokati, preprosta vsebina te molitve me je tako ganila. Rekla mi je še: „Danes zvečer boš šel brez večerje spat. To pokoro lepo daruj Bogu, da ti odpusti in ti pomaga, da več ne grešiš!“ To me je kar izpremenilo; nikdar več nisem storil tistega greha. Materi sem pa še zdaj hvaležen, da me je tako modro odvadila. Matere, posnemajte!

2. Otroke je treba navaditi zatajevanja in pokorščine.

Človek je rojen, da uboga, ne, da vlada. Klanjati se mora volji Najvišjega, ki je neomejeni gospodar nebesom in zemlji. Pokoren mora

biti cerkveni oblasti, ki je namestnica učlovečenega Boga, ki ima gospodstvo nad vsemi stvarmi. Pokoriti se mora vsem predstojnikom, ki mu zapovedujejo v imenu božjem. Pokorno mora sprejemati vse, kar mu nakloni previdnost božja. V marsičem se mora klanjati tudi volji bližnjih, če hoče mirno izhajati ž njimi.

Izkušnja pa uči, da človeški naravi nič ni tako težkega, kakor zatajiti sebe in lastno voljo ter svoje hotenje in delovanje podrediti volji drugih ljudi. „Jaz takole hočem, kaj mi je mari za voljo drugih,“ tako bi rekel vsak najlaže, če bi poslušal to nagnjenje, ki je v vsakem človeku, tudi v otroku. Komaj ta začne misliti in hoteti, že bi rad videl, da bi samo njegova veljala. Zato je velika in bistvena naloga vzgojiteljev, da zarano uče otroka, zatajevanja, podložnosti in pokorščine.

Kadar sem pokoren, vselej moram samega sebe nekoliko premagati, zatajiti. Zato po pravici pravijo, da se ne bo nobeden naučil pokorščine in podložnosti, če se ni prej navadil zatajevati samega sebe. Sicer sega zatajevanje dalje kakor pokorščina; vendar je zatajevanje tudi nujna podlaga pokorščini. Zatajuje se pa tisti, ki si prostovoljno kaj odreče, in sicer ne samo kaj takega, kar je naravnost prepovedano, temveč tudi sicer kaj dovoljenega. Zatajuje se

nadalje tisti, ki voljno prenaša neprijetnosti, križe in težave, pa ne samo tistih, ki se jih ne more ubraniti, marveč si še prostovoljno sam kaj naloži, kar ne prija naravi. Če je kdo napredoval v zatajevanju, je tako postal močan, da bo lahko v vseh različnih okoliščinah vestno pokoren in podložen. Prav zato mora učiti obojega, zatajevanja in pokorščine, kdor hoče prav in krščansko vzgajati.

Zdaj pa o vsakem nekaj:

Zatajevati in premagovati se, odrekati si in prostovoljno pokoro si nalagati — o tem današnji svet ne sliši rad. Še kristjani, ki pridno molijo in lepo živijo, zatajevanje malo poznajo. Zato je pa njihova pobožnost piškave vrednosti; je kakor oreh brez jedra. Iz ljubezni do Boga se odpovedati kaki veselici ali razvedrilu, si prikrajšati kaj prijetnega, nekoliko manj jesti in piti, malo skromneje se oblačiti, malo bolj zgodaj vstati, v mrazu iti še ob delavnikih k sveti maši, nekaj dalj poklečati pred tabernakljem . . . . tako in podobno ni drago tistim, ki živijo samo uživanju. To velja posebno še o višjih krogih. Še takrat, ko slišijo o veliki potrebi pogorelcev ali drugih nesrečnih, pravijo: „O zdaj bomo pa zopet veselico napravili v korist revežem!“ Veselica pa več sama pojé, kakor pa revežem pusti. S tem hočemo reči, da

so ljudje na svetu ki žive samo zabavi in jim je še tuja nesreča dober povod, da se bodo razveseljevali.

Kaj pa Jezus pravi? „Ako hoče kdo za menoj priti, naj zataji samega sebe in naj vzame svoj križ in naj hodi za menoj.“ (Mat. 16, 24.) „Vince te ipsum“ — „premagaj samega sebe!“ to je abc krščanskega življenja. Pa mnogi starši ne vedo, da mora že otrok začeti z zatajevanjem. Ne smeli bi mu dati jesti, karkoli in kadarkoli se mu poljubi, ne ga razvajati z rednimi sladkarijami. Pa mu kupijo igrač, kolikor hoče; in če prejšnje razmeče in vsak dan novih hoče, mu vselej ustrežejo. Če le otrok malo joka ali vpije, pa ga je koj treba zadovoljiti. Puste ga tudi, kamor hoče. Ali bo tak otrok potem voljno prenašal trud in bolezen, lakoto in žejo? Ali ne bo mislil, da mora vselej in povsod zmagati?

Na Nemškem je pred leti umrl oče, ki je zapustil bogato ženo in tri majhne sinove. Mati je bila na svoj način prav pobožna; vsak dan je po več ur premolila v cerkvi. Otroci so pa vmes doma počeli, kar so hoteli. Mlada služkinja je veliko trpela pred njimi. Če je pa to potožila materi, ko se vrnila iz cerkve, potem je bila ista samo nanjo nejevoljna. Ako je kdo katerega izmed dečkov malo udaril, je imela mati to koj za greh zoper sv. Duha ali celo za

vnebovpijoči greh. Tudi so bili otroci zmir s sladčicami preobkladani, da še navadnih jedi marali niso. Kar so hoteli, vse so dosegli. Če materi ni bilo kaj prav, so tako dolgo vpili in ropotali, da so zmagali. Ko so bili po 13, 14 let stari, so bili že celi divjaki. Eden je ukradel materi 100 mark in se je z železnico odpeljal. Marka je nemški denar in je vreden 20 beličev več kakor naša krona. Ko je bil že daleč, ga je došel policaj in ga nazaj pripeljal. Drugi je enkrat služkinjo z velikim kuhinjskim nožem napadel. Materine opomine so zasmehovali. Revica ni vedela, kaj bi storila. Poizkusila je z različnimi poboljševalnimi zavodi. Pa vselej so ji sinove nazaj poslali z žalostnim poročilom, da se iz takega blaga ne da nič dobrega storiti. Nazadnje so pa zlikovci nekaj takega zagrešili, da jih je začela policija zasledovati. Pa odnesli so ji pete v Ameriko. Mati je bila tako rešena in se ni več menila za svet. Šla je v samostan, da v njem mirno preživi stare dni.

Podobno je v marsikateri družini, čeprav ne ravno tako neznosno. Starši otrok še malo niso vadili zatajevanja; zato je vsa vzgoja ponesrečena. Prav zato je med otroki toliko nečistosti, ki jim mori zdravje in prihodnjo srečo. Gotovo je treba precej zatajevanja in premagovanja, da bo otrok kljub vsem mamilom in vabilom ostal

nedolžen. Če pa starši nič ne store, se bo vdal slasti, kakor hitro jo zazna. Dandanes je toliko živčnih bolezni! Zakaj? Tudi prav zavoljo tega, ker je tako malo premagovanja. Kdor se je že kot otrok naučil, kaj grenkega voljno trpeti, tega ne bo razdražila vsaka malenkost.

Bodite torej modri, ljubi starši, in vdahnite že majhnim otrokom duha zatajevanja. Storite to najprej ozir jedi in pijače. Navadite jih na gotove ure. Da bi jedli še vmes, privolite redko. Gotovo nočem, da bi trpeli otroci lakoto; nikakor ne; otrok še bolj rabi hrane, kakor do-rasli. Vendar naj se navadi na red. Če se pa vmes malo zatajuje, mu bo le koristilo. Ne razvadite otrok s sladkarijami. Le včasih jih ž njimi razveselite, pa redko. — Kaj pa o pijači? Otrokova pijača naj sta mleko in voda. Kajne, če majhnemu otroku daste opojne pijače, ga prvič kar strese. To je znamenje, da narava otrokova sama obsoja tako ponudbo. Vrh tega so vsi pametni vzgojitelji odločnega mnenja, da otrokom ne dajati nič opojnega. Ljubi oče, ti gotovo veš, kako velik revež je pijanec na svetu, in kako trpe zavoljo tega tudi njegovi domači. Da tvoj otrok ne bo kdaj tak nesrečnež, varuj ga, da se mu na kak način ne priljubijo opojne pijače; vadi ga posebno v tem zatajevanja. Zdaj so zasnovali na Slovenskem družbo, v katero

pristopajo taki, ki se hočejo zatajevati v pijači. Kdor se je še navadil ni, kdor se je v tej točki že iz mladega premagoval, zanj je to najlaže. Starši poskrbite, da bodo vaši otroci vsi vredni te družbe. — Kaj pa kajenje? — To prepovejte popolnoma nedoraslim. Z vso strogostjo. Jaz sem prej svaril brata, ki je ljubil cigarete. Izgovarjal se je: „Jaz se navadil ne bom; kadim le za kratek čas; obdržal bom moč, da se zdržim, kadar hočem.“ — Študiral je pridno tudi čez polnoč, ko se je pripravljaj na kako izkušnjo za sodnika. Pa ves čas mu je morala poleg petrolejke svetiti tudi cigareta. Ko je vse izkušnje napravil, je legel v grob in se je odvadil kaditi.

Ko so otroci malo večji, jih navadite, da bodo vstajali ob gotovi — pa ne prepozni — uri. Zgodaj spat hoditi in zgodaj vstajati, to je zdravo za dušo in telo. Tudi v tem jih navadite na točnost. Če oče ali mati samo enkrat pokliče, morajo kar na ta edini glas kvišku. Ozir obleke jih ne vadite mehkužnosti. Najprej se prehlade pomehkuženi otroci. — V Ljubljani je bil pred leti pri šolski sv. maši deček s klobukom na glavi v cerkvi. V šoli je moral seve za to odgovor dajati. Izgovoril se je: „Mati so rekli, naj tako naredim, da se ne prehladim!“ — Grajjajte otroke z mirno besedo, če za vsako malenkost jokajo ali tarnajo. Če jih malo zebe ali

boli, morajo iz ljubezni do Boga potrpeti. — Ne trpite, da bi bili otroci zamerljivi, kujavi! Takim le manjka moči za zatajevanje, ker so pomehkuženi. Igrajo naj se, kolikor je prav. Jenjajo naj o pravem času in začno delati ali se učiti. Tu in tam jim naložite malo pokoro. Seveda, da tudi tu velja: prava mera.

Posebno prigovarjajte otrokom, naj si sami kaj odreko iz ljubezni do Jezusa. Včasih je dovolj ena sama modra beseda. In kaj jim bo bolj koristno, kakor to? V Škofjiloki je pred par leti umrla skrbna učiteljica mati Terezija. Ta je spretno znala vaditi otroke v premagovanju. Ko sem bil katehet na tisti šoli, sem imel priliko marsikaj opazovati. Enkrat sem med uro imel vprašati učiteljico m. Terezijo ozir nravnosti nekaterih učenk. Šolarice tega razreda so bile tako za trenutek proste. In če devetdeset mladih jezičkov zapleše, je že nekaj šumenja. Učiteljica pa ni drugega rekla kakor: „Ali je to tudi premagovanje? In zavladata je popolna tišina. Čudil sem se, da že učenke drugega razreda tako dobro vedo, kaj je zatajevanje. Mati Terezija je bila nad 40 let učiteljica in je ostala kot skrbna mati z bivšimi učenkami še poznejše čase v tesni zvezi. Skoro vse sedanje matere v loški okolici so bile njene učenke. Če se še znajo zatajevati in če znajo tudi zatajevanja učiti, kako lep sad

ene same učiteljice! — Nemški pisatelj nam pa pripoveduje, o dečku, ki je imel dobrega učitelja ter se je pri njem naučil premagovanja. Če je imel kruh še tako dobro namazan in bi bil rad vse sam snedel, je vendar vselej delil z revnim sosedovim Tončkom, če sta le skup prišla. — Nekaj podobnega se je naučil pater Damiján od svoje dobre matere. On, njegov bratec in sestra so hodili v sosednjo vas v šolo. Tam so ostali čez poldne in so čakali popoldanskega pouka. Malo kosila so vselej seboj nesli v pletenici. Navadno je bila bolj borna jed. Enkrat so jim pa mati pogače pridejali. Šli so pa otroci skup z beraškim šolarjem. Najprej so soglasno sklenili, da bodo z beračkom skupaj jedli in ž njim pogačo delili. Jožek, poznejši p. Damiján, je pa segel še dalje. Rekel je: „Dajmo mu rajši vso pogačo. Saj mi večkrat kaj dobimo. Temu pa drugekrati zmir manjka.“ Zgodilo se je po tem nasvetu. — Krščanski starši, pravite včasih otrokom, takele zglede, in otroci bodo v veselje angelcem gotovo posnemali, če le nimajo že pokvarjenega srca.

Sv. Edmund, ki je bil pozneje škof v Kentebiri je imel zelo pobožne starše. Materi je bilo ime Mabilija, očetu pa Edvard. Zadnji je prosil ženo za dovoljenje in je šel v samostan, kjer je prav sveto živel. Mati je pa sama otroke

vzgajala. Bolj z zgledom kakor z besedo je učila zatajevanja. Za spodnje oblačilo ji je bila trda žimnata srajca. Čez ledje ji je bila obleka z drobno železno žico prepletena. Ta pas je umirajoča zapustila sinu Edvardu. Otroci, ki so imeli tako zatajevalno mater, so se tudi sami pridno premagovali. Ob petkih niso nikdar drugega zaužili kakor samo kruh in vodo. Ko je mati poslala dva sina na vseučilišče v Pariz, je dala vsakemu spokorno oblačilo ter jima je naročila, da ga morata nositi vsak teden kaka dva ali tri dni, da bosta tako oborožena zoper nizko meseno poželenje. — Kaj pa moderne matere k temu pravijo? Jaz pač nimam tu namena, da bi vsem staršem svetoval tako posnemanje. Pa zgled naj jim pove, da so pobožni starši vseh časov vadili otroke v zatajevanju in premagovanju.

Če so starši tako že majhne otroke učili zatajevanja, potem jim ne bo težko, navaditi jih tudi pokorščine in podložnosti. Morejo pa pri tem modro postopati; zato tu nekaj pravil:

Prvič. Ne ukažite nikdar kaj takega, kar je za otroke pretežko. Kar bi otrok mogel izvršiti le, če napne prav vse moči, kaj takega smete k večemu svetovati, ne pa zapovedovati. Tudi Bog ni dal samih zapovedi, ampak tudi svete. Prve more vsak brez posebnih težav izpolnjevati

s pomočjo milosti božje, za izpolnjevanje evangelijskih svetov je pa že treba precej junaštva. To vsi vemo, da otrok zavoljo naravnih slabosti marsikaj ne more, kar se odraslim zdi še lahkotno. Zato vestni starši prej pomislijo, če bo otrok mogel razmerno lahko izvršiti, predno kaj velé. Treba je vpoštevati naravne moči otrok in njihovo duševno razpoloženje. Tudi ne preveč ukazov, potem otrok ne ve prav, pri čem je, in izgubi pogum. Nikdar ne pozabite, da so otroci le še otroci in da mora naloženo breme biti primerno otroškim ramenom.

Drugič. Ukazujte z mirnim resnim glasom, ne z vpitjem. Nič otroku tako ne imponira kakor mirna odločnost. Nehote se ji klanja. Če pa ukazujete s strastnim, razburjenim glasom, otrok kmalu opazi, da vam samim manjka premagovanja, in zato ne bo visoko spoštoval vas in vaših ukazov. Tudi v razburjenosti kmalu kaj nerodnega ali pretežkega ukažete ter morate potem popravljati; tako si izmanjšujete veljavo pri otrocih. Sploh mora biti občevanje materino — in še posebno očetovo — z otrokom, čeprav ljubeznjivo, vendar vselej mirno. Mirno in odločno ukazujte, in otroci bodo vselej čutili, da resno zahtevate izvršitve.

Tretjič. Če ste pa enkrat kaj ukazali, potem ne odjenjajte prej, da se izvrši. Seve

velja to le o tistem, kar ste pametnega ukazali. Nespametne ukaze morate sami izpremeniti. Kar ste modro zapovedali, za to se pa morate brigati, če otrok izpolnjuje ali ne. Če pa kdo ukaže, potem se pa ne meni zato, v koliko se je ubogalo, si sam veljavo izpodkopuje. Otrok mora biti trdno prepričan, da prej zanj ne bo miru, kakor da vaši zapovedi ugodi; potem bo zmir laže protivno svojo voljo klanjal vašim ukazom. Če je pa že izkušen v tem, da vaših ukazov ni treba tako za resno jemati, potem se bo že izvil in ne bo ubogal. Oče in mati morata biti tu zopet edina. Če je oče kaj ukazal, mora izvršitve tirjati tudi mati, in nasprotno. Pa v tem starši veliko greše; tako so sami krivi grehov svojih neubogljivih otrok.

Slednjič. Nepokorščino vselej kaznujte! Kakor hitro je gotovo, da je otrok vedel za vašo zapoved ali prepoved, pa jo je še vse eno prelomil, ste ga dolžni kaznovati. Priti mora tako do prepričanja, da vsaki nepokorščini sledi kazen. Tudi je dobro, da otroke zraven opomnite, da niso bili nepokorni samo vam, temveč tudi Bogu, čigar namestniki ste vi.

Ljubi starši, potrudite se in izpolnjujte ta pravila. Tako boste storili dobro svojim otrokom, da si bodo s pokorščino pridobili blagoslov, ki je navezan na četrto božjo zapoved; koristili

boste pa tudi sebi, ker pokorni otroci vam bodo na zemlji v veselje in v večnosti v plačilo.

Neki misijonar je naletel v Ameriki na postarnega moža, ki se je iz Nemškega tja preselil. Misijonar ga je vprašal, kako mu dopade v Ameriki. Odgovoril je: „Oh meni v Ameriki še nikoli ni dopadlo. Zmir sem mislil, da se povrnem nazaj v domovino. Zdaj pa mislim tukaj umreti. Imel sem namreč edinega prav dobrega sina. Vse je tako lepo ubogal, kakor težko še kateri drugi otrok na svetu. Ko je bil komaj 17 let star, se ga je pa polotila jetika. Mlad je moral umirati. Jaz in mati njegova sva pa zraven v silni žalosti jokala. Rekel nama je: „Ljuba oče in mati! Nikar ne žalujta po meni. Jaz rad umrjem. Zdaj sem še nedolžen. Kmalu bom pri Bogu, tako upam, in potem bom neprenehoma molil za vaju. Amerika je nevarna dežela. Ne jokajta torej! Bog ve, kaj bi bilo tu iz mene, če bi še dalje živel? Morda bi zašel v slabe tovaršije in bi postal velik grešnik. To bi bilo šele hudo za vajini srci.“ Tako je umrl. Te besede so me takrat močno pretresle, in še zdaj jih ne pozabim. Ganile so me, da sem sam jel bolj za dušo skrbeti. Zmir še mislim nanj in, da se laže greha varujem, prejemam pogosto sv. zakramente. Enkrat pa hočem biti pokopan ob svojem nedolžnem sinu. Na njegovi strani

hočem počivati, ž njim vred iz groba vstati, ter skupaj ž njim iti naproti božjemu sodniku.“

— Kar upa, bo gotovo tudi dosegel.

3. Starši morajo otroke napeljevati k dobremu in jih privaditi lepemu krščanskemu življenju.

O tem smo že marsikaj povedali. Tu še trojno.

Prvič. Gotovo Bog hoče da starši otroke tako izrežajo, da bodo tudi na svetu srečni. Zato skrbite, ljubi starši, da se vaši otroci kaj prida nauče, da bodo pridno hodili v šolo, da bodo tudi doma izvršili, kar jim v šoli nalože. Le potem bodo pripravi in rabni ljudje. Če ste starši pri tem zanikarni in površni, lahko zakrivite, da otroci ne bodo nikoli imeli primernega kruha. Tudi učite otroke, da bodo z ljudmi prijazni in uljudni; potem jih bo imel vsakdo rad, in bodo veliko laže izhajali.

Drugič. Ponavljam, kar je silno važno. Najbolj skrbite, da bodo otroci vse verske dolžnosti vestno in natančno izpolnjevali ter tako zares krščansko živeli. Čujte, kaj doseže dobra mati. V neki samostanski hiši v Šleziji se je vzgajalo več deklic. Med njimi je bila tudi devetletna Metika, hči višjega katoliškega uradnika. Mati je že koj majhno privajala molitvi.

Razlagala ji je tudi, kdo je pri sv. maši na oltarju, in kdo biva vedno v tabernaklju. Tako je dosegla, da je Metika zelo rada že doma hodila ž njo v cerkev. Tudi v samostanu je bila z največjim veseljem vsak dan pri sv. maši. Pa prišla je mrzla zima. Metika je bila pa malo bolj lahno oblečena. Zato so ji redovnice začasno odsvetovala hoditi k sv. maši. Rekle so: „Zate je prezgodaj sv. maša, ker si še majhna. Tudi je kapela premrzla, se boš prehladila. Rajši poleži tako dolgo, da bodo sobe že dobro gorke!“ Pa Metika se ni dala pregovoriti in je hodila še zmir vsako jutro v cerkev. Nekega večera ji je pa redovnica vzela obleko, potem je seve deklica morala zjutraj v postelji čakati tako dolgo, da je obleko dobila. Kaj pa je nato storila? Ko se je oblekla, se je splazila v kapelico. Pogledala je okrog sebe. Mislila je, da je sama. Šla k oltarju in po stopnicah k tabernaklju. Tu se je globoko priklonila ter poluglasno molila: „Ljubi Jezušček! Nikar mi ne zameri, da danes nisem bila pri sv. maši. Saj bi bila rada prišla; pa mi je dobra nuna obleko odnesla, in tako nisem mogla.“ Tako ganljivo je nagovorila Jezusa; slišal je pa ni samo ta, ampak tudi neka redovnica, ki je neopažena klečala za malo prižnico v kapeli.

Tretjič. Starši, privadite otroke na krščanske čednosti! Navadite jih na primer

radodarnosti! Otrok bi rad vse sam imel pa nobenemu nič dal. Tako nagnjenje k lakomnosti je v njem. Modre matere pa ga lepo nagibljejo, da vselej da tudi kaj bratcem in sestricam, kadar kaj ima. Začetskoma da precej nerad in zelo malo; potem zmir več in iz boljšega srca; nazadnje pa iz ljubezni do Boga, kar doda plemenitemu dejanju tudi zaslužnost za nebesa. Poznal sem starše, ki so vselej otroke lepo pregovorili, da so delili z bratci ali celo s tujimi otroki. — Isto velja o dobrotljivosti do revežev. Večina staršev še ne misli ne na to, da bi tudi otroke vadili dajati revežem miloščino, čeprav jo sami dele. Kako lepo bi bilo, če bi milodare delili po nedolžnih rokah svojih otročičev. Sveti Frančišek Salezij je imel pobožno mater, ki ga je seboj jemala, ko je nosila bolnikom in revežem darila. Kmalu je dobil toliko veselja do darežljivosti, da je mater prosil, če sme to in ono, kar je sam dobil v dar, nesti revežem. Še lastno kosilce je včasih podaril. — Sveti Bernardin Sienski je bil že v šestem letu brez staršev. Njegova teta Diana ga je vzela k sebi. Ta je pa bila zelo dobrotljiva. Navadila je dobrodelnosti tudi Bernardinčka, — pa tako, da jo je kmalu prekosil. Enkrat je imela teta samo toliko kruha, kolikor bi ga z otrokom sama pri obedu potrebovala; zato je pa odpustila to pot nekega

reveža praznega. Bernardin je bil priča in je rekel: „Ljuba teta, dajte no najin kruh temu revežu. Drugače jaz ne bom ne kosil, ne večerjal. Rajši sem cel dan lačen, kakor pa da bi tale revež nič ne dobil.“

Bogata francoska gospa je s hčerko pregledovala veliko zbirko podob v Parizu. Hčerki je posebno dopadla neka velika podoba; vprašala je mater, kaj pomeni. „Na tej podobi vidiš, kako Jezus sv. Petru podaja nebeške ključe,“ jo je poučila mati. „Oh, mama, če bi pač jaz imela ključ od nebeških vrat! Koj bi nebesa odprla in bi vas in ateja k ljubemu Bogu peljala.“ „Če bi tako rada imela nebeški ključ, ti ga bom pa jaz koj tamle na mostu dala.“ Otrok je z veseljem pričakoval mosta. Ko sta se vračali čez most je mati vzela iz denarnice en zlat, izročila ga je hčerki z besedami: „Pojdi in nesi ga tjakajle revnemu slepemu možu, ki jokaje prosi miloščine.“ Deklica je oddala in vrnivša se je rekla materi: „Zdaj pa že vem. Ta milodar je bil nebeški ključ. Gospod katehet so nam v nedeljo pri krščanskem nauku rekli, da miloščina nebesa odpira.“

Dve deklici sta se jeli pričkati, katera ima lepšo roko. Imeli sta pa še staro mater, ki je znala zelo lepo učiti in lepe zgodbe praviti. Zmir sta se z velikim zaupanjem k njej obračali.

Tudi zdaj sta jo prosili, naj razsodi. Rekla je: „Pokažita roke!“ Potem je dolgo roke gledala in vmes premislila, kako bo pametno razsodila. Odgovorila je: „Jaz ne morem odločiti; vprašajta reveže. Ti vedo. Zakaj najlepša roka je tista, ki rada deli miloščino.“ Potem sta pa rekli ena za drugo: „Moja roka bo znanprej rada dajala revežem!“

Posebno poskrbite, da bodo otroci pohlevni, spravljeni in miroljubni. Med otroki brž pride do prepira. Potem so hudi drug na drugega in se še ne pogledajo ne. Če kaj takega opazite, pomagajte k spravi. Povejte jim, kako je Jezus velikodušno odpustil, kako lepo je za tistega, ki prvi odpusti. Potem bodo otroci tudi v poznejšem življenju radi odpuščali razžalnikom in ne bodo živeli v sovraštvu. — Tako in podobno se vam ponujajo, ljubi starši, različne prilike, da otroka izpodbudite k eni ali drugi krščanski čednosti. Če ste jih navadili krepostnega življenja, ste jim dali največjo doto. — Francoškega viteza Bajarda so vprašali, kakšno bogastvo mora oče otrokom zapustiti; odgovoril je: „Čednost in modrost; to je bogastvo, ki ga ne more vzeti ne huda ura in ne hudoben človek.“

Zdaj boste pa morda rekli, ljubi starši: „Če vse premislimo, kar smo dozdej brali v tej knjigi, moramo priznati, da smo v marsičem kaj zagrešili.

Torej iz otrok ne bo kaj prida.“ Odgovarjam pa: „Pač malo staršev je, ki bi pri vzgajanju nikdar ne bili napravili kake napake. Pa, če je le resna volja, če se le prizadevate po svoji zmožnosti, iz svojih otrok izrediti dobre otroke božje, in če zraven tudi v stanovitni molitvi prosite blagoslova od zgoraj, potem se ne bojte. Ljubi Bog in angeli varuhi popravijo napake, ki ste jih zagrešili iz nevednosti ali slabosti. Koli-kokrat mora priskočiti božja pomoč človeški slabosti! In ta je blizu vsem, ki resno prizadevajo. Tudi mašnik pri najboljši volji svojo službo včasih opravi pomankljivo. Božja pomagalna modrost pa dopolnjuje primankljaje.“

Nad vse žalostno je pa pri brezvestnih starših, ki sami nimajo verske resnosti. Teh nekateri imajo samo naravno ljubezen do otrok, kakor je ista lastna tudi kokoši, mački in lisici. Zavaljo napačne ljubezni bo vzgoja ponesrečena. Drugi takih malovernih staršev pa otroke prepuste samim sebi in se ne menijo, ali bodo svetniki ali divjaki. Postanejo seveda večkrat divjaki. Tu, ko si starši sami nič ne prizadevajo za pravo srečo otrok, ne zaslužijo božje pomoči; pa saj je tudi ne prosijo. Tu bodo navadno vsi otroci brez izjeme slabi; krivi so pa temu malomarni starši sami.

VI.

Skrb staršev za otroke po šolskem izstopu.

Čas od četrtega leta dalje dotlej, ko otroci zapuščajo šolo, sem imenoval čas glavne vzgoje. Zakaj v teh letih se mora položiti glavni temelj; v teh letih se mora izvršiti glavna setev. Če so ta čas starši otroke zanemarjali; potem se ne da več dosti doseči. Sprejemljivo otrokovo srce so pripravna tla, ki je treba vanje sejati dobro seme. Če so ta čas starši storili svojo dolžnost in so svojemu trudu prosili uspeha v goreči molitvi, potem se je zdravo seme v srcu globoko ukoreninilo ter bo bujno raslo v višavo. Če je pa njivica že vsa s plevelom preraščena, potem se poboljšanje v izkušnjav polni mladosti največkrat ne bo posrečilo.

S tem pa ni rečeno, da odslej, starši, lahko kar križem roke držite. Ne, zdaj morate čuječnost še podvojiti. Zdaj vam je dolžnost, da to lepo varujete, kar ste poprej vsejali. Da to dosežete, morate mladino skrbno nadzorovati. Zakaj sinovi

in hčere so prestopili v nevarna leta, ko greh miče in kliče, ko se jim pripravljajo mamljive in vabljive izkušnje, ko se svet sladka in dobrika ter ponuja kupico sladkega uživanja. In njih srce? To je polno življenja; želi uživanja, koprni po zabavi, razvedrilu in prostosti. Manjka pa mladini premišljenosti, mirnega preudarka, izkušnje. Srce s slepim poželenjem hoče v mladosti mogočno zagospodariti nad umom in pametjo. Vrh tega starši do doraščajočih otrok ne morejo biti tako strogi, kakor so bili lahko v prejšnjih letih. Nekaj, čeprav modro omejene, prostosti jim morajo dajati. Da pa tako skrbno nadzorovanje dandanes ni lahko, ve vsak, ki pozna izpridenost sveta.

Da boste lažje prav vladali otroke v mladinskih letih, vam bom v sledečem podal zopet nekaj praktičnih migljajev. Najprej pa ponavljam, glavna stvar je zopet to, da vsak dan za otroke in z otroki molite. Čim več izkušnjav mladini preti, tem bolj potrebujejo podpore od zgoraj. Prosite, in dobri Bog bo čuval nad vašimi sinovi in hčerami, da kje ne zadenejo nesrečno ob kamen izkušnjav in ne padejo v greh. Posebno jih vsak dan priporočajte mogočnemu Marijinemu varstvu!

Prvi migljaj.

Starši, skrbite, da bodo vaši mladeniči in dekleta lepo opravljali vsakdanje molitve, da bodo ob nedeljah in praznikih na pravem kraju v cerkvi pri službi božji ter da bodo pogosto in vredno prejemali sv. zakramente!

V dosego tega si morata vidva, oče in mati, vse prizadevati. Pa pri mladeničih to ni vselej lahka stvar; zakaj ti vidijo in slišijo marsikaj, kar jim prvotno gorečnost ohlaja. Pa starši, morate biti v tem neizprosljivi. Če enkrat ne bodo dajali Bogu, kar je božjega, tudi vam ne bodo, kar so vam dolžni.

Prepričajte se včasih sami, če so vaši sinovi resnično pri sv. maši. O koliko sinov gojlufa v tem oziru starše, ki jim le preradi vse verjamejo. Priden mladenič iz L. mi je kočijažil in med potjo mi je marsikaj povedal. Ko sva se peljala skozi vas B., mi je rekel: „Fantje iz tele vasi gredo vsako nedeljo v trg T.; doma mislijo, da gredo k deseti maši v cerkev; pa ostanejo vsi bliže v gostilni. Ko mine v cerkvi, jo pa tudi ti narežejo domov.“ — Torej, starši, čujte!

Ozir molitve! Najlaže veste, da otroci vestno molijo, če opravljate po možnosti jutranjo in večerno molitev skupno ž njimi.

In o svetih zakramentih! Če jih vi sami redno prejemate, jih bodo tudi vaši doraščajoči otroci.

Drugi migljaj.

Posebno tudi glejte, da bodo otroci rasli v ljubezni do nebeške matere! Pred kratkim sem bral sledeče mikavne besede.

„Tisočkrat se je že zgodilo, da se je Bog še v zadnji uri usmilil še tako velikih grešnikov, če so ohranili le iskrico ljubezni do Marije. Ena sama češčenamarija, neznaten šopek, poudarjen Mariji; svetinjica ali škapulir na vratu — je bil že mnogim rešitev v najresnejšem trenutku, ko se je odločevalo za nebesa ali pekel. Nasprotno se je pa tudi na tisoč in tisoč zgledih v starih in novejših časih izkazala resnica, da noben greh ni bolj nevaren; kakor greh tistih, ki se za Marijo ne menijo ali jo celo zaničujejo.

Sveti cerkveni učenci naravnost uče, da je zanesljivo znamenje, da bo človek zveličan to, če Marijo otroški ljubi. Tisti pa, ki se zoper Marijo vzdigujejo, so po nauku svetih učnikov določeni za pekel.“

Če pa je toliko odvisno od tega, če je kdo z Marijo ali ni ž njo, ljubi starši, bo treba vse storiti, da bodo vaši sinovi in vaše hčere res Marijine. Kaj veselo znamenje za našo lepo

deželo je, da je okoli tridesettisoč fantov in deklet stopilo v Marijine družbe, da bi še laže Marijo prav častili, da bi bili še bolj deležni mogočnega varstva Marijinega, ki so ga v nevarni mladosti tako potrebni.

Ljubi starši, rekel sem vam, da je mladino silno težko nadzorovati, zelo težko vladati. Nobena reč vam pa te težkoče bolj ne olajša kakor te družbe. Tu se družbeniki sami nadzorujejo, sami se izpodbujajo k molitvi, k pobožnemu petju, k pravočasnemu prejemu sv. zakramentov in k vsemu dobremu, kakor se nasprotno mladi ljudje zunaj družbe v slabih družčinah drug drugega pohujšujejo.

Dragi oče, ljuba krščanska mati, ali bosta poskrbela, da vstopita vajin sin in vajina hči koj v Marijino družbo, kakor hitro jih po šolskem izstopu hočejo vanjo sprejeti? O koliko deklet so že družbe obvarovale sramotnega padca in koliko mladeničev so ohranile na pravem potu. Sicer pade eden ali drugi, čeprav je v družbi. Pa ne zato, ker je bil v družbi, marveč zato, ker ni izpolnjeval, kar družba zahteva, ker je živel, kakor bi ne bil v družbi.

Družčino morajo imeti mladi ljudje. Družba poskrbi za dobro družčino, ki jih blaži. Drugače bi morda vaši sinovi v družčini pijancev, ponočnjakov, razgrajačev posuroveli, se pohujšali

in nazadnje pogubili. In hčerke vaše bi izgubile nedolžnost, dobro ime in strah pred grehom ter bi osramotile vašo hišo z nesramnim padcem.

Če pa vajin sin in vajina hči ni več za družbo, pa poglejta, da vsaj ne bo zoper družbo. Kdor je zoper družbo, ta zalezuje Marijino peto, je tako zoper Marijo samo. Kdor je pa zoper Marijo, temu je takorekoč v čelo vžgano znamenje, da bo pogubljen. Tu starši včasih sami greše; če ni njihov Janez za prvega in njihova Barbika za prvo v družbi, jim je pa družba že slaba. To se pa rado otepa; primeri se potem večkrat, da njih otrok še za zadnjega v družbi ni več vreden. S častjo govorite o družbi; otrokom pa recite, da so je še premalo vredni.

Da bodo pa otroci radi v družbi, svetujem, da jim daste lep zgled in stopite v tretji red. Kar je družba za proste, to je za zakonske imenovani red. Če ne veste, kje sprejemajo v ta red, vprašajte pri izpovedi. V majniku leta 1902 je klečal med tretjeredniki mlad mož, ki je med drugim izkusil tudi kaj se pravi na Dunaju se šolati. S so-progo vred je očitno v cerkvi napravil tretjeredno obljubo.

Tretji migljaj.

Darujte otroke vsak dan presvetemu srcu Jezusovemu in učite jih, da se bodo tudi sami darovali.

Zjutraj naj napravijo, kakor vi, tako tudi vsi otroci dober namen. Na drugem mestu v tej knjigi (stran 35.) sem prepisal lepo škofovo molitev, s katero se vsako jutro lepo združite s presvetim srcem Jezusovim in mu darujte vse molitve, dela in trpljenja. Na vseh svetnikov l. 1903. sem pridigoval v mali župniji. Pripočal sem staršem to škofovo molitev in pa družbo „apostolstva molitve“, kateri že zadosti vsak, ki opravlja slednje jutro imenovano škofovo molitev k presv. srcu. Rekel sem jim v domači besedi:

„Vi in vaši otroci so tudi vsi poklicani v nebesa k svetnikom. Kajne, vsi bi tudi radi prišli gori? V nebesa pridejo vsi, ki si silo prizadevajo, pa zopet samo tisti, ki se res silijo. Škof nam svetujejo pripomoček, da nam ne bo treba samim sebi preveč velike sile delati, in bomo vendar v nebesa prišli. Kaj pa? Vsako jutro se zedinimo s presv. srcem Jezusovim v tabernaklju in recimo: O presveto srce Jezusovo, tebi darujem vse molitve, dela in trpljenja današnjega dneva. Moliti velikokrat ne morete dosti; imate preveč dela. Potem bodo pa tudi vaša,

tako darovana dela sama molitev, ker ste jih posvetili Jezusovemu srcu. In koliko trpljenja imate eni in drugi. Če trpite nejevoljni, trpite vseeno, samo še težje, pa brez zaslužnja, ter si še vica za drugi svet kurite; če pa trpljenje darujete presv. srcu, vam bo Jezus trpljenje posladil. Misel, saj trpim na čast najsvetejšemu srcu, ki je tudi zame tolikanj trpelo in trpelo tako voljno, vam bo dajalo celo veselje do trpljenja. Tako boste najlažje že na tem svetu dostali trpljenje, ki bi vas drugač morda čakalo v vicah.“

„Darujte torej ljubi starši, vsak dan molitve dela in trpljenja presv. srcu — pa ne samo svojih! Matere, storite to še za otročiče, ki sami ne morejo storiti! To sem vam že rekel. Zdaj še prosim: Poskrbite, da tudi večji to store gotovo vsak dan. Tako bo cela družina vsak dan vnovič posvečena presvetemu srcu v tabernaklju, ki bo njemu posvečene z vidno roko blagoslavljalo in varovalo.“

„Pa kar naravnost do Jezusa si prav ne upamo. Naj pa Marija posreduje. Tudi naše molitve niso toliko vredne, da bi jih naravnost presv. Jezusovemu srcu darovali. Jih pa darujmo najprej Mariji, da jih ta pozlati. V njenih rokah postane vse več vredno. Zato pa molimo, takole: „O presveto srce Jezusovo, po rokah prečiste

Device Marije ti darujem vse molitve, dela in trpljenja . . . .“

„Koliko se v vaših hišah dela in trpi. Polno dela in trpljenja čaka tudi vaše otroke. Škoda, če bi to ne bilo plačano pri Bogu. Plačana pa bodo vsa dela in trpljenja, če jih boste darovali na povedan način. Koliko zasluženja si boste nabrali vi in otroci. In sveto srce Jezusovo, kateremu na čast boste vi in vaša družina tu delali in trpeli, živeli in umrli, bo z vami in vas bo ob smrtni uri sprejelo k sebi v nebesa — med svetnike.“

„Če se tako vsak dan združite s presvetim srcem Jezusovim, pa storite prav to, kar delajo tisti, ki so udje družbe ‚apostolstva molitve‘. To družbo sem vam že dovolj ob drugi priliki opisal in imate jo opisano tudi v „Bogoljubu“. Zdaj nič pametnejšega ne vem, kakor da se danes vpišemo vsi iz cele župnije v to družbo, da tako vstopimo v veliko družino tistih, ki so z Jezusovim srcem združeni, da — rečem lepše — da se tako zapišemo vsi kar v presveto srce Jezusovo samo. To je pa nekaj velikega. To srce je enkrat reklo: ‚Ako ostanete v meni, in moje besede v vas ostanejo, prosite, karkoli hočete, in se vam bo zgodilo‘. (Jan. 15, 7.) Ali razumete veliko obljubo dobrega Jezusa? Če se izročimo njegovemu srcu in v njem tudi ostanemo,

potem bomo uslišani, za karkoli pametnega bomo prosili. Vsem nam se pa pametno zdi, prositi za nebesa. Združeni z najsv. srcem prosimo za nebesa, in gotovo so naša! . . .“

Potem sem še naznanil uro, kdaj zapisujem. V župniji je 66 hiš; iz 57 hiš so se vpisali vsi; mislil sem, da se bodo prišle zapisovat ženske; zato sem bil še bolj vesel, ker so prišli skoro iz tretjine hiš gospodarji sami ali dorasli mladenci. Prvi se je oglasil mož, ki mora za duhovnikom tudi prvi dajati celemu kraju lep zgled. Iz domače župnije se jih je zapisalo 375; oglasilo se jih je pa takoj še iz bližnje okolice toliko, da jih je skup nad 500 udov.

Ljubi starši, še vi tako storite, in se ne boste kesali! Kaj je „apostolstvo“ lahko izveste pri domačem duhovniku.

Četrty migljaj.

Tu bi rad še posebej očetom nekaj naročil. Ko so dečki šoli odrasli, navadno mati nima več zadostnega upliva nanje. Odslej se ti oklepajo bolj očeta in poslušajo, kaj ta pravi. Oče mora z zgledom in besedo pri sinovih trojno doseči, namreč da bodo spoštovali Boga in vse sveto, da bodo sramežljivi in da bodo v plemeniti samozavesti zaničevali strah pred ljudmi ter

se ne bodo sramovali verskega življenja, če jih tudi svet zato zaničuje.

1. Mladenič rad pozornost drugih nase obrača, velikokrat na grešen način. Dovolí si celo, da med tovarši zaničljivo govori o veri in božjih rečeh, ali da se pri službi božji pobalinsko obnaša. Očetje, kaj takega ne trpite! Nič nima žalostnejših posledic kakor bogokletje. Podučite jih. Sancta sancte tractanda — s svetimi rečmi se mora sveto ravnati.

Pred več leti je živel v A. častitljiv oče. Sin njegov je bil nekaj let na tujem in se je naučil, kar se rado zgodi, tudi marsikaj nerodnega. Ko se je vrnil, in so doma skupaj z brati, sestrami in pomočniki kosili, je hotel veliko besedo imeti. Marsikaj je pravil in izgovoril je vmes nekaj nedostojnega o sv. rečeh. Mati mu je brž jela migati, prst si je položila na ustne ter kazala na očeta, ki kaj takega ne bo trpel. Sin je pa še nalašč predrzno ponovil. Oče je vstal, ga je prijel in peljal v kuhinjo. Tu mu je rekel: Odslej ne prideš več k skupni mizi. Tukajle boš posebej malo dobil. Mi smo navajeni spoštljivo govoriti o svetih rečeh in le tako govorjenje poslušati. Ti imaš pa drugačno navado in torej ne spadaš v našo družčino. Tako dolgo ne boš več z nami obedoval, dokler ne boš vseh, ki so morali slišati tvoje pohujšljivo govorjenje,

lepo prosil odpuščenja in dokler ne obljubiš, da se kaj takega nikdar več ne predrzneš.“ Trda je bila. Sina je hotela jeza premagati; pa poznal je resnost očetovo; zato se je premagal. Molče je jedel, kar mu je mati prinesla. Po kosilu je pa prosil vse odpuščenja in obljubil za vselej poboljšanje. Naslednjo soboto je šel k izpovedi in je bil zopet, kakor v prvi mladosti, dober, bogaboječ človek.

2. Drugič je potreba, da se sinovom pristudi nečistost in pijanost. Oče mora lepo učiti, kako vzvišen je človek nad živalmi. Kako zaničevanja vreden je nečisti mladenič, ker se poniža do živali; kakšen revček je pijanec, ki stori celo nekaj tako nizkega, kar še pri živalih ne najdemo. Kolikor bolj bo mladenič spoštoval sebe in svoje krščansko dostojanstvo, toliko bolj bo zavarovan proti nevarnim vplivom. Če se je pa vdal nesramežljivemu počenjanju in pijanosti, se je zavrgel, je izgubil spoštovanje do samega sebe in se bo valjal kakor prasè v blatu nizkih grehov. Zato mu mora oče vdahnuti stud do vsega grdega.

Na čuden način, ki se pa ne more zmir posnemati, je izpreobrnil neki kmet svojega petnajstletnega sina. Ta je v družini mladih dekel pri delu nespodobno govoril. Oče je pa neopažen slišal. Pristopil je, prijel nadebudnega sinka in ga je za pol ure zaprl med mlade pujske: „Na, tukaj je prostor zate; s temi se tako pogovarjaj!“

— Ko je prišel sin iz ječe, ga je bilo tako sram, da ni vedel, kam bi se dejal. Odslej ni prišla nobena nesramna beseda več iz njegovih ust.

3. Oče mora poskrbeti, da sinovi postanejo plemenito značajni. Značajni so tisti, ki so odločno za to, kar spoznajo za dobro, in se ne menijo za zasmehovanje surovih tovaršev. Žal, da je vsak človek precej k temu nagnjen, da vprašuje, kaj bodo pa ljudje rekli. Če se mladenič temu nagnjenju ukloni, se bo kmalu sramoval vernega se kazati, k izpovedi hoditi, pred sv. R. Telesom poklekniti, za božjo čast se potegniti. Iz strahu pred ljudmi bo mirno poslušal protiversko govorjenje ali še sam kaj bleknil, samo da mu tovarši ne bodo vestnosti očitali. Tako bo iz napačne sramežljivosti sam delal, kar v srcu še obsoja. In vestnost njegova bo vidno pešala. Zato je sveta dolžnost očetova, da s pripravnimi nauki sinu dokaže, da je za mladega človeka sramota, če nima toliko poguma, da bi stano vitno zagovarjal to, kar spoznava za dobro, in bi zavoljo nedoraslih, pokvarjenih fantalinov pustil svoje boljše prepričanje. Take strahopetnosti se mora sramovati mlad mož. — S takimi in podobnimi besedami bo oče v sinovih utrjal plemenito značajnost in samozavest.

Leta 1898. so me povabili v rojstni kraj N. pridigovat mladeničem in dekletom, ki smo

jih nato sprejeli v M. družbo. Deklet je bilo precej, mladeničev pa — pa — samo dva. To je najmanjša družba; pa menda najzgodnejša, ker obstoji iz samih takih, ki se boje Boga, pa nobenega drugega, ki se upajo dobrega oklepati, naj store in reko drugi tako ali tako. Manj značajni pa pravijo: „Bom videl, če bo še ta pa ta . . . .“

V L. so prejšnja leta moški redko pristopali k sv. obhajilu. Prišel je pa v kraj krepak fant, ki je vojake odslužil, in je neustrašeno vsak mesec prejel svete zakramente. Potem so se tudi drugi bolj upali. Tu je eden večino potegnil za seboj. Povem še, da je bil to učitelj, da boste vedeli, da tudi o tem stanu vem dokaj lepega.

Leta 1902. sta me obiskala dva zakonska, da sem jima celo številno družino vpisal v rožnivenko bratovščino. Mož je rekel: „Znano mi je, kako koristna in kako lahka je ta bratovščina. Ne zahteva več, kakor da se vsak teden vsi trije deli svetega rožnega venca izmolijo. Pri nas jih še dvakrat, ker brez rožnega venca ne gremo nikoli spat.“ Jaz sem zapisal. Mož je pa nadaljeval: „Gospod, zdaj pa še prosiva da naju sprejmete v tretji red.“ Jaz sem vprašal, če imata morda rajši, da kar na tihem v žagradu pri zaprtih vratih. „O zakaj?“ je zavrnil mož, „kar je dobro, tega se ne smemo sramovati!

Če bi pa bilo naju sram, bi pa ne pristopila.“ Na to se je izvršil sprejem očitno v cerkvi. Ta zgled sem tu postavil, ker ta oče tudi sinove vzgaja v duhu krščanske neustrašenosti, te je pa prav dandanes zelo treba. Ta mož pa ni učitelj, ta je trgovec v takem kraju, da bi laže izhajal, če bi ne kazal svoje verske zavesti. Pa jo!

Leta 1863. je umrl na Francoskem topniški polkovnik Pakveron. Zadnje besede so mu bile: „Jezus, Marija, Jožef.“ Bil je to cel možak, vrl vojščak, prepričan katoličan, neomahljiv značaj, velik častivec Marijin. Ko je poslal enega sinov na politehnično učilnico v Pariz, v kateri je bila večina gojencev brez vere, mu je pisal: „Ljubi sin, takoj razgrni svoj prapor, da bo vsak vedel, kdo da si. Čez 48 ur ne sme noben tvojih součencev več dvomiti o tvojem mišljenju. Le to ti pomaga, da vztrajaš. Bodi kristjan, odkrit katoličan! Nič ne skrivaj! Predvsem, le bati se ne! Kdor ima veliko čast, da je katoličan, temu ni treba šele milosti prositi, da bi smel svoje prepričanje kazati. Tak ima pravico, da se ga spoštuje. To sem jaz štirideset let izvajal in šlo mi je dobro!“

Peti migljaj.

Kar sem pred kratkim očetom ozir sinov priporočil, moram še enkrat resno obema naročiti:

„Oče in mati, varujte nedolžnost otrokom!“ Največ izgubi, kdor pride ob vero. Za vero je pa nedolžnost največ vredna. Pa ima toliko sovražnikov. Če nečisti strup okuži srca mladini, prežene vse dobre lastnosti. Če pa starši s čuječnostjo ohranite otrokom nedolžnost do poročnega oltarja, potem ste jim dali najlepšo doto. Tak ženin in taka nevesta posebno zaslužita varstvo najčistejše nebeške matere.

Pred petdesetimi leti je živela na Štajerskem revna mati, ki je imela edino hčer. Izredila jo je prav lepo krščansko. Zavoljo pomankanja jo je morala dati služiti. Deklica je prišla k bogatemu kmetu. Tu jo je najstarši sin tako dolgo zalezoval, da jo je zapeljal. Gospodar je bil vesten mož; zahteval je od sina, da jo poroči in jo tako napravi za najbogatejšo kmetico cele okolice. Na poročni dan je šla dolga procesija vriskajočih svatov proti cerkvi. Sredi med svati je bila tudi nevestina mati, pa ne vesela! Ta je v silni žalosti jokala. Druge ženske so jo tolažile: „Kaj boš žalovala. Saj kaj boljšega bi hči ne mogla zadeti. Kar je bilo narobe, pa vse poroka popravi. Mati je odgovorila: „Če bi ležala moja hči mrtva pred menoj, pa bi imela še čisto, nedolžno srce, bi bila sicer jaz žalostna; vendar bi gledala nanjo tudi z nekim veseljem. Zdaj si je pa časno srečo kupila z grehom in sramoto;

in to je kar mi je neznosno. Vem tudi, da brez kazni božje to ne bo“.

1. Pazite, s kom občejujejo vaši otroci! Družina je že veliko izkazila. Ne trpite, da bi se vaši otroci družili z izpridenimi tovarši. Bolje, prej bolj paziti, kakor pa potem na grobu nedolžnosti zastonj solze točiti. Nedolžnost izgubljena ne vrne se nobena. Posebno pazite, v kakšno hišo daste otroka stanovat, služiti, učiti. Kolikokrat starši slepo zaupajo sina ali hčer družinam, ki niso pravega duha. Izpregledajo pa šele potem, ko se je otrok vrnil ves pokvarjen domov. — Gorenjski starši so imeli pred leti neumno navado, da so sinove „vlačili za jezik na Koroško.“ Da bi se namreč sinovi naučili nemškega jezika, zato so jih dajali na Koroško učiti takega rokodelstva. Pa kaj so se naučili? Kar so koroške nemščine nazaj na Kranjsko prinesli, so jo zopet kmalu pozabili. Nazadnje so samo še hudiča znali nemški klicati. Kaj so pa pozabili? Moliti, k sv. maši hoditi, svete zakramente prejemati! Da je gotovo tudi nedolžnost trpela, če se je gledalo samo na jezik mojstrov, ne pa na vse okoliščine, je umevno.

V kraju J. je živela pred več leti revna, pobožna družina. Najstarši sin je delal učiteljem in staršem veliko veselja. Kako lepo se je pripravljaj na prvo sv. obhajilo. In ko je klečal

pri obhajilni mizi, se je zdelo, da je drugi sveti Alojzij tu. Ko je deček šolo dokončal, ga je oče peljal v precej oddaljeno mesto. Tu se je pogodil s premožnim trgovcem, da se bo sinko štiri leta pri njem učil. Ko bi bil vedel, kako je bilo v tej hiši marsikaj narobe, bi ne bil pustil v njej svojega ljubljénčka. Gospodar je bil čisto neveren; gospodinja mlačna, malobrižna za verske reči; molilo se ni nikdar. Pomočniki so bili nečistih jezikov. Nepokvarjenemu vajencu je bilo začetkoma to zelo nevšečno. Pa nikomur se ni upal povedati. Počasi se je pa navadil in je celo sam zašel. Čez štiri leta je bil čisto pokvarjen. Tako daleč je zagazil, da se ni upal nič več domov. Ko se je izučil, je zapustil gospodarjevo hišo, in drugi dan so ga našli v gozdu obešenega.

2. Pazite tudi, kam zahajajo otroci, kakšnih veselíc se udeležujejo, v kakšna društva vstopajo. Posebno glejte nato, da so otroci zvečer pravočasno doma. Vesten oče se večkrat prepriča, če so doraščajoči sinovi ponoči res doma.

Bogat trgovec je imel doraslega sina. Oče ga je peljal vsak večer nekaj časa na izprehod in v pošteno gostilno. Krog desetih sta se vselej vrnila in skup opravila kratko večerno molitev. Nato sta šla vsak v svojo spalnico, tudi sin. Ko je pa vse potihnilo, jo je pa ta vsak večer zopet popihal iz hiše. Potem je ostajal do dveh ali treh

zjutraj zunaj in je hodil po žalostno krivih potih. Vse mesto je za to vedelo, tudi mati, ki je sinu zmirom potuho dajala in ga z denarjem preskrbovala. Samo očetu je bilo to čisto neznano, in je poprej umrl, predno mu je kdo povedal. Sicer bi ga bilo seve silno užalostilo.

3. Pazite na spalnice svojih hčera. Pokojni kardinal Missia so v Selcih na prižnici staršem naročali, naj poskrbe, da bodo goste mreže na oknih tistih sob, v katerih spe dekleta. Koliko smrtnih grehov bi bilo tako zabranjenih! Pazite tudi, da bodo imele imenovane spalnice vrata z dobrim zapiralom. Ni priporočati, da varuje samo kaka dekle, ko gre vse drugo v cerkev. Previdne matere ne puste, da bi hči sama potovala, sama se vozila brez spremstva po železnici, šla k zdravniku, v mlin i. t. d. Veliko hudega se zgodi, če se vračajo dekleta z nepoklicanimi spremljevalci ponoči s plesišč ali iz gostiln. Plesi na podeh so nevarni, ker v noč se vam mladi ljudje lahko umaknejo izpred oči. Veliko nedolžnosti se pokoplje, ko se fantje poslavljajo od deklet in gredo k vojakom. Nevarni so, kolikorkrat pridejo na dopust, ker se slovo vselej ponavlja.

Šesti migljaj.

Poskrbite, da se otroci kaj pametnega nauče, da so pridno delavni.

Mladostna leta so tista leta, v katerih je treba postaviti temelj za poznejši poklic. Kdor se v tem času ničesar temeljitega ne nauči, tudi pozneje ne bo kaj prida mojstroval. Tudi če so starši zelo premožni in bodo otrokom lahko veliko zapustili, vendar otroci ne smejo biti brez resnega dela. Lenoba je vseh grdob grdoba in začetek vseh nerodnosti. Če starši dovolijo, da mladeniči in dekleta postopajo, bodo ti kmalu kazali lastnosti, kakoršne staršem niso všeč. Proti staršem bodo trmasti in nezaupni, v vsem kretanju pusti in leni, pohlepni po uživanju in zabavi, občutljivi kakor lekarniška tehtnica za vsako malenkost, prevzetni in oblastni nasproti nižjim. Pohajkovanje je kakor mlakuža, iz katere vedno prihajajo strupeni plini. Kdor redno vsak dan dela, ta pa ostane zdrav na duši in na telesu. Delo kroti neredna nagnjenja in dolgčas, ki toliko hudega izmisli, ne more na površje. O cesarju Karolu Velikem se bere, da so morale njegove hčere pridno delati. Morale so tretji, presti, tkati, tkanino beliti in iz nje oblačila delati. Sploh so bile gospodične tistih časov tako delavne za kolovratom, kakor današnje pred zrcalom.

V Jeruzalemu je živel učen in moder židovski učitelj, po imenu Hilel. Med mnogimi učenci je imel tudi enega, ki se je silno bal

vsakega dela. Ime mu je bilo Sabot. Da bi ga skrbni učitelj privadil dela, vzame ga nekoč seboj v dolino Hinon, ki je bila blizu Jeruzalemskega mesta. V tej dolini je bila umazana luža polna črvov in druge nagnusne golazni. Umazani okraki so pokrivali vodno površino, ki je bila preprežena z blatnatimi rastlinami. Ko sta učitelj in učenec prišla k tej luži, pravi Hilel odloživši svojo palico: „Tu si hočeva odpočiti.“ — „Kaj, dobri učitelj! Ob tej smradljivi luži se hočeš odpočiti? Ali mar ne čutiš, kakšni strupeni sopari se iz te luže vzdigujejo?“ — „Prav praviš, sinko; luža je podobna duši lenuhovi; kdo se brez nevarnosti za svojo dušo peča ž njim?“ — Nato popelje Hilel mladeniča k neki zapuščeni njivi; na njej se je šopiril osat s trnjem ter je dušil dobro žito. Tu se nasloni Hilel na palico in pravi: „Glej, ta njiva ima rodovitno zemljo, raslo bi na njej najlepše žito; ali zapuščena in zanemarjena je. Zato pa rodi osat, trnje in strupene zeli; pod njimi pa gnezdiijo kače in kuščarji. Glej, poprej sem ti pokazal pri luži dušo lenuhovo; na tej njivi pa se prepričaj o življenju njegovem!“ — To pa je Sabota močno pretreslo. Skesan in osramočen pravi: „Mojster, zakaj si me peljal v tako puste in žalostne kraje? Spoznam, da so žalostna podoba kaznivega mojega življenja!“ — Hilel pa

mu odgovori rekoč: „Ker me nisi hotel poslušati, ko sem te jaz učil, naj te uči pa todi kaznuje narava in tvoje lastno srce.“ Sabota je to ganilo; šel je vse ter postal delaven mladenič. Kmalu potem ga pa pelje Hilel v lepo in rodovitno dolinico; v ljubkih ovinkih je curljal po njej bister potoček, obsajen s cvetlicami ter zelenim grmičjem, „Glej“, pravi učitelj, „ta dolinica z bistrim potokom, s cvetlicami in zelenjem je podoba delavnega življenja in v priznanje ti pravim, tudi podoba tvojega življenja. Narava, ki te je izmodrila, naj ti tudi poplača, ker si se izpreobrnili.“ — „Res je“, pravi Sabot, „veliko plačilo mi je tudi lastno pomirjeno srce in priznanje mojega dobrega učitelja.“

Aleksander Veliki je rekel: „Delo je kraljevo, pohajkovanje suženjsko.“

Kralj Alfonz se ni nikdar sramoval telesnih del. Ko se mu je nekdo pri delu posmehoval, ga je zavrnil: „Ali je Bog kraljem zastonj roke dal?“

Kako je pridnost mladih let podlaga poznejše sreče, kaže nam tale zgled: Slavni slikar Giordano si je pridobil v slikanju toliko spretnost, da je slednjič najlepše podobe slikal kar — s prsti. Karol II., španski kralj, ga je nekoč imenoval največjega slikarja na svetu. Taki spretnosti pa je bila podlaga, vložena že v

mladosti. Kot osemletni deček je že slikal na presno. Njegov oče, ki je živel ob talentih svojega sina, ga je vedno priganjal, naj pospeši svoje delo, večkrat na dan mu je zaklical: Luka, napravi brž!

Zdravniki se vse vprek pritožujejo, da jim največ dela dajejo oni viši krogi, ki se v mehko oblačijo, v posete vozarijo, pri pojedinah čas tratijo in sicer dolgega časa umirajo!

Mlad puščavnik je rekel starejšemu svojemu dušnemu vodniku: „Kako, oče, da nimam nikakega veselja do dela?“ — „Iz tega spoznam, da ne premišljuješ ne nebeške krasote, ne peklenške nesreče; zakaj misel na to dvojje prežene lenobo, ki gotovo pelje v pogubo.“

Sv. Bernard je rekel nekdam bratu, ki se je veliko trudil: „Le vedno tako, in potem se tebi ni vic bati!“

Če pregledujemo kaznilniške kronike, se prepričamo, da se je izvršilo največ zločinov na praznične dneve. Kjer je vera opešala, tam so dnevi počitka res satanovi dnevi. V neki badenski kaznilnici je bilo 50 jetnikov; razen petih so vsi izvršili svoj zločin na nedeljo. — Zgodovina nemških kaznilnic izpričuje, da se dogaja prav na nedeljo 40 izmed sto hudodelstev.

Zadnji migljaj.

Zdaj pa še nekaj opazk za takrat, ko si bodo otroci stan volili :

1. Če se vaš sin čuti poklicanega za duhovnika ali redovnika, in če vaša dekle želi iti v samostan, nimate vi, starši, pravice, da bi se temu ustavljali. Pač je pa poprej treba stvar dobro preudariti; posvetovati se je treba z modrim izpovednikom. Če na vse to otroci pravijo, da so vse okoliščine natančno in resno premislili, in se jim zdi, da bodo samo v nameravanem stanu srečni, potem boste vestni in verni starši, z veseljem to odobraval. Šteli bi si v greh, če bi se protivili spoznani volji božji, ki se razodeva v poklicu.

V Belgiji je živela pred leti bogata vdova, ki je imela edino hčerko. Mati je bila posvetna gospa in je le na to mislila, da bi hčerka imenitnega ženina dobila. Dekle je pa bila zelo pobožna, ker je bila vzgojena pri redovnicah. Veselilo jo je le, da bi šla nazaj v samostan in postala nuna. Sama je to resno premislila; njen izpovednik je tudi vse mirno preudaril in je prišel do prepričanja, da jo Bog kliče. Ko je mati o tem izvedela, je bila zelo nevoljna. „Jaz sem mati, jaz imam prvo in zadnjo besedo o tem, kaj bo moja hči. Nuna pa ne bo!“ tako in podobno je vselej odbila hčerino prošnjo. Pa kaj

se je zgodilo? Nekega večera sta sedeli obe v krasni domači dvorani pri lepo pogrnjeni mizi in sta gledali vsaka v svoje bukve. Kar je padla na mizo velika petrolejka, ki je visela visoko pod stropom in se razbila. Hči je bila zelo s petrolejem polita in hipoma vsa v ognju. Vso opečeno so prenesli v posteljo in poklicali zdravnika, ki je pa ni mogel rešiti. Nekaj ur je še trpela, vdana nebeškemu ženinu, kateremu jo je hitra smrt nasproti peljala. Mati se je pa ob hčerini postelji zgrudila; vsa obupana si je lase pulila in rekla: „Sama sem kriva; zdaj spoznam. Vzel jo je Bog, kateremu je nisem hotela darovati. Če bi jo bila pustila v samostan, bi ne bilo nesreče . . .“ Ni se mogla umiriti.

Nespametni starši, ki hočejo v otrocih zatreči jasno spoznani poklic za duhovski ali redovni stan, segajo krivično v pravice tistega, ki stoji nad starši. Tako početje se vselej maščuje. Mož, ki je v nemškem jeziku spisal tole knjižico, je sam nekaj takega doživel. Neka mati na Danskem hčeri na noben način ni hotela dati dovoljenja za v samostan. Žugala ji je celo: „Če greš ti v samostan, pa jaz z vso ostalo družino odpadem od katoliške vere.“ Da bi hči dobila veselje do posvetnih reči, jo je mati dala v tako hišo, v kateri je bilo polno zank za njeno nedolžnost. Tako je mati dosegla svoj namen. Sicer

ne takoj. Hči se je dolgo ustavljala, nazadnje je pa le padla. Ko je dve leti nesramno živela, je skočila v vodo, ki je čez nekaj dni onečeščno truplo vrgla na obrežje. Mati z ostalo družino tudi ni imela sreče.

2. Ravno tako napačno, kakor braniti poklicanim, je siliti nepoklicane v duhovski stan. Pač smejo starši izreči željo; sila pa ni mila, in ima navadno žalostne posledice. Neki nezadovoljni duhovnik na Nemškem je rekel: „Le zavoljo matere sem postal mašnik. Zdaj ne morem nazaj. Že neštetokrat sem prekel uro svojega rojstva.“ Gotovo žalostno!

3. Ko se je kateri vaših dorašlih otrok odločil za zakonski stan, potem zelo potrebuje vaših nasvetov, nauk ali opominov. Dolgih znanj ne trpite! Nimajo nikoli dobrih posledic; provzročajo pa velike grehe. Če se je pred poroko grešno živelo, sledi po poroki navadno malo sreče v družini. Gotovo ne zaslužijo blagoslova božjega taki, ki so Boga poprej dolgo hudo žalili. Nespametni so starši, ki poroko odlagajo samo zavoljo tega, da bi ne bilo še koj treba dote šteti, ali da bi otrok še doma pomagal.

Zelo važno je, kakšnega življenja je človek, s katerim bo vaš otrok sklenil zakonsko zavezo. Sreča, če je globoko veren in prav vzgojen.

Presoditi, če bo zveza srečna, je vam laže kakor otrokom, ker imate več izkušnje in mirnega razsodka.

Poskrbite tudi, da bosta zaročenca dobila v roke en izvod tele knjige, da bosta imela koj od začetka modrega svetovavca v težavnem poklicu.

Sklep.

Ljubi slovenski starši, v tej knjižici sem vam podal nekaj naukov, da bi laže svoje otroke prav vzgojili za časno in večno srečo.

Ko se poslavljam od vas, imam samo eno željo še. Tole: Bog daj, da bi prišli vi enkrat s celo družino k nebeški sveti družini. Zato pa že zdaj sklenite prijateljstvo s to družino; zapišite se pri domačem g. župniku v „družbo nazareške svete družine“ in molite vsak večer:

O preljubeznivi Jezus, ki si z neizrekljivimi čednostmi in zgledi svojega domačega življenja posvetil družino, izvoljeno si na zemlji, ozri se milostno tudi na to našo družino, ki kleče pred teboj prosi tvoje milosti. Spomni se, da je tvoja, ker je tebi na poseben način darovana in posvečena. Milostno jo varuj, brani jo nevarnosti, pomagaj ji v nadlogah in daj ji moč, da stano vitno posnema tvojo sveto družino, tako da ti sedaj zvesto služi in te ljubi na zemlji, potem pa te na veke hvali v nebesih.

O Marija, presladka mati, k tvoji pomoči se zatekamo, trdno prepričani, da bode tvoj božji Sin uslišal tvoje prošnje.

In tudi ti, častitljiv očeak sv. Jožef pridi nam na pomoč z mogočnim svojim varstvom ter izročaj po Mariji naše prošnje Jezusu.

Jezus, Marija, Jožef! razsvetlujte nas, pomagajte nam, rešite nas! Amen.

Vsebina.

	Stran
Staršem	III—VIII
I. Poklic staršev, visoko važni njegov pomen	1
a) Obilne družine se starši ne smejo bati	3
b) Družine, ki res krščansko žive, Bog blagoslavlja	11
II. Pričakovanje novega člana v družini	14
a) Naloga staršev	15
b) Molitev za pričakovanca	16
III. Katere skrbi nastanejo staršem ob rojstvu in potem	22
a) Poskrbite, da se otrok kmalu krsti	22
b) Skrbi otroku za telesno zdravje	30
c) Pogosto izročajte otroka višjemu varstvu	31
IV. Prva leta. Otroku se začne jasnit	36
V. Od četrtega leta do šolskega izstopa	41
A. Podlaga pri vzgajanju	41
1. Vzgajanje brez verske podlage	42
2. Vzgajanje na verski podlagi	45
3. Dajajte lep zgled	47
4. Pripomočki, da bodo otroci prešinjeni z verskim duhom	55
a) Pouk	55
b) Napeljevanje k molitvi	61
c) Izpodbujanje za v cerkev	66
B. Vzgojevalni pripomočki	68
1. Moli za otroke	68
2. Opominjevanje, svarjenje, učenje	69
3. Dober zgled staršev	77
4. Kazen	81
a) Bodi pravičen, ne kaznuj brez vzroka	84
b) Ne kaznuj v prvi jezi	87
c) Ne kaznuj preveč in prepogosto	88
č) Kaznuj pametno in glej, da otroka ne poškoduješ	88
d) Nikar ne zažugaj kazni, ki je ne misliš izvesti	88
e) Oče in mati morata biti složna	89

	Stran
5. Zadnji vzgojevalni pripomoček je plačilo . . .	90
C. Kaj vse obsega vzgoja	92
1. Zatiraj hudo nagnjenje	92
2. Otroke je treba navaditi zatajevanja in pokorščine	102
3. Starši morajo otroke napeljevati k dobremu in jih privaditi lepemu krščanskemu življenju .	115
VI. Skrb staršev za otroke po šolskem izstopu	121
Prvi migljaj	123
Drugi migljaj	124
Tretji migljaj	127
Četrti migljaj	130
Peti migljaj	135
Šesti migljaj	139
Zadnji migljaj	144
Sklep	147

